HALK EĞİTİM MERKEZLERİ BİLİŞİM AĞINA İLİŞKİN KULLANICI GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ - ERYAMAN ŞEHİT HÜSEYİN KALKAN HEM ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep EKER

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ERGÜN

İNTERNET ve BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Nisan 2025

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALK EĞİTİM MERKEZLERİ BİLİŞİM AĞINA İLİŞKİN KULLANICI GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ- ERYAMAN ŞEHİT HÜSEYİN KALKAN HEM ÖRNEĞİ

Zeynep EKER

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi. Ertuğrul ERGÜN

İNTERNET ve BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Nisan 2025

TEZ ONAY SAYFASI

Zeynep EKER tarafından hazırlanan "Halk Eğitim Merkezleri Bilişim Ağına İlişkin Kullanıcı Görüşlerinin Belirlenmesi-Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Hem Örneği" adlı tez çalışması lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca 29/04/2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **oy birliği** ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **İnternet ve Bilişim Teknolojileri Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman	**:** Doç. Dr.	
Başkan	**:** Unvanı Adı SOYADI Üniversite adı, Fakültesi	..... İmza .....
Üye	**:** Unvanı Adı SOYADI Üniversite adı, Fakültesi	..... İmza .....
Üye	**:** Unvanı Adı SOYADI Üniversite adı, Fakültesi	..... İmza .....
Üye	**:** Unvanı Adı SOYADI Üniversite adı, Fakültesi	..... İmza .....

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
...../...../..... tarih ve
……. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

…….
Prof. Dr. Bekir YALÇIN
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

11/ 06/ 2025

Zeynep EKER

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

HALK EĞİTİM MERKEZLERİ BİLİŞİM AĞINA İLİŞKİN KULLANICI GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ ERYAMAN ŞEHİT HÜSEYİN KALKAN HEM ÖRNEĞİ

Zeynep EKER

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi. Ertuğrul ERGÜN

Bu araştırma, Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi örneği üzerinden HEMBA platformunun etkinliğini ve kullanıcı deneyimlerini ele almaktadır. Araştırmanın temel amacı, HEMBA sisteminin etkinliği ve kullanımına dair yöneticiler, öğretmenler ve öğrencilerin görüşlerini sistematik bir biçimde incelemektir. Çalışmanın ana hedefi, kullanıcı deneyimi çerçevesinde HEMBA'nın güçlü ve zayıf yönlerini tespit ederek, sistemin daha etkili ve işlevsel hale getirilmesine yönelik öneriler geliştirmektir. Bu bağlamda, HEMBA platformunun eğitim süreçlerine katkı sağlama potansiyeli değerlendirilmiştir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi durum çalışması kullanılarak görüşme formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Betimsel analiz yöntemi ile veriler analiz edilmiştir. Çalışma, Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitim Merkezi kursiyerlerinden HEMBA platformu üzerinden eğitim alan 20 kursiyer, kurumda çalışan 4 idareci ve 5 öğretmen olmak üzere 29 kişiyle yapılan görüşmeler ile çalışma yürütülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgularda, katılımcılar açısından HEMBA platformunun etkili kullanımında dijital okuryazarlık seviyesinin kritik bir rol oynadığı belirtilmiştir. Kullanım kolaylığı genel olarak olumlu değerlendirilse de, bireysel dijital yeterlilik ve rehberlik desteği gibi faktörlerin deneyimi etkilediği ifade edilmiştir. Ayrıca, platformun sosyalleşme boyutunun katılımcıların beklentilerini tam olarak karşılamadığı ve geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Teknik altyapının zaman zaman yetersiz kaldığı ve bu durumun kullanıcı deneyimini olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir. Katılımcılar HEMBA'nın

ücretsiz eğitim olanaklarını memnuniyetle karşılamaktadır. Öğretmenler, platformun etkileşim olanaklarının geliştirilmesinin öğretim yöntemlerinin etkinliğini artıracağını belirtmişlerdir.

2025, xi + 88 sayfa

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Pandemi, Halk eğitimi, Dijitalleşme, HEMBA.

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

DETERMINATION OF USER OPINIONS ON PUBLIC EDUCATION CENTERS INFORMATION NETWORK - ERYAMAN ŞEHİT HÜSEYİN KALKAN HEM CASE

Zeynep EKER

Afyon Kocatepe University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Internet and Information Technologies Management

Supervisor: Asst. Prof. Ertuğrul ERGÜN

This research examines the effectiveness of the HEMBA platform and user experiences through the case of Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Public Education Center. The primary objective of this research is to systematically examine the perspectives of administrators, teachers, and students regarding the effectiveness and utilization of the HEMBA system. The main objective of the study is to identify the strengths and weaknesses of HEMBA within the framework of user experience and to develop recommendations aimed at making the system more effective and functional. In this context, the potential contributions of the HEMBA platform to educational processes will be evaluated.

In this research, a qualitative research method known as a case study was employed, and data were collected through an interview form. The data were analyzed using the descriptive analysis method. The study was conducted through interviews with 29 participants, including 20 trainees receiving education via the HEMBA platform at Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Public Education Center, as well as 4 administrators and 5 teachers working at the institution.

The findings of the research indicate that digital literacy plays a critical role in the effective use of the HEMBA platform from the participants' perspective. While the overall ease of use is evaluated positively, factors such as individual digital competence and guidance support are reported to influence the user experience. Additionally, it has been emphasized that the socialization aspect of the platform does not fully meet

participants' expectations and requires further development. It has also been observed that the technical infrastructure is occasionally insufficient, negatively impacting the user experience. Finally, participants expressed their appreciation for the free educational opportunities provided by HEMBA, while also voicing their expectations for the further expansion of these offerings. Teachers believe that enhancing the platform's interaction capabilities will improve the effectiveness of teaching methods.

2025, xi + 88 sayfa

Keywords: Education, Pandemic, Public education, Digitalization.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans sürecim boyunca yalnızca sadece tez çalışmamda değil, bilgi ve donanımlarıyla ufkumu genişleten, beni cesaretlendiren, tezimin her aşamasında en büyük destekçim olarak hep yanımda olan değerli danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul Ergün'e araştırmanın sonuçlarının değerlendirilmesi aşamasında desteklerini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Erhan Ünal'a hayatım boyunca yanımda olan desteklerini esirgemeyen sorumluluk bilinciyle beni bu günlere getiren, desteklerini her an hissettiğim aileme ,her an yanımda olup en büyük destekçim eşim Mesut EKER'e bu tez çalışmam da tüm olumsuzluklara rağmen pes etmememem gerektiğini bana hatırlatan sevgili Murat EKER ve Müsaade KARAGÖZ'e çalışmaya katılmayı kabul eden tüm kursiyerlere ve kurum müdürüm Hakkı DEMİRCİOĞLU'na en içten duygularımla teşekkür ederim.

Zeynep EKER

Afyonkarahisar 2025

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

Sayfa

ÖZET i
ABSTRACT iii
TEŞEKKÜR v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ vi
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ ix
ŞEKİLLER DİZİNİ x
ÇİZELGELER DİZİNİ xi
1. GİRİŞ 1
1.1 Problem Durumu 3
1.2 Problem Cümlesi 4
1.3 Alt Problemler 4
1.4 Araştırmanın Amacı 5
1.5 Araştırmanın Önemi 5
1.6 Araştırmanın Kapsamı 6
1.7 Sınırlılıklar 6
1.8 Varsayımlar 7
2. LİTERATÜR BİLGİLERİ 8
2.1 Halk Eğitimi Merkezleri 8
2.1.1 Halk Eğitimi Merkezlerinin Ortaya Çıkışı 8
2.1.2 Halk Eğitimi Merkezlerinin Misyon ve Vizyonu 10
2.1.3 Halk Eğitimi Merkezlerinin Yapısal Özellikleri 11
2.1.4 Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi 12
2.1.5 Halk Eğitimi Merkezlerinin Sosyoekonomik Etkileri 15
2.2 Yaşam Boyu Öğrenme 18
2.2.1 Halk Eğitimi Merkezlerinin Yaşam Boyu Öğrenmedeki Rolü 18
2.2.2 Yaşam Boyu Öğrenme Programları ve Uygulamaları 19
2.3 Acil Uzaktan Eğitim Uygulamaları 20
2.3.1 Pandeminin Küresel Eğitim Sistemine Etkileri 21
2.3.2 Uzaktan Eğitim ve Dijitalleşme Süreci 25

2.3.3 Pandemi Döneminde Eğitimde Yaşanan Zorluklar 26
2.3.4 Eğitimde Kriz Yönetimi 27
2.3.5 Pandemi Sonrası Eğitimde Yenilikler 28
2.4 Eğitimde Dijital Teknolojilerin Kullanımı 30
2.4.1 Teknoloji Entegrasyonu Uygulamaları 31
2.4.2 Dijital Eğitim ve Uzaktan Eğitim Teknolojileri 33
2.4.3 Halk Eğitimi Merkezlerinde Dijital Dönüşüm 38
2.4.4 HEMBA 41
2.4.4.1 HEMBA'nın Amacı 43
3. YÖNTEM 46
3.1 Araştırmanın Modeli 46
3.2 Evren ve Örneklem 47
3.2.1 Öğrencilerin (Kursiyerlerin) Demografik Özellikleri 47
3.2.2 Öğretmenlerin Demografik Özellikleri 48
3.2.3 Yöneticilerin Demografik Özellikleri 50
3.3 Veri Toplama Yöntemi 51
3.4 Verilerin Toplanması 53
3.5 Geçerlik ve Güvenirlik 53
3.6 Nitel Veri Analizi 55
4. BULGULAR 56
4.1 HEMBA'ya İlişkin Öğrenci Görüşleri 56
4.2 HEMBA'ya İlişkin Öğretmen Görüşleri 62
4.3 HEMBA Platformuna İlişkin Yönetici Görüşleri 65
5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER 69
5.1 Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Sonuçlar 69
5.2 Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Sonuçlar 70
5.3 Yönetici Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Sonuçlar 72
5.4 Öneriler 73
5.4.1 Öğrencilere Yönelik Öneriler 73
5.4.2 Öğretmenlere Yönelik Öneriler 73
5.4.3 Yöneticilere Yönelik Öneriler 74
6. KAYNAKLAR 75

ÖZGEÇMİŞ 84
EKLER 85

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	
AI	Yapay Zeka (Artificial Intelligence)
AR	Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality)
COVİD-19	Coronavirus Disease 2019 (Koronavirüs Hastalığı 2019)
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
E YAYGIN	Milli Eğitim Bakanlığı'nın Çevrimiçi Halk Eğitim Sistemi
HEMBA	Halk Eğitimi Merkezi Bilişim Ağı
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu)
VR	Sanal Gerçeklik (Virtual Reality)
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
STEM	Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	Milli Eğitim Müdürlüğü

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1 HEMBA giriş sayfası 43
Şekil 2.2 HEMBA alanları 44
Şekil 2.3 HEMBA en çok tercih edilen sekmesi 44
Şekil 2.4 HEMBA podcast menüsü 45
Şekil 4.1 Öğrenci görüşlerine ait ana temalar. 57
Şekil 4.2 Öğretmen görüşlerine ait ana temalar. 62
Şekil 4.3 Yönetici görüşlerine ait ana temalar. 66

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 2.1 HEMBA'nın temel özellikleri. 42
Çizelge 3.1 Öğrenci katılımcıların demografik bulguları. 47
Çizelge 3.2 Öğretmen katılımcıların demografik özellikleri. 49
Çizelge 3.3 Yönetici katılımcıların demografik özellikleri. 50
Çizelge 4.1 HEMBA'ya ilişkin öğrenci görüşleri. 60
Çizelge 4.2 HEMBA'ya ilişkin öğretmen görüşleri. 64
Çizelge 4.3 HEMBA 'ya ilişkin yönetici görüşleri. 68

1. GİRİŞ

Pandeminin eğitim üzerindeki etkileri, özellikle yüz yüze eğitimin kesintiye uğradığı ve dijital dönüşümün kaçınılmaz hale geldiği bu süreçte belirgin bir şekilde görülmüştür (Çakmak vd. 2022). Halk eğitimi merkezleri, dezavantajlı gruplara eğitim imkânı sunma görevlerini yerine getirirken bu dönüşüm sürecinin merkezinde yer almışlardır.

Halk Eğitim Merkezleri, kozmopolit yapısına bağlı olarak bünyesinde farklı sosyoekonomik ve kültürel özelliklere sahip katılımcıları barındırmaktadır. Acil uzaktan eğitime herkesin geçtiği bu dönemde, merkezin katılımcı profili nedeniyle karşılaştığı farklı ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçlara yönelik geliştirilen yenilikçi çözümler, onu incelenmeye değer bir örnek haline getirmiştir. Pandemi sürecinde bu çeşitlilik, uzaktan eğitim uygulamalarının planlanması ve yürütülmesinde ortaya çıkan farklı zorlukların anlaşılması ve bunlara yönelik özgün yaklaşımların geliştirilmesi açısından önemli veriler sunmuştur. Bu bağlamda, halk eğitimi merkezlerinin inovatif yaklaşımlarla eğitime nasıl katkı sağladığını ve karşılaşılan zorlukları anlamak, bu tez çalışmasının ana odak noktalarından birini oluşturmaktadır.

Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitim Merkezi , pandemi öncesinde geleneksel eğitim yöntemlerini kullanarak çeşitli kurslar ve eğitim programları düzenlemekteydi (Can vd. 2023). Ancak COVID-19 salgınının başlamasıyla birlikte, yüz yüze eğitimin mümkün olmadığı durumlar için hızlı bir şekilde alternatif çözümler geliştirilmesi gerekmiştir. Bu süreçte, dijital teknolojilerin kullanımı ve uzaktan eğitim modellerinin benimsenmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu noktada, halk eğitimi merkezleri, tüm öğrencilerin eğitim fırsatlarına eşit erişimini sağlamak amacıyla çeşitli eğitim programları ve destek hizmetleri sunmuştur (MEB 2021). Bakanlık, öğrencilerin eğitimlerine kesintisiz devam edebilmesi için dijital platformları ve çevrimiçi eğitim araçlarını kullanarak önemli bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Fakat bu dönüşümdeki dijital platformlarla ve çevrimiçi eğitimlerle denenen kurslar birliktelik sağlamamış ve istenen sonucu vermemiştir. Bunun üzerine tüm halk eğitim merkezlerinin uygulamalarını birleştiren bir hamle yapılmıştır. Bakanlık yetişkin eğitimi için Halk Eğitim Merkezleri Bilişim Ağı (HEMBA) platformu geliştirilmiştir.

Bu çalışmada Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi örneğinde HEMBA platformunun etkililiği ve kullanım deneyimleri araştırılmıştır. Araştırmanın amacı, HEMBA sisteminin etkinliği ve kullanımına yönelik olarak yöneticiler, öğretmenler ve öğrencilerin görüşlerini sistematik biçimde incelemektir. Çalışmanın temel hedefi, kullanıcı deneyimi çerçevesinde HEMBA'nın güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek, sistemin daha etkili ve işlevsel hâle getirilmesine yönelik öneriler geliştirmektir.

Araştırma, Ankara ili Etimesgut ilçesinde 4 yönetici, 5 öğretmen ve 20 kursiyer ile gerçekleştirilen görüşmelere dayanmaktadır. Görüşmeler sonucunda HEMBA'nın ulaşılabilirliği, sınırlılıkları ve verimliliği belirlenmeye çalışılmıştır.

Literatür taramasında, HEMBA platformunu konu alan sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmanın sonunda elde edilen bulgular ile HEMBA platformunu daha görünür kılmak, paydaşlar tarafından nasıl algılandığını ortaya koymak ve platformun gelişimine katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Uzaktan eğitim, eğitim-öğretim süreçlerinin internet üzerinden yürütülmesi anlamına gelmektedir. Pandemi sürecinde bu model, eğitimde sürekliliğin sağlanması için en etkili yöntem olarak benimsenmiştir. Uzaktan eğitim, öğrencilere coğrafi konumlarından bağımsız olarak eğitim alma fırsatı sunarak, erişilebilirlik ve esneklik sağlamaktadır. Öğrenciler, kendi hızlarına ve programlarına göre derslere katılabilir, öğretim materyallerine internet üzerinden erişebilir ve online sınavlara girebilirler (Metin ve vd. 2021). Pandemi sürecinde halk eğitimi merkezlerinin karşılaştığı en büyük zorluklardan biri, dijital okuryazarlık düzeyinin yetersizliği olmuştur (Dede 2020, Güneş 2021). Örgütlerdeki insan kaynakları yönetimi ve uygulamaları da dijital dönüşümden doğrudan etkilenmektedir (Tekin 2023). Özellikle dezavantajlı grupların, dijital araçları etkin bir şekilde kullanma konusundaki sınırlılıkları, eğitimde eşitsizliklerin derinleşmesine neden olmuştur (Arslan ve Kaya 2022). Bu noktada, halk eğitimi merkezleri, dijital okuryazarlığı artırmak ve tüm öğrencilerin eğitim fırsatlarına eşit erişimini sağlamak amacıyla çeşitli eğitim programları ve destek hizmetleri sunmuştur (MEB 2021). Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi de, bu süreçte eğitmenler ve

öğrenciler için dijital okuryazarlık eğitimleri düzenlemiş ve teknolojik araçlara erişim konusunda çeşitli çözümler geliştirmiştir (Ankara MEM 2022).

Halk eğitimi merkezleri, özellikle dezavantajlı ve risk altındaki grupların pandemi sürecinde karşılaştıkları zorlukları hafifletmek amacıyla çeşitli sosyal destek programları ve yardımlar sunmuştur. Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi de bu süreçte yerel topluluklarla iş birliği yaparak, ihtiyaç sahibi bireylere yönelik gıda ve hijyen malzemesi yardımları gibi destek hizmetleri sunmuş ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesine katkıda bulunmuştur.

Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezinin deneyimlerinden hareketle, yetişkin eğitimi ve sürekli öğrenme süreçlerinde etkili bir eğitim yönetim sistemi geliştirmek; Bilişim ağlarının sunduğu potansiyeli kullanarak eğitmenler ve öğrenciler için çeşitli kurs ve programlar aracılığıyla bireylerin kendilerini geliştirmelerine olanak tanımayı amaçlamaktadır.

1.1 Problem Durumu

Covid-19 ile birlikte eğitim sistemindeki dijital dönüşüm artık tercihten ziyade gereklilik halini almıştır. Bu doğrultuda eğitim kurumlarının birçoğu dijital dönüşüme entegre eğitimler vererek uzaktan eğitimin yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. Bu süreçte, yaşam boyu öğrenme anlayışı çerçevesinde önemli bir yere sahip olan Halk Eğitimi Merkezleri de uzaktan eğitim uygulamalarına uyum sağlama sürecine girmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen Halk Eğitimi Merkezi Bilişim Ağı (HEMBA), halk eğitimi merkezlerinde sürdürülen uzaktan öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü dijital bir platform olarak öne çıkmıştır.
Ancak uzaktan eğitim süreçlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi, yalnızca teknolojik altyapı ile değil, aynı zamanda bu sürece katılan paydaşların (yönetici, öğretmen ve öğrenci) deneyimleri, görüşleri, ihtiyaçları ve karşılaştıkları sorunlarla doğrudan ilişkilidir.

Bu doğrultuda, HEMBA üzerinden yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin derinlemesine incelenmesi; mevcut durumun

değerlendirilmesi, sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın temel çıkış noktası da, HEMBA sistemine ilişkin çok boyutlu bir değerlendirme sunarak halk eğitimi merkezlerinde sürdürülen uzaktan öğretim uygulamalarına katkı sağlamaktır.

1.2 Problem Cümlesi

COVID-19 pandemisi sonrasında, Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi bünyesinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının katılımcı deneyimleri üzerine görüşleri nelerdir?

1.3 Alt Problemler

Ana problem cümlesi çerçevesinde bu çalışmanın alt problemleri aşağıdaki şekildedir.

Uzaktan eğitim kapsamında kullanılan HEMBA platformuna ilişkin yöneticilerin görüşleri; eğitim kalitesi, öğretim tasarımı ve materyallerin niteliği, teknik altyapı ve kullanım, öğrenci deneyimi ve katılım, kurs ve modül yapılarına ilişkin özellikler, içerik kalitesi ve karşılaşılan sorunlar, öğrenci yönetimi ile eğitmen yönetimi başlıkları altında incelenmiştir.

Uzaktan eğitimin bir aracı olarak kullanılan HEMBA platformuna yönelik öğretmen görüşleri; eğitim kalitesi, öğretim tasarımı ve materyallerin uygunluğu, teknik altyapının işlevselliği, öğrenciyle etkileşim ve katılım düzeyi, ders içeriklerinin yeterliliği ve güncelliği, ders planlaması ve uygulama süreçleri, öğrenci yönetimi ile kurum tarafından sunulan destek mekanizmaları çerçevesinde değerlendirilmiştir.
Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan HEMBA platformuna ilişkin öğrenci görüşleri; eğitim kalitesi, öğretim materyallerine erişim kolaylığı ve anlaşılırlığı, teknik altyapının kullanım kolaylığı, eğitmenle iletişim ve sağlanan destek, derslerin ilgi çekiciliği ve etkileşim düzeyi, içeriklerin güncelliği ve anlaşılabilirliği, öğrenci destek hizmetleri ile bireysel öğrenme deneyimi bağlamında ele alınmıştır.

1.4 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi bünyesinde uygulanan HEMBA sisteminin katılımcı deneyimleri üzerine görüşlerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Bu bağlamda, uzaktan eğitim modellerinin hızla yaygınlaştığı salgın döneminde:

- Halk eğitimi merkezinin dijital dönüşüme nasıl uyum sağladığı,
- Bu süreçte geliştirilen yeni yöntem ve teknolojilerin neler olduğu,
- Uygulamalarda karşılaşılan zorluklar ve çözüm stratejileri,
- Eğitim kalitesine ve dezavantajlı gruplara yönelik katkılar

Ele alınarak değerlendirilmek istenmektedir. Böylece, pandemi döneminde halk eğitimi merkezlerinin değişen koşullara inovatif yaklaşımlarla nasıl cevap verdiğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

1.5 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, pandemi sürecinde halk eğitimi merkezlerinin karşılaştığı zorlukları ve bu zorlukların aşılması için geliştirilen yenilikçi çözümleri incelemesi bakımından büyük bir öneme sahiptir. COVID-19 pandemisi, eğitimde dijitalleşme ve uzaktan eğitim kavramlarının önemini bir kez daha ortaya koymuş, bu süreçte elde edilen deneyimler gelecekteki eğitim politikalarının şekillendirilmesinde kritik rol oynamıştır. Halk eğitimi merkezlerinin eğitimde fırsat eşitliği sağlama misyonu, pandemi sürecinde daha da belirgin hale gelmiş, bu merkezlerin inovatif yaklaşımları sayesinde eğitime erişimde yaşanan eşitsizliklerin azaltılması mümkün olmuştur. Bu bağlamda, araştırma, halk eğitimi merkezlerinin dijital dönüşüm süreçlerini, bu süreçte karşılaşılan engelleri ve bu engellerin nasıl aşıldığını ortaya koyarak, eğitimde yenilikçi yaklaşımların benimsenmesi için yol gösterici olacaktır.

Bu çalışma uygulayıcılara HEMBA platformunun kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamada yardımcı olacak niteliktedir. Alanyazında Halk Eğitim Merkezleri üzerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde pandemi sürecinin etkileri hakkında bu çalışma

alanyazına katkı sunabilecek düzeydedir (Can vd. 2023). Kullanıcıların HEMBA platformunu tanımaları, deneyimlemeleri ve bu platform sayesinde katıldıkları kurslarla kişisel ve mesleki donanımlarını arttırmaları sağlanabilecektir. Ayrıca kursiyerlerin iş imkânlarını arttırabilecek bilgiler sunmaktadır.

1.6 Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi'nde COVID-19 pandemisi sonrasında gerçekleştirilen acil uzaktan öğretim temelli yenilikçi uygulamaları ve bu uygulamaların eğitim süreçlerine olan etkilerini kapsamaktadır. Bu kapsam doğrultusunda, merkezde sunulan dijital eğitim programları, kullanılan teknolojik araçlar, eğitmenlerin ve öğrencilerin dijital eğitim sürecine adaptasyonu, karşılaşılan zorluklar ve bu zorlukların aşılması için geliştirilen çözümler ayrıntılı bir biçimde analiz edilecektir.

Bu yönüyle araştırmanın kapsamı, yalnızca dijital eğitim uygulamalarıyla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda halk eğitimi merkezlerinin pandeminin getirdiği yeni koşullara uyum sağlama kapasitelerini, toplumsal rol ve sorumluluklarını da bütüncül bir biçimde ele almaktadır. Böylece, merkez bazındaki uygulamaların genel işleyiş üzerindeki etkisi daha geniş bir perspektiften incelenerek, gelecekte benzer kriz durumlarına karşı halk eğitimi merkezlerinde uygulanabilecek stratejilere ilişkin öneriler geliştirilebilecektir.

1.7 Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları arasında, verilerin yalnızca Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi'nden elde edilmesi ve bu merkezin spesifik koşullarının genel halk eğitimi merkezleri ile birebir örtüşmeyebileceği gerçeği bulunmaktadır. Ayrıca, pandemi sürecinde halk eğitimi merkezlerinde yapılan yenilikçi uygulamaların tamamının araştırma kapsamına alınması mümkün olmayabilir, bu nedenle çalışmada belirli uygulamalara ve örneklere odaklanılmıştır. Veri toplama sürecinde kullanılan görüşme teknikleri, katılımcıların subjektif görüşlerini yansıtmakta olup, bu durum verilerin nesnelliği açısından bazı sınırlılıkların olabileceği göz önüne alınmıştır. Yapılandırılmış görüşme sayesinde sınırlılıklarının azaltılması sağlanmıştır. Ayrıca, pandemi sürecinin

devam etmesi ve koşulların sürekli değişmesi, araştırmanın belirli bir dönemi kapsamasını gerektirmiş, bu durum da elde edilen bulguların uzun vadeli genellemelere dayanak oluşturmasını sınırlamıştır. Bununla birlikte, araştırma sürecinde erişilemeyen veya katılım sağlanamayan bazı veri kaynakları ve katılımcılar da araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır.

1.8 Varsayımlar

Katılımcıların görüşme formundaki soruları anlayarak samimi bir şekilde yanıtladıkları varsayılmaktadır. Araştırmada, HEMBA platformu üzerinden eğitim almış kursiyerler ve bu platformu deneyimlemiş öğretmen-yöneticilere ulaşıldığı için katılımcıların HEMBA'yı gerçekten kullanmış olmaları beklenmektedir. Dolayısıyla, herhangi bir katılımcının HEMBA deneyimine sahip olmaması söz konusu olmamıştır; tüm katılımcılar araştırmanın amaçları doğrultusunda bilfiil platformla etkileşim kurmuş bireylerden seçilmiştir. Bu seçimin, araştırma sonuçlarında HEMBA deneyiminin yansıtılması açısından geçerliliği artıracağı düşünülmektedir.

2. LİTERATÜR BİLGİLERİ

2.1 Halk Eğitimi Merkezleri

Halk Eğitimi Merkezleri, toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yapılandırılmış kurumlardan biridir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra, kültürel ve sosyal etkinliklere de alan açtıkları görülmektedir. Bu yönleriyle, bireylerin kişisel ve toplumsal gelişimine katkı sunmayı hedefledikleri söylenebilir. Tarihçelerine ve gelişim süreçlerine baktığımızda, Halk Eğitimi Merkezleri'nin kökenleri oldukça eskiye dayanır ve genellikle modern eğitim sistemlerinin evrimiyle ilişkilendirilir. Halk Eğitimi Merkezleri'nin tarihçesi, 19. yüzyılda Avrupa'da ortaya çıkan halk eğitimi hareketlerine dayanır (Kocayiğit ve Uşun 2020). Özellikle 20. yüzyılın başlarında, birçok ülke Halk Eğitimi Merkezleri'ni kurarak, toplumun eğitim düzeyini yükseltmeye ve toplumsal kalkınmayı desteklemeye yönelik çabalarını artırdı (Karakuş 2023).

Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, teknolojik ilerlemelerin etkisiyle eğitim yöntemlerinde ve içeriklerinde önemli değişiklikler yaşanmıştır (Başaran vd. 2020). Bu süreçte Halk Eğitimi Merkezleri, meslek edindirme kursları, el sanatları atölyeleri, yabancı dil kursları gibi çeşitli programlarla toplumun beceri ve ilgi alanlarına yönelik eğitim imkânları sunmaya başladığı görülmektedir. Bugün, Halk Eğitimi Merkezleri Türkiye'de ve dünyanın birçok ülkesinde yaygın bir şekilde faaliyet göstermektedir. Toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, meslek edindirme imkânları sağlamak, kültürel etkinliklere ev sahipliği yapmak gibi çeşitli amaçlarla faaliyet gösteren bu merkezler, toplumsal kalkınma ve bireysel gelişim açısından önemli bir role sahiptirler (Özyürek vd. 2016).

2.1.1 Halk Eğitimi Merkezlerinin Ortaya Çıkışı

Hızlı şehirleşme ve sanayileşmenin sonucu olarak işçi nüfusunun artmasıyla birlikte eğitim ihtiyaçlarının da çeşitlendiği ve geniş kitlelere yayılma ihtiyacı olduğu göz önüne alındığında geleneksel eğitim kurumları, özellikle yetişkinlerin ve işçilerin eğitim taleplerine yeterince cevap veremez hale gelince, halk eğitimi merkezleri gibi alternatif

eğitim kurumlarına ihtiyaç doğmuştur (Eroğlu ve Kalaycı 2020). Bu doğrultuda Avrupa'da, özellikle İskandinav ülkelerinde ve Almanya'da, halk eğitimi hareketleri hızla yayılmış ve işçilerin/yetişkinlerin eğitim düzeyini artırmayı hedefleyen geniş kapsamlı programlar sunmuştur (Demir 2014). Bu merkezler, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamayı ve dezavantajlı gruplara eğitim erişimi sunmayı amaçlamıştır. Eğitimde demokratikleşme, bireylerin toplumsal ve ekonomik hayatta daha aktif ve bilinçli bireyler olmalarına olanak tanımıştır (Özyürek ve Çetinkaya 2021). Bahçeşehir Üniversitesi Uzaktan Eğitim Süreci Üzerine Veli, Öğretmen ve Öğrencilerden Elde edilen Veriler İle İlgili Araştırma Bulgularının Raporu (2020)'na göre halk eğitimi merkezleri, sanat ve kültür programları aracılığıyla bireylerin yaratıcılıklarını ifade etmelerine olanak tanımış ve toplumsal değerlerin korunmasına katkıda bulunmuştur. Bu dönemde, halk eğitimi merkezlerinin misyonu, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini desteklemek ve onları sürekli gelişime teşvik etmek olmuştur.

Birçok ülkede, halk eğitimi merkezleri, devlet tarafından desteklenmesi ve finanse edilmesiyle birlikte merkezlerin yaygınlaşmasını ve daha geniş kitlelere ulaşması sağlanmıştır (Ağaoğlu vd. 2002). Halk eğitimi merkezleri, yetişkin eğitimine yönelik programlar sunarak, bireylerin kariyer gelişimlerini desteklemiş ve ekonomik hayata katılımlarını artırmıştır (Farantika vd. 2020). Bu süreçte, halk eğitimi merkezleri, bireylerin yaşam boyu öğrenme alışkanlıklarını geliştirmelerine ve bilgi toplumu olma yolunda önemli adımlar atmalarına katkıda bulunmuştur.

Halk eğitimi merkezlerinin gelişimi, aynı zamanda kadınların eğitimine yönelik çabalarla da desteklenmiş ve kadınlara yönelik mesleki eğitimler, okuryazarlık kursları ve kişisel gelişim programları sunarak, kadınların ekonomik ve sosyal hayatta daha aktif rol almalarını sağlamıştır (Serçemeli ve Kurnaz 2020). Halk eğitimi merkezlerinin tarihçesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, sosyal adaletin desteklenmesi ve bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerinin teşvik edilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Alper 2020). Bu merkezler, eğitimde yenilikçi yaklaşımlar ve toplumsal kalkınma projeleri ile gelecekte de önemli bir rol oynamaya devam edecektir.

2.1.2 Halk Eğitimi Merkezlerinin Misyon ve Vizyonu

Halk eğitimi merkezleri, bireylerin hayat boyu öğrenme sürecine dâhil olmalarını desteklemeyi amaçlayan kurumlardan birisi olduğu düşünüldüğünde toplumsal kalkınmaya katkı sunma hedefiyle çeşitli alanlarda eğitim faaliyetleri yürütmeleri beklenen bir durumdur. Bu yönleriyle, bireysel gelişimin yanı sıra toplumsal faydayı da ön planda tuttukları görülmektedir. Maltepe Üniversitesi (2018)'ne göre bu merkezlerin misyonu, bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmak, sosyal uyumu ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek üzerine kuruludur. Bu kapsamda, merkezler, çeşitli meslek gruplarına yönelik kurslar ve sertifika programları düzenlemekte, bireylerin istihdam edilebilirliklerini artırmak için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktadır (Boğar 2020). Bunlara ek olarak dijital dönüşüm ve uzaktan eğitim teknolojilerinin de eğitimlerine dahil olmasıyla birlikte, halk eğitimi merkezlerinin erişilebilirliğini artırarak, bireylerin eğitim imkanlarına daha kolay ve hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlamaktadır (Can 2000). Ayrıca, bu teknolojiler, bireylerin kendi hızlarında ve kendi zamanlarında öğrenme fırsatlarını değerlendirmelerine olanak tanımaktadır.

Halk eğitimi merkezleri, bireylerin sosyal hayata aktif katılımlarını teşvik etmekte ve toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik özel programlar sunarak, sosyal uyumun ve toplumsal dayanışmanın artırılmasına katkıda bulunmaktadır (Sığın 2020). Özellikle, kadınlar, gençler, yaşlılar ve engelliler gibi dezavantajlı gruplara yönelik eğitim programları, bu merkezlerin sosyal sorumluluk bilinciyle hareket ettiğinin bir göstergesidir. Halk eğitimi merkezlerinin vizyonu, doğrultusunda, merkezler, bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşam boyu öğrenme süreçlerini desteklemek amacıyla çeşitli eğitim programları, seminerler, atölye çalışmaları ve etkinlikler düzenlemektedir (Millî Eğitim Bakanlığı 2020). Bu programlar, bireylerin bilgi ve becerilerini sürekli olarak güncellemelerine ve gelişen dünyaya uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır.

Halk eğitimi merkezleri misyonu doğrultusunda; halk oyunları, el sanatları, müzik ve tiyatro gibi kültürel ve sanatsal alanlarda kurslar ve etkinlikler düzenleyerek, bireylerin kültürel kimliklerini ve değerlerini korumalarına ve geliştirmelerine katkıda

bulunmaktadır (Arık 2020). Ayrıca, bu faaliyetler, toplumsal kültürün ve sanatın zenginleşmesine ve kültürel mirasın yaşatılmasına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Halk eğitimi merkezleri vizyonu doğrultusunda; merkezler, çevre eğitimi, sürdürülebilir tarım teknikleri, enerji tasarrufu ve atık yönetimi gibi konularda eğitim programları düzenlemekte ve toplumsal farkındalığı artırmaya yönelik projeler yürütmektedir (Eken vd. 2020). Bu çalışmalar, bireylerin çevreye duyarlı ve sürdürülebilir yaşam alışkanlıkları kazanmalarına katkıda bulunmakta ve toplumsal çevre bilincinin geliştirilmesine önemli bir destek sağlamaktadır.

Halk eğitimi merkezlerinin misyonu ve vizyonu göz önüne alındığında bu merkezler eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, yaşam boyu öğrenme kültürünü yaygınlaştırmak ve bireylerin bilgi ve becerilerini sürekli olarak güncellemelerine olanak tanımak amacıyla çeşitli programlar ve faaliyetler sunmaktadır (Özer 2020). Bu doğrultuda halk eğitimi merkezlerinin misyonu ve vizyonu, toplumsal kalkınmaya ve bireylerin yaşam kalitesinin artırılmasına önemli katkılar sağlayacağı görülmektedir. Bu merkezlerin gelecekte de bu önemli rolünü sürdürecek ve toplumun değişen ihtiyaçlarına uyum sağlayarak, bireylerin eğitim süreçlerine katkıda bulunmaya devam edeceği düşünülmektedir.

2.1.3 Halk Eğitimi Merkezlerinin Yapısal Özellikleri

Halk eğitimi merkezleri, genellikle yerel halkın kolaylıkla erişebileceği merkezi noktalarda konumlanmış binalarda faaliyet gösterir (Alparslan 2020). Yönetim yapısı açısından bakıldığında ise halk eğitimi merkezlerinin idari yapısı genellikle bir müdür ve müdür yardımcıları tarafından yönetilir (Can 2004).

Finansal kaynakların çeşitliliği, halk eğitimi merkezlerinin sürdürülebilirliği ve geniş çaplı faaliyet yürütebilme kapasitesi açısından önemlidir (Korkman ve Metin 2021). Personel organizasyonu, halk eğitimi merkezlerinin etkinliği üzerinde doğrudan etkili olan bir diğer yapısal özelliktir. Bu merkezlerde görev yapan personel, genellikle öğretmenler, eğitmenler, idari personel ve destek personelinden oluşur (Büyüköztürk vd 2020).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, halk eğitimi merkezlerinin daha geniş kitlelere ulaşmasını ve farklı eğitim ihtiyaçlarını karşılamasını sağlar (Gökbulut 2021). Halk eğitimi merkezlerinin yapısal özellikleri, aynı zamanda yerel topluluklarla kurulan güçlü bağlar ve işbirlikleriyle desteklenir. Bu işbirlikleri, halk eğitimi merkezlerinin kaynaklarını daha verimli kullanmasını ve daha geniş bir etki alanına sahip olmasını sağlar (Can 2014). Ayrıca, yerel topluluklarla kurulan bu güçlü bağlar, halk eğitimi merkezlerinin toplumdaki itibarını ve kabulünü artıracağı öngörülmektedir.

Son olarak, halk eğitim merkezleri, düzenli olarak performans değerlendirmeleri yapar, eğitim programlarını ve faaliyetlerini günceller ve personelin mesleki gelişimini desteklemek için çeşitli eğitim ve gelişim fırsatları sunar (Yıldız 2020). Bu durum, halk eğitimi merkezlerinin etkinlik ve sürdürülebilirlik açısından güçlü bir temel oluşturmasını sağlar. Halk eğitimi merkezlerinin bu yapısal özellikleri, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, toplumsal kalkınmayı desteklemek ve bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkıda bulunmak için büyük bir önem taşır (Karadağ ve Yücel 2020). Bu merkezlerin gelecekte de bu yapısal özelliklerini koruyarak ve geliştirerek, toplumun değişen eğitim ihtiyaçlarına uyum sağlayacak ve bireylerin yaşam kalitesini artırmaya devam edeceği düşünülmektedir.

2.1.4 Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi

Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi, Ankara'nın Etimesgut ilçesine bağlı Eryaman semtinde bulunan bir eğitim kurumudur. Merkez, adını Eryaman semtinin önemli isimlerinden biri olan Şehit Hüseyin Kalkan'dan almaktadır. Şehit Hüseyin Kalkan, Türkiye'nin ulusal bağımsızlık mücadelesi sırasında önemli bir rol oynamış ve vatanseverliğiyle tanınmıştır. Merkezin adının bu şekilde seçilmesi, bölgedeki milli değerlere ve şehitlerimize olan saygıyı simgeler (Başaran vd. 2020). Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi, bölgenin eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak, topluma eğitim imkânları sunmak ve milli değerlere olan saygıyı yaşatmak için önemli bir kurumdur (Özyürek vd. 2016).

Bu merkezin kuruluş tarihi ve amacı, toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak ve bireylerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak üzere şekillenmiştir (Eroğlu

ve Kalaycı 2020). Kuruluş tarihi, Eryaman bölgesinde hızla artan nüfus ve buna bağlı olarak ortaya çıkan eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla belirlenmiştir. Bölgenin sosyo-ekonomik yapısı, hızlı kentleşme süreci ve artan genç nüfus, bu tür bir merkezin kurulmasını zorunlu kılmıştır (Çiçek vd. 2020).

Merkez, gençlerin ve yetişkinlerin işgücü piyasasına daha donanımlı bir şekilde katılmalarını sağlamak amacıyla mesleki ve teknik eğitim kurslarına özel bir önem vermektedir (Karatepe vd. 2020). Özellikle kadınların ekonomik ve sosyal hayata daha aktif katılmalarını sağlamak amacıyla düzenlenen el sanatları, kuaförlük ve moda tasarımı gibi kurslar büyük ilgi görmektedir (Can 2020).

Merkezin sunduğu kurslar, bireylerin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlayan geniş kapsamlı eğitim programlarını içermektedir (Farantika vd. 2020). Bu kapsamda, iletişim becerileri, liderlik, zaman yönetimi ve stresle başa çıkma gibi konularda eğitimler verilmektedir. Kişisel gelişim kursları, katılımcıların sadece iş hayatında değil, günlük yaşamlarında da daha başarılı ve mutlu olmalarını sağlamaktadır (Alper 2020). Merkezin faaliyet alanları arasında, toplumsal farkındalığı artırmayı ve sosyal sorumluluk projelerini teşvik etmeyi amaçlayan programlar da yer almaktadır. Bu doğrultuda, çevre bilinci, sağlıklı yaşam, toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan hakları konularında seminerler ve atölye çalışmaları düzenlenmektedir (Maltepe Üniversitesi 2018: 80). Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi, eğitimde dijitalleşmeyi destekleyen ve teknolojik yenilikleri takip eden bir yaklaşımla, dijital okuryazarlık eğitimleri sunmaktadır. Bilgisayar kullanımı, internet güvenliği, sosyal medya yönetimi ve çevirimiçi eğitim platformları gibi konularda düzenlenen kurslar, bireylerin dijital becerilerini artırmalarını ve bilgi teknolojilerini etkin bir şekilde kullanmalarını sağlamaktadır (Boğar 2020). Merkezin faaliyet alanları içinde yer alan bir diğer önemli unsur, kültürel ve sanatsal etkinliklerdir. Bu etkinlikler, toplumun kültürel değerlerini koruma ve yaşatma amacını taşımaktadır. Halk oyunları, müzik, tiyatro ve geleneksel el sanatları gibi alanlarda düzenlenen kurslar ve atölye çalışmaları, katılımcıların kültürel kimliklerini güçlendirmelerine ve toplumsal bağlarını kuvvetlendirmelerine yardımcı olmaktadır (Can 2000). Ayrıca, bu tür etkinlikler, bireylerin sanatsal yeteneklerini geliştirmelerine ve kültürel zenginliklere katkıda bulunmalarına olanak tanımaktadır.

Merkezin sunduğu hizmetler arasında, okuma yazma kursları da önemli bir yer tutmaktadır. Okuma yazma bilmeyen yetişkinler için düzenlenen kurslar, onların temel eğitim ihtiyaçlarını karşılamakta ve toplumsal hayata daha aktif katılmalarını sağlamaktadır. Bu kurslar, bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları zorlukları aşmalarına yardımcı olmakta ve onların özgüvenlerini artırmaktadır (Can 2019). Mesleki eğitimden kişisel gelişime, dijital okuryazarlıktan kültürel etkinliklere kadar çeşitli programlar sunan merkez, bireylerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmelerine katkıda bulunmakta ve toplumsal kalkınmayı desteklemektedir (Sığın 2020). Bu kapsamlı ve çok yönlü eğitim hizmetleri, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkıda bulunarak, onların daha bilinçli ve donanımlı bireyler olarak topluma kazandırılmasını sağlamaktadır.

Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi bireylerin hem kişisel hem de mesleki gelişimlerini desteklemeyi hedefleyen programlarıyla dikkat çekmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı 2020). Bilgisayar kullanımı, muhasebe, yabancı dil eğitimleri ve çeşitli teknik eğitimler, bu kapsamda sunulan kurslardan sadece birkaçıdır. Örneğin, bilgisayar kullanımı kursları, katılımcıların temel bilgisayar becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmakta ve dijital okuryazarlıklarını artırmaktadır (Özyürek ve Çetinkaya 2021). Kişisel gelişim kursları da merkezin önemli bir faaliyet alanını oluşturmaktadır. Bu kurslar, bireylerin sosyal ve kültürel becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. İletişim becerileri, liderlik, zaman yönetimi ve stresle başa çıkma gibi konularda verilen eğitimler, katılımcıların hem iş hayatında hem de günlük yaşamlarında daha başarılı ve mutlu olmalarını sağlamaktadır (Bahçeşehir Üniversitesi 2020). Sanat ve el becerileri kursları, merkezin sunduğu diğer önemli eğitim programları arasındadır. Sanat ve el becerileri kursları, bireylerin estetik duyarlılıklarını artırmakta ve onların sanatla daha yakından ilgilenmelerine olanak tanımaktadır (Yıldız ve Bektaş 2021). Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi, eğitimde dijitalleşmeyi destekleyen ve teknolojik yenilikleri takip eden bir yaklaşımla, dijital okuryazarlık eğitimleri de sunmaktadır. Dijital okuryazarlık eğitimleri, dijital çağın gereksinimlerine uyum sağlamada önemli bir rol oynamakta ve katılımcıların hem kişisel hem de mesleki hayatlarında daha başarılı olmalarına katkıda bulunmaktadır (Yıldız ve Bektaş 2021). Merkezin faaliyet alanları içinde, toplumsal farkındalığı artırmayı ve sosyal sorumluluk projelerini teşvik etmeyi

amaçlayan programlar da bulunmaktadır. Bu programlar, bireylerin toplumsal sorumluluk bilincini geliştirmekte ve daha bilinçli bireyler olarak topluma katkıda bulunmalarını sağlamaktadır (Bakioğlu ve Çevik 2020). Merkezin sunduğu eğitim programları ve kurslar, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkıda bulunarak, onların daha bilinçli ve donanımlı bireyler olarak topluma kazandırılmasını sağlamaktadır (Bozkurt 2020). Geniş kapsamlı ve çok yönlü eğitim fırsatları sunan merkez, toplumsal ihtiyaçlara cevap vermekte ve bireylerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamlı eğitim hizmetleri, bireylerin hem kişisel hem de mesleki hayatlarında daha başarılı olmalarına olanak tanımakta ve toplumsal kalkınmayı desteklemektedir.

2.1.5 Halk Eğitimi Merkezlerinin Sosyoekonomik Etkileri

Halk Eğitimi Merkezleri, okur-yazarlık oranlarını artırarak bilgiye erişimi ve bilgi birikimini artırdığı göz önüne alındığında bu merkezler iş gücüne katılımını artırır ve ekonomik üretkenliği artırarak toplumun ekonomik kalkınmasına katkı sağlar (Sığın 2020).

Halk eğitimi merkezlerinin ekonomik kalkınmaya katkıları, geniş bir yelpazede değerlendirilebilecek olursak bu durum birçok unsuru kapsamaktadır. Bu merkezler, bireylerin eğitim seviyesini artırarak, iş gücü piyasasında daha rekabetçi hale gelmelerine olanak tanır. Eğitim seviyesinin yükselmesi, bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur, bu da onların daha nitelikli işlerde çalışabilmelerine ve daha yüksek gelir elde edebilmelerine imkân sağlar (Bahçeşehir Üniversitesi 2020). Bu merkezlerde sunulan çeşitli kurslar ve sertifika programları, katılımcıların iş bulma şanslarını artırmakta ve mevcut işlerinde ilerlemelerine yardımcı olmaktadır (Karatepe vd. 2020). Ayrıca, girişimcilik eğitimleri ile bireylerin kendi işlerini kurma ve yönetme becerilerini geliştirmeleri sağlanmakta, bu da yerel ekonomilerin canlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Bir diğer önemli katkı ise, halk eğitimi merkezlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmesidir. Bu merkezler, kadınların eğitim ve iş gücü piyasasına katılımını artırarak,

toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik önemli adımlar atmaktadır. Kadınlara yönelik özel eğitim programları ve mesleki kurslar, onların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına ve aile ekonomisine katkıda bulunmalarına yardımcı olmaktadır (Metin vd. 2021). Bu merkezler, eğitim ve kurs programları aracılığıyla yerel halkın bilgi ve becerilerini artırmakta, bu da yerel iş gücü piyasasının kalitesini yükseltmektedir. Yerel işletmeler, nitelikli iş gücüne erişim sağlayarak daha verimli çalışmakta ve rekabet güçlerini artırmaktadır (Can 2020). Ayrıca, bu merkezler tarafından düzenlenen çeşitli etkinlikler ve projeler, yerel ekonomiye doğrudan katkıda bulunmakta ve bölgesel kalkınmayı desteklemektedir.

Dijital becerilerin yaygınlaşması, özellikle bilgi ekonomisine geçiş sürecinde büyük önem taşımaktadır (Can 2020). Bu süreç, ülkelerin ekonomik büyüme potansiyelini artırmakta ve küresel rekabet gücünü desteklemektedir. Sosyal sermayenin artması, toplumsal dayanışmayı güçlendirmekte ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliğini desteklemektedir (Ağaoğlu vd. 2002). Bu merkezler, ekonomik kalkınmanın temel taşlarını oluşturan eğitim, istihdam ve toplumsal katılım alanlarında önemli roller üstlenmekte, ülkelerin sürdürülebilir ekonomik büyüme ve refah düzeyine ulaşmalarına katkıda bulunmaktadır (Farantika vd. 2020). Bu bağlamda, halk eğitimi merkezlerinin güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması, ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Eğitim programları ve sosyal etkinlikler aracılığıyla, katılımcılar arasındaki etkileşim artar, bu da toplumun genelinde bir birlik ve dayanışma duygusunun gelişmesine katkıda bulunur (Serçemeli ve Kurnaz 2020). Bu merkezler, toplumsal sorunların çözümüne yönelik kolektif çabaların teşvik edilmesine de olanak tanır (Alper 2020). Toplum üyeleri, ortak sorunlarını tartışmak ve çözüm yolları aramak için bir araya geldiklerinde, dayanışma duygusu pekişir ve toplumsal katılım artar. Ayrıca halk eğitimi merkezleri, toplumdaki dezavantajlı grupların sosyo-ekonomik entegrasyonunu da destekler. Bu sayede, dezavantajlı gruplar toplumsal yaşama daha aktif bir şekilde katılabilir ve kendilerini ifade etme imkanına sahip olurlar (Maltepe Üniversitesi 2018).

Halk eğitimi merkezleri, gönüllülük faaliyetlerine katılımı teşvik eder ve bu faaliyetler için gerekli eğitim ve organizasyon desteğini sağlar (Can 2000). Gönüllülük, bireyler arasındaki empati ve anlayışı artırır, bu da toplumsal dayanışmanın temelini oluşturur. Ayrıca bu merkezlerde verilen eğitimler, bireylerin hak ve sorumluluklarını daha iyi anlamalarına ve demokratik süreçlere aktif olarak katılmalarına yardımcı olur (Sığın 2020). Bu merkezler, bireylerin bilgi ve becerilerini artırarak, toplumsal yaşama daha aktif katılmalarını sağlar ve toplumsal uyumu teşvik eder (Millî Eğitim Bakanlığı 2020). Halk eğitimi merkezlerinin işgücü piyasasına etkileri, modern toplumlarda giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Mesleki eğitim kursları, özellikle işgücü piyasasına yeni katılan gençler ve kariyer değiştirmek isteyen yetişkinler için büyük bir avantaj sağlar. Bu kurslar, katılımcıların mevcut yeteneklerini güncellemelerine ve işverenlerin talep ettiği spesifik becerilere sahip olmalarına yardımcı olur, böylece iş bulma şanslarını artırır (Özyürek ve Çetinkaya 2021). Bu merkezler, yeni teknolojilere uyum sağlama ve yenilikçi iş modellerine adapte olma becerilerini kazandırarak bireylerin işgücü piyasasında güncel kalmalarını sağlar. Örneğin, dijital beceriler, veri analitiği, yapay zekâ ve dijital pazarlama gibi alanlarda verilen eğitimler, katılımcıların modern iş dünyasında ihtiyaç duyulan yetkinlikleri kazanmalarına yardımcı olur (Bahçeşehir Üniversitesi 2020). Bu tür eğitim programları, bireylerin dijital dönüşüm sürecine entegre olmalarını ve işgücü piyasasında daha değerli hale gelmelerini sağlar.

Girişimcilik eğitimleri, iş planı oluşturma, finansal yönetim, pazarlama stratejileri ve işletme yönetimi gibi konularda katılımcılara kapsamlı bilgiler sunar (Yıldız ve Bektaş 2021). Bu sayede, yeni işletmelerin kurulması teşvik edilerek, yerel ekonominin canlanmasına ve işsizlik oranlarının düşmesine katkı sağlanır. Ayrıca dezavantajlı grupların, kadınların, gençlerin ve engellilerin işgücü piyasasına katılımını artırmak için özel programlar sunulur. Bu programlar, iş arayanların karşılaştığı engelleri aşmalarına ve işgücü piyasasında daha etkin bir şekilde yer almalarına yardımcı olur (Bakioğlu ve Çevik 2020). Bu merkezlerde sunulan eğitim programları, işgücü piyasasında rekabetçi kalmak isteyen bireyler için sürekli bir öğrenme ve gelişim ortamı sunar. Teknolojik ve ekonomik değişimlere hızlı uyum sağlama yeteneklerini artırır, yerel ekonomik kalkınmayı destekler ve sosyal içerme ile eşitliği teşvik eder (Bozkurt 2020). Ayrıca, sürekli eğitim ve yaşam boyu öğrenme kültürünün yaygınlaşmasına katkıda bulunarak, işgücü piyasasında sürdürülebilir başarıyı mümkün kılar. Halk eğitimi merkezlerinin bu

çok yönlü katkıları, bireylerin ve toplumların ekonomik ve sosyal refahını artırmada kritik bir rol oynar.

2.2 Yaşam Boyu Öğrenme

2.2.1 Halk Eğitimi Merkezlerinin Yaşam Boyu Öğrenmedeki Rolü

Halk eğitimi merkezlerinin yaşam boyu öğrenmedeki rolü, sadece bireylerin bilgi birikimlerini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda onların toplumsal katılımlarını ve aktif vatandaşlık bilincini de güçlendireceği düşünülmektedir. Halk eğitimi merkezleri, genellikle yerel toplulukların ihtiyaçlarına uygun olarak çeşitli eğitim programları sunar (Ağaoğlu vd. 2002). Bu programlar arasında okuryazarlık kursları, mesleki eğitimler, kişisel gelişim atölyeleri ve sosyal etkinlikler yer alır. Halk eğitimi merkezleri, bu çeşitlilikteki eğitim programları ve etkinliklerle bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini desteklerken, onların toplumda daha aktif ve üretken bireyler olmalarına katkıda bulunur (Serçemeli ve Kurnaz 2020).

Okuryazarlık kursları, özellikle yetişkinlerin temel okuma-yazma becerilerini kazanmalarını ve günlük yaşamlarını daha bağımsız bir şekilde sürdürebilmelerini sağlar. Mesleki eğitimler ise bireylerin iş gücü piyasasında daha rekabetçi olabilmeleri için gerekli olan teknik bilgi ve becerileri edinmelerine yardımcı olur (Farantika vd. 2020). Halk eğitimi merkezleri, bireylere sundukları mesleki eğitim programları ile onların iş gücü piyasasında daha fazla fırsat elde etmelerini sağlar (Alper 2020). Ayrıca, bu merkezler aracılığıyla sunulan eğitim programları, toplumdaki eşitsizliklerin azaltılmasına ve sosyal adaletin sağlanmasına katkıda bulunur (Maltepe Üniversitesi 2018). Eğitim fırsatlarına erişim, bireylerin toplumsal statülerini ve yaşam kalitelerini artırırken, aynı zamanda toplumsal barış ve huzurun da güçlenmesine yardımcı olur. Bu bağlamda, halk eğitimi merkezleri, toplumsal kalkınmanın ve bireylerin yaşam kalitesinin artırılmasının önemli bir unsuru olarak değerlendirilmelidir (Can 2000).

2.2.2 Yaşam Boyu Öğrenme Programları ve Uygulamaları

Yaşam boyu öğrenme programları ve uygulamaları, bireylerin hayatlarının her aşamasında bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirmelerini hedefleyen geniş kapsamlı eğitim ve öğretim faaliyetlerini içerir. Bu programlar, formal eğitim sürecini tamamlamış bireylerin yanı sıra, bu sürece hiç dahil olamamış veya eğitimlerine ara vermek zorunda kalmış kişiler için de önemli fırsatlar sunar (Sığın 2020).

Mesleki eğitim programları, bireylerin iş gücü piyasasında rekabet edebilirliklerini artırmak amacıyla, belirli bir meslek dalında teknik bilgi ve beceri kazanmalarına olanak tanır (MEB 2020). Bu programlar, işsizlik oranlarının düşürülmesine ve ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına yardımcı olur. Dil eğitim programları, yaşam boyu öğrenme kapsamında sıklıkla tercih edilen diğer bir alandır. Dil eğitimi, aynı zamanda bireylerin zihinsel gelişimlerine ve kognitif yeteneklerine de olumlu etkilerde bulunur (Özyürek ve Çetinkaya 2021: 103). Müzik, resim, tiyatro gibi sanat dallarında sunulan kurslar, bireylerin sanatsal yeteneklerini keşfetmelerine ve bu alanda kendilerini ifade etmelerine olanak tanır (Bahçeşehir Üniversitesi 2020). Yaşam boyu öğrenme programlarının bir diğer önemli boyutu da sağlık ve refah eğitimleridir. Sağlık eğitimi programları, bireylerin sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmalarını, hastalıkların önlenmesi ve yönetimi konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlar. Bu programlar, bireylerin yaşam kalitelerini artırırken, toplumda sağlık bilincinin yaygınlaşmasına da katkıda bulunur (Bakioğlu ve Çevik 2020). Yaşam boyu öğrenme programları, aynı zamanda bireylerin demokratik katılım ve vatandaşlık bilincini artırmayı da hedefler. Bu bağlamda, yurttaşlık eğitimi programları, bireylerin hak ve sorumluluklarını öğrenmelerini, toplumsal sorunlara duyarlılık kazanmalarını ve aktif vatandaşlık bilincine sahip olmalarını teşvik eder (Bozkurt 2020). Bu tür programlar, bireylerin toplumsal katılımlarını artırarak, demokratik süreçlere daha aktif bir şekilde dâhil olmalarını sağlar. Yaşam boyu öğrenme uygulamaları, genellikle yerel topluluk merkezleri, halk eğitimi merkezleri, kütüphaneler ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla sunulmaktadır. Kütüphaneler de yaşam boyu öğrenme için önemli kaynaklar sunar; bireyler burada kitap, dergi ve diğer eğitim materyallerine erişim sağlayabilirler (Eken vd. 2020). Halk eğitimi merkezleri, kütüphaneler ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla sunulan eğitim fırsatları, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini destekler ve genel refah seviyesinin

yükselmesine katkıda bulunur (Özer 2020). Yaşam boyu öğrenme, bireylerin hayatlarının her aşamasında devam eden bir süreç olup, toplumun genel gelişimi ve kalkınması açısından büyük önem taşır.

2.3 Acil Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Yüzyıllardır insanlık birçok defa çeşitli felaket ve krizlerle karşılaşmıştır. Bu durumlardan birisi de pandemidir. Pandemi, bir hastalığın bir kıta ya da birkaç ülke üzerinde aynı anda yaygın şekilde görülmesi, büyük salgın (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020) olarak tanımlanmaktadır.

Toplumsal yapıları etkileyen COVİD-19 salgını eğitimi de etkilemiştir. Salgın ile birlikte tüm dünyada eğitim-öğretim hizmetlerinde aksamalar olmuş ve bu hizmetleri efektif hâle getirme çabaları başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bunun iki temel sebebi vardır. Bu sorunun ilk sebebi mevcut eğitim sistemlerinin ve politikalarının çağa uygun olmamasıdır. Başarısızlığın sebebini anlamak için öncelikle eğitimin yapısını iyi bilmek gerekmektedir. (Yurdakal ve Susar 2021).

Pandemi nedeniyle birçok ülke, okulları geçici olarak kapatmak zorunda kaldığı bilinmektedir. Bu durum, öğrencilerin uzaktan eğitime geçişini gerektirmiştir. Uzaktan eğitim, çevrimiçi platformlar, video konferans araçları ve diğer dijital araçlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Demir 2014). Naidoo'ya (2020) göre, teknoloji eğitim sektöründe daha fazla yaygınlaşmaktadır. Benhima ve Benabderrazik'e (2020) göre, e-öğrenme, temelde internet sorunları ve bilgisayarlar, laptoplar, cep telefonları gibi elektronik materyallerin yeterli olmayışından dolayı mevcut eğitimin yerini tutamayacaktır. Pandemi sürecinde, öğretmenler dijital araçları daha etkili bir şekilde kullanma becerilerini geliştirmiş ve çevrimiçi öğretim için yeni stratejiler geliştirmiştir. Aynı zamanda, müfredatlar pandemi koşullarına uygun şekilde güncellenmiş ve öğrencilere esneklik sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir (Kurnaz ve Serçemeli 2020).

Pandeminin eğitim süreçlerine etkisi sadece öğrencileri değil, aynı zamanda öğretmenleri, velileri ve eğitim kurumlarını da etkilemiştir. Öğretmenler, çevrimiçi öğretim becerilerini hızla geliştirmek zorunda kalmış ve öğrencilerle etkileşimde

bulunmak için yeni yöntemler aramıştır. Veliler ise çocuklarının eğitimine daha fazla katılım göstermiş ve evde eğitim sürecini desteklemek için çaba harcamıştır (Kırmızıgül 2020). Eğitim kurumları ise pandemi koşullarına uyum sağlamak için çeşitli önlemler almış ve hijyen protokolleri, sosyal mesafe kuralları gibi önlemleri uygulamıştır.

Türkiye'de ise, 11 Mart 2020'de COVID-19 salgını kapsamında ilk vakanın görülmesinin ardından tüm okullar kapatılmış ve uzaktan eğitime geçiş yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK), bu süreçte Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve TRT kanalları üzerinden öğrencilere eğitim desteği sunmuştur (Eken vd. 2020: 115). Bu platformlar, öğrencilerin evden derslerine devam edebilmesi için dijital içerikler ve televizyon yayınlarıyla eğitim süreçlerini desteklemiştir.

2.3.1 Pandeminin Küresel Eğitim Sistemine Etkileri

COVID-19 pandemisi, dünya genelinde eğitim sistemlerinde köklü değişikliklere neden olmuştur. Salgının ani ve yaygın etkisi, eğitimin her seviyesindeki işleyişi derinden etkilemiş ve pek çok ülkede eğitimin durmasına ya da radikal şekilde yeniden düzenlenmesine yol açmıştır (Kocayiğit ve Uşun 2020). Bu durum, geleneksel yüz yüze eğitimin ani bir durma noktasına gelmesine neden olmuş ve eğitimciler ile öğrenciler dijital platformlara yönlendirilmiştir (Başaran vd. 2020).

COVİD-19 pandemi döneminde örgün eğitimde yaşanılan aksaklıklar nedeniyle eğitimler dijital ortamlarda uzaktan yapılmaktaydı. Alanyazın incelendiğinde, uzaktan eğitime olan artışla birlikte uzaktan eğitimin eksiklikleri, avantajları, dezavantajları… gibi konular artmaya başlamıştır. COVİD-19 pandemi sürecinde önemi bir hayli artan uzaktan eğitimi ele alan çalışmalara bakıldığında yükseköğretim bağlamında (Amir vd. 2020, Elfirdoussi vd. 2020, Sutiahvd. 2020, El Refaevd. 2021, Stevanović vd. 2021, Qazi vd. 2021, Masalimova vd. 2022), tıp eğitimi bağlamında (Al-Balas vd. 2020, Amir vd. 2020, Armstrong-Mensah vd. 2020), araştırma eğilimleri bağlamında (Mishra 2021), öğrenci ve eğitimci görüşleri bağlamında (Nenko vd. 2020, Sutiahvd. 2020, El Refae vd. 2021, Stevanović vd. 2021), uzaktan eğitimdeki engeller bağlamında (Abuhammad 2020, Azzahra 2020, Lassoued vd. 2020, Foo vd. 2021), örgün derslerin uzaktan eğitim derslerine dönüştürülmesi bağlamında (Amir vd. 2020, Marek vd. 2021, Salta vd. 2022),

okulların kapatılması bağlamında (Azhari ve Fajri 2022), ikokokul eğitimi bağlamında (Nuraini 2020), uzaktan eğitimin fırsatları ve zorlukları bağlamında (Alea vd. 2020, Foo vd. 2021, Gurajena vd. 2021) ve uzaktan eğitim döneminde kütüphanelerin rolü bağlamında (Zhou 2022) gerçekleştirilen araştırmaların olduğu görülmektedir.

Aşağıda, dünya üzerinde bazı ülkelerin pandemi sürecinde geliştirdiği eğitim stratejileri incelenmiştir.

Türkiye Mart 2020'de okulları kapatma kararı alarak uzaktan eğitime geçiş yapmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı (2020). EBA (Eğitim Bilişim Ağı) platformunu devreye sokmuş, bu platform üzerinden ders içerikleri, video konferanslar ve etkileşimli materyaller sunulmuştur. Ayrıca, televizyon kanalları üzerinden de eğitim programları yayınlanmıştır. Bu stratejide kırsal bölgelerde internet erişimindeki eksiklikler önemli bir sorun teşkil etmiştir (UNICEF 2020). Öğrencilerin eğitimdeki başarıları üzerinde olumsuz etkiler gözlemlenmiştir. Dijital eğitim altyapısının güçlenmesine katkı sağlasa da, eğitimdeki eşitsizliklerin giderilmesi için daha fazla çaba sarf edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır (World Bank 2020).

Amerika Birleşik Devletleri'nde Mart 2020'de okullar kapatılmış ve uzaktan eğitime geçilmiştir. Eğitim kurumları, çeşitli dijital platformlar aracılığıyla derslerini sürdürmüştür. Federal hükümet, okullara finansal destek sağlamak amacıyla çeşitli hibeler ve yardım programları oluşturmuştur (OECD 2020). Bu stratejide, öğrencilerin %15'inin eğitim materyallerine ve internet erişimine ulaşamadığı rapor edilmiştir (UNESCO 2020). Bu süreç, eğitim politikalarının gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur (World Bank 2020).

Almanya Mart 2020'de okulları kapatmış ve uzaktan eğitim uygulamalarına geçiş yapmıştır. Öğretmenler, dijital platformlar üzerinden ders vermeye başlamış, eğitimdeki dijitalleşme süreci hız kazanmıştır (OECD 2020). Bu stratejide genel olarak güçlü bir dijital altyapıya sahip olmasına rağmen, bazı bölgelerde öğretmenlerin teknolojiye adaptasyon sürecinde zorluklar yaşanmıştır (UNICEF 2020). Almanya, dijital eğitim

altyapısını güçlendirme fırsatı bulmuş, ancak öğretmenlerin dijital becerilerinin artırılması gerektiği sonucuna varmıştır (World Bank 2020).

Hindistan Mart 2020'de okullar kapatılmış ve uzaktan eğitim yöntemleri devreye alınmıştır. Eğitim, TV ve radyo üzerinden de sağlanmış, ancak internet erişimi sınırlı olan bölgelerde ciddi zorluklar yaşanmıştır (UNESCO 2020). Bu stratejide kırsal alanlarda internet erişimi ve gerekli teknolojik altyapının eksikliği, eğitimdeki eşitsizlikleri derinleştirmiştir. Hindistan'daki eğitim sistemi, pandemi sürecinde büyük zorluklarla karşılaşmış, bu durum eğitimdeki eşitsizlikleri artırmıştır (UNICEF 2020).

Güney Kore' de pandeminin başlangıcında okulları kapatmış, ancak dijital eğitim altyapısı sayesinde hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçiş yapmıştır. Eğitimde dijitalleşme süreci, bu dönemde hız kazanmıştır (OECD 2020). Genel olarak güçlü bir dijital altyapıya sahip olmasına rağmen, bazı öğrencilerin evlerinde yeterli çalışma ortamı bulamaması gibi sorunlar yaşanmıştır (UNICEF). Güney Kore, dijital eğitimdeki altyapısı sayesinde bu süreçte daha az sorun yaşamış, ancak sosyal eşitsizliklerin giderilmesi gerektiği vurgulanmıştır (World Bank 2020).

Brezilya' da Mart 2020'de okullar kapatılmış ve uzaktan eğitim yöntemleri uygulanmaya başlanmıştır. Ancak, dijital erişimde yaşanan sorunlar nedeniyle birçok öğrenci eğitimden mahrum kalmıştır (UNESCO 2020). Sosyal ve ekonomik farklılıklar, eğitimdeki eşitsizlikleri artırmış, özellikle düşük gelirli ailelerin çocukları uzaktan eğitimden daha fazla etkilenmiştir (World Bank 2020). Eğitimdeki eşitsizlikler, Brezilya'da pandeminin en belirgin sonuçlarından biri olmuş, bu durum eğitim politikalarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur (UNICEF 2020).

COVID-19 pandemisi sırasında Fas'taki uzaktan eğitimi araştırmak ve değerlendirmek amacıyla Elfirdoussi vd. (2020), yaptıkları çalışmada farklı yükseköğretim programlarına kayıtlı 3037 öğrenci ve 231 profesörün görüşlerini alarak uzaktan eğitim platformlarının sınırlamalarını üniversitelerde koronavirüs kısıtlaması sırasında uzaktan eğitimin nasıl gerçekleştiğini araştırmışlardır. Analizler sonucunda profesörler ve öğrenciler, çevrimiçi eğitimin sıradan öğrenimden daha ilgi çekici olmadığını ve profesörlerin öğretimlerinin en az %50'sini yüz yüze şekilde sunmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

COVID-19 pandemisi sırasında uzaktan eğitimde kaliteye ulaşmanın önündeki engelleri ortaya koymayı amaçlayan Lassoued vd. (2020), Cezayir, Mısır, Filistin ve Irak ülkelerinde bulunan üniversitelerden 400 profesör ve 600 öğrenci oluşan bir örneklem grubu belirlemişlerdir. Örneklem grubuna uzaktan eğitimin engelleri ile alakalı soruların bulunduğu bir anket uygulamışlar. Yapılan analizler sonucunda profesörlerin ve öğrencilerin kendilerine koydukları engellerin yanı sıra pedagojik, teknik, finansal veya örgütsel engellerin olduğunu raporlamışlardır.

El Refae vd. (2021), COVİD-19 pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimle ilgili öğretim üyelerinin ve öğrencilerin ilk deneyimlerini araştırmayı ve değerlendirmeyi amaçlayarak yaptıkları çalışmada, öğretim üyelerinin ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik kurumsal hazırlıktan duydukları memnuniyeti ve uzaktan eğitimin fırsatlarına ve zorluklarına yönelik algılarını anlamaya çalışmışlardır. Bu kapsamda 445 öğrenci ve 139 öğretim görevleri örnekleminde yaptıkları çalışmada anket yoluyla toplanan veri toplamışlardır. Elde edilen verile uygulanan analizler neticesinde, öğretim üyeleri ve öğrencilerin uzaktan öğrenmeye yönelik kurumsal hazır olma konusunda yüksek memnuniyet ifade etmelerine ve fırsatlarına ve avantajlarına inanmalarına rağmen, uzaktan öğrenmenin karşı karşıya olduğu zorluklar konusunda endişe duyduklarını ortaya koymuşlardır. Ayrıca katılımcının statüsü veya koleji ile uzaktan öğrenmenin algılanan fırsatları ve avantajları arasında bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir.

Pandeminin eğitim üzerindeki bir diğer önemli etkisi, dijital uçurumun derinleşmesidir. Özellikle düşük gelirli ailelerin çocukları, uzaktan eğitime erişimde büyük zorluklar yaşamış ve bu durum, onların akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemiştir (Özyürek vd 2016). Eğitimde dijitalleşme, pandeminin getirdiği zorlukların yanı sıra bazı fırsatlar da sunmuştur (Eroğlu ve Kalaycı 2020). Online eğitim platformları ve dijital öğrenme araçları, öğretim materyallerinin geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamış ve esnek öğrenme imkânları sunmuştur. Öğrenciler, kendi öğrenme hızlarına ve tercihlerine göre derslere katılabilmiş ve çeşitli interaktif içeriklerden faydalanabilmiştir. Ancak, bu dijital geçişin sürdürülebilir ve etkili olabilmesi için dijital okuryazarlığın artırılması, öğretim materyallerinin kalite ve erişilebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Dezavantaj olarak ise okulların kapalı olduğu dönemlerde, öğrencilerin sosyal izolasyon yaşaması ve

psikolojik sorunlarla karşılaşması sıkça gözlemlenmiştir (Çiçek vd. 2020). Pandemi, eğitimde kriz yönetiminin ve esnekliğin önemini ortaya koymuş ve bu alandaki eksiklikleri gözler önüne sermiştir (Karatepe vd. 2020). Eğitim sistemlerinin gelecekteki krizlere karşı daha dayanıklı hale getirilmesi için yenilikçi ve sürdürülebilir politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

COVID-19 pandemisi, eğitimde işbirliği ve dayanışmanın önemini de vurgularken eğitimde yenilikçi çözümlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması açısından önemli bir rol oynamıştır (Salman 2020). Bu süreç, eğitim sistemlerinin dayanıklılığını artırma ve gelecekteki krizlere hazırlıklı olma gerekliliğini bir kez daha gözler önüne sermiştir (Boğar 2020). Eğitimde inovasyon ve iş birliği, pandeminin olumsuz etkilerini hafifletmede ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır.

2.3.2 Uzaktan Eğitim ve Dijitalleşme Süreci

COVID-19 pandemisi, eğitimin dijitalleşme sürecini hızlandırarak uzaktan eğitim modellerinin yaygınlaşmasına neden olurken eğitimde dijitalleşmenin hızlanmasını sağlamış ancak aynı zamanda çeşitli zorlukları da beraberinde getirmiştir (Maltepe Üniversitesi 2018). Eğitim teknolojileri, öğretmenlerin dersleri daha etkileşimli ve ilgi çekici hale getirmelerine olanak tanımaktadır (Alper 2020). Ayrıca, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş eğitim içerikleri sunulması, öğrenme sürecini daha kişiselleştirilmiş ve etkili hale getirmektedir. Öğrenciler gerekli dijital altyapıya sahip olduklarında, kendi hızlarına ve programlarına göre derslere katılabilir, öğretim materyallerine internet üzerinden erişebilir ve çevirimiçi sınavlara girebilirler (Metin vd. 2021). Ancak, bu modelin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli dijital altyapının ve donanımın sağlanmasının önemi büyüktür. Bu durum, eğitimde fırsat eşitsizliklerini artırmış ve öğrenme kayıplarına neden olmuştur (Ağaoğlu vd 2002).

Uzaktan eğitim, öğretim yöntemlerinin ve pedagojik yaklaşımların da yeniden değerlendirilmesini gerektirmiştir. Geleneksel sınıf içi öğretim yöntemleri, uzaktan eğitimde aynı etkiyi göstermeyebileceği için öğretmenlerin dijital pedagojik becerilerinin geliştirilmesi ve online öğretim tekniklerinin benimsenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır

(Farantika vd 2020). Eğitim teknolojilerinin gelişimi ve dijital okuryazarlık becerilerinin artırılması, uzaktan eğitimin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini artırmada önemli rol oynamaktadır (Boğar 2020). Pandemi sonrası dönemde de uzaktan eğitim ve dijitalleşme sürecinin devam etmesi, eğitim sistemlerinin daha esnek, kapsayıcı ve yenilikçi hale gelmesine katkı sağlayacaktır.

Uzaktan eğitimin bir diğer önemli boyutu, değerlendirme ve ölçme süreçleridir. Ancak, online değerlendirme süreçlerinin adil ve güvenilir bir şekilde yürütülmesi için gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir (Serçemeli ve Kurnaz 2020). Öğrenciler, uzaktan eğitim sürecinde dijital platformları kullanarak bilgiye erişme, iletişim kurma ve iş birliği yapma becerilerini geliştirmiştir (Maltepe Üniversitesi, 2018).

2.3.3 Pandemi Döneminde Eğitimde Yaşanan Zorluklar

COVID-19 pandemisi sürecinde eğitim sistemleri, tarih boyunca eşi benzeri görülmemiş zorluklarla karşı karşıya kaldığı açıktır. Pandemi döneminde eğitimde yaşanan zorluklar, hem öğrenci hem de öğretmen perspektifinden değerlendirildiğinde oldukça karmaşık ve çok boyutlu bir yapıya sahiptir (Can 2000). Özellikle kırsal ve düşük gelirli bölgelerde, internet erişimi ve dijital cihazların yetersizliği, öğrencilerin eğitimden uzak kalmasına yol açmıştır. Bu durum, eğitimde dijital uçurumun daha da derinleşmesine sebep olmuş ve eşitsizlikleri artırmıştır (Sığın 2020). Ayrıca, dijital okuryazarlık becerilerinin yetersizliği hem öğrenciler hem de öğretmenler için uzaktan eğitimin etkin bir şekilde yürütülmesini zorlaştırmıştır.

Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan bir diğer önemli zorluk, öğrencilerin motivasyonunu ve katılımını sağlama konusundaki güçlüklerdir. Ev ortamında dikkat dağıtıcı unsurların fazla olması, öğrencilerin odaklanma ve derslere düzenli katılma konusundaki zorluklarını artırmıştır (Bahçeşehir Üniversitesi 2020).

Pandemi sürecinde öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar arasında öğretmenlerin kısa süre içinde geleneksel sınıf içi öğretim yöntemlerinden çevirimiçi öğretim yöntemlerine geçmek zorunda kalmaları sayılabilir. Pek çok öğretmen bu konuda yeterli eğitime ve

deneyime sahip olmadığı için farklı zorluklarla karşılaşmışlardır (Yıldız ve Bektaş 2021). Bu durum, çevirimiçi derslerin kalitesinin düşmesine ve öğrencilerin öğrenme sürecinin olumsuz etkilenmesine yol açmıştır. Pandemi döneminde eğitimde yaşanan zorluklar arasında, değerlendirme ve ölçme süreçlerinin de yeniden yapılandırılması gerekliliği bulunmaktadır. Öğrencilerin sınav esnasında kopya çekme veya hile yapma olasılığı, online sınavların güvenilirliğini zedelemiştir (Bakioğlu ve Çevik 2020). Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sosyal izolasyona maruz kalmaları, psikolojik sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Arkadaşları ve öğretmenleri ile yüz yüze iletişim kuramayan öğrenciler, yalnızlık ve motivasyon eksikliği yaşamışlardır (Bozkurt 2020). Eğitimde yaşanan bir diğer önemli zorluk, ailelerin uzaktan eğitim sürecine dâhil edilmesi gerekliliğidir. Ebeveynlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin düşük olması ve eğitim sürecine yeterince dahil olamamaları, çocukların öğrenme süreçlerini olumsuz etkilemiştir (Arık 2020).

Kısacası öğrencilerin motivasyonunu sağlama, öğretmenlerin dijital pedagojik becerilerini geliştirme ve adil değerlendirme yöntemleri oluşturma gibi pek çok alanda yaşanan zorluklar, eğitim süreçlerinin etkinliğini olumsuz etkilemiştir (Eken vd. 2020). Bu zorlukların üstesinden gelebilmek için eğitim sistemlerinin esnek, kapsayıcı ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirmesi gerekmektedir.

2.3.4 Eğitimde Kriz Yönetimi

Eğitimde kriz yönetimi, eğitim sistemlerinin beklenmedik ve zorlu durumlarla başa çıkma kapasitesini artırmayı hedefleyen stratejik bir yaklaşımdır. Kriz dönemlerinde eğitim hizmetlerinin sürekliliğini sağlamak, öğrenci ve öğretmenlerin psikososyal sağlığını korumak ve eğitim kalitesini sürdürülebilir kılmak adına kapsamlı planlar ve müdahaleler gerekmektedir (Özer 2020). Eğitim kurumları, doğal afetler, salgın hastalıklar, savaş ve çatışmalar gibi çeşitli kriz durumlarına hazırlıklı olmalıdır (Alparslan 2020). Bu hazırlık süreci, eğitim materyallerinin ve teknolojik altyapının kriz anında kullanılabilir durumda olmasını, öğretmen ve idarecilerin kriz yönetimi konusunda eğitim almasını ve öğrenci ve velilere yönelik bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarının yapılmasını gerektirebilir. Pandemi sürecinde olduğu gibi, eğitim kurumlarının hızla çevirimiçi platformlara geçiş

yapabilmesi, bu tür kriz durumlarında eğitim hizmetlerinin sürekliliğini sağlamada kritik bir rol oynamıştır (Can 2004). Eğitim kurumları, öğrenciler, veliler ve öğretmenler arasında etkili bir iletişim ağı kurarak kriz anında ortaya çıkabilecek belirsizlikleri ve endişeleri minimize edebilir (Korkman ve Metin 2021). Ayrıca, kriz durumlarında eğitim politikalarının hızlı bir şekilde güncellenmesi ve bu güncellemelerin tüm paydaşlara duyurulması, kriz yönetiminin başarısını artırır.

Kriz sonrası yapılan değerlendirmeler ve alınan geri bildirimler, gelecekte benzer krizlere karşı daha hazırlıklı olunmasını sağlayacak stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunur (Büyüköztürk vd. 2020). Bu süreçte, kriz yönetimi konusunda ulusal ve uluslararası işbirliklerinin güçlendirilmesi, bilgi ve deneyim paylaşımının artırılması da önemlidir. Kriz dönemlerinde bu grupların eğitimden mahrum kalmaması için özel tedbirler alınmalı, eğitim materyallerine ve dijital kaynaklara erişimleri sağlanmalı ve psikososyal destek hizmetleri sunulmalıdır (Gökbulut 2021). Bu kapsamda, sosyal yardımların artırılması, burs ve destek programlarının genişletilmesi ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılması, dezavantajlı grupların eğitim süreçlerine katılımını artıracaktır. Eğitimde kriz yönetimi, eğitim sistemlerinin dayanıklılığını ve esnekliğini artırmayı hedefleyen çok boyutlu bir süreç olduğu göz önüne alındığında kriz öncesi hazırlık, kriz anında etkili müdahale, kriz sonrası toparlanma ve en dezavantajlı grupların desteklenmesi gibi unsurları içermektedir (Can 2014). Eğitim sistemlerinin gelecekte benzer krizlerle başa çıkabilmesi için kriz yönetimi konusunda sürekli bir gelişim ve yenilikçilik anlayışı benimsemeleri gerekmektedir (Koçak ve Harmancı 2020). Bu anlayış, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamayı ve tüm öğrencilerin kriz dönemlerinde dahi kaliteli eğitim hizmetlerine erişimini garanti altına almayı hedeflemelidir.

2.3.5 Pandemi Sonrası Eğitimde Yenilikler

COVID-19 pandemisi, geleneksel eğitim anlayışlarını zorlayarak dijitalleşme, uzaktan eğitim ve hibrit modellerin hızla benimsenmesine yol açmaktadır. Bu süreçte elde edilen deneyimler ve karşılaşılan zorluklar, eğitimde yeni yaklaşımların ve yenilikçi uygulamaların geliştirilmesine olanak sağlamaktadır (Reimers 2020). Aynı zamanda, dijitalleşme sayesinde coğrafi ve sosyoekonomik engellerin aşılması, eğitimde fırsat eşitliğini artırıcı bir rol oynamaktadır (Demir 2014). Öğrenciler, internet erişimi ve dijital

cihazlara sahip oldukları sürece, dünya çapında sunulan eğitim kaynaklarına ve uzaktan öğretim imkânlarına erişim sağlayabilmektedir.

Hibrit eğitim modelleri, pandemi sonrası dönemde eğitimde yaygın olarak benimsenen bir diğer yenilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Hibrit modellerin en büyük avantajı, esneklik ve çeşitlilik sağlamalarıdır (Salman 2020). Pandemi sürecinde ve sonrasında öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi, eğitimde yeniliklerin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için kritik bir öneme sahiptir. Öğretmenlerin, dijital araçları etkili bir şekilde kullanabilmeleri, çevirimiçi ders içerikleri oluşturabilmeleri ve dijital pedagojik yaklaşımları benimseyebilmeleri gerekmektedir (Kurnaz ve Serçemeli 2020). Bu doğrultuda, öğretmenlere yönelik sürekli mesleki gelişim programları ve eğitim teknolojileri konusunda kapsamlı eğitimler sunulmaktadır.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık ve bilgi teknolojileri becerilerinin geliştirilmesi de pandemi sonrası eğitimde önemli bir yenilik olarak öne çıkmaktadır. Eğitim sistemleri, bu becerileri geliştirmek amacıyla müfredatlarına dijital okuryazarlık dersleri eklemekte ve öğrencilere uygulamalı eğitim fırsatları sunmaktadır (Kırmızıgül 2020). Eğitimde sosyal ve duygusal öğrenmenin, öğrencilerin öz farkındalık, duygusal yönetim, empati, ilişkiler kurma ve sorumlu karar alma gibi becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Kocayiğit ve Uşun 2020). Bu beceriler, öğrencilerin stresle başa çıkmalarını, sosyal ilişkilerini güçlendirmelerini ve öğrenme süreçlerinde daha motive olmalarını sağlar.

Pandemi sonrası dönemde eğitimde sürdürülebilirlik ve çevre bilincinin artırılması yönünde de önemli yenilikler yaşanmaktadır. Eğitim sistemleri, iklim değişikliği, çevre kirliliği ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı gibi konularda farkındalık oluşturmak ve öğrencilerin çevreye duyarlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamak amacıyla çeşitli programlar ve projeler geliştirmektedir. Bu doğrultuda, çevre eğitimi müfredatlarının güncellenmesi, okul bahçeciliği projeleri ve çevre dostu uygulamaların yaygınlaştırılması gibi yenilikçi yaklaşımlar benimsenmektedir (Başaran vd. 2020: 370). Bu tür yenilikler, öğrencilerin çevre bilincini artırarak, sürdürülebilir bir geleceğin inşasına katkıda bulunmalarını amaçlamaktadır. Pandemi sonrası eğitimde yenilikler, dijitalleşme, hibrit eğitim modelleri, dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi,

sosyal ve duygusal öğrenmenin önemi ve sürdürülebilirlik gibi çok çeşitli alanlarda kendini göstermektedir. Eğitim sistemleri, bu yenilikler sayesinde daha esnek, kapsayıcı ve dayanıklı hale gelmekte, öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimlerini desteklemektedir. Pandemi sürecinde elde edilen deneyimler ve karşılaşılan zorluklar, eğitimde sürekli bir yenilik ve gelişim anlayışının benimsenmesi gerektiğini bir kez daha ortaya koymuştur (Özyürek vd 2016). Bu anlayış, eğitimde kaliteyi ve fırsat eşitliğini artırarak, geleceğin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt veren bir eğitim sistemi oluşturmayı hedeflemektedir.

2.4 Eğitimde Dijital Teknolojilerin Kullanımı

İnovasyon, yeni ve yaratıcı fikirlerin, ürünlerin, süreçlerin veya yöntemlerin geliştirilmesi ve uygulanması sürecidir. Bu kavram, genellikle mevcut durumu iyileştirmeyi, yeni çözümler bulmayı veya daha etkili ve verimli bir şekilde faaliyet göstermeyi hedefler. İnovasyon, sadece teknolojik yeniliklerle sınırlı değildir; aynı zamanda eğitim, işletme, sağlık, kültür gibi alanlarda da uygulanabilir. Eğitimde inovasyon, eğitim süreçlerinin, yöntemlerinin ve uygulamalarının yenilikçi ve etkili bir şekilde geliştirilmesi ve uygulanması anlamına gelir (Özdoğan ve Berkant 2020). Bu, öğrencilerin daha iyi bir öğrenme deneyimi yaşamasını, öğretmenlerin daha etkili bir şekilde öğretebilmesini ve eğitim sistemlerinin genel olarak daha başarılı olmasını sağlar.

Eğitimde inovasyon, teknolojik ilerlemelerin yanı sıra öğrenme psikolojisi, öğretim stratejileri, müfredat geliştirme ve değerlendirme yöntemleri gibi çeşitli alanlarda gerçekleşebilir. Örneğin, dijital öğrenme platformları, adaptif öğrenme yazılımları, sanal gerçeklik uygulamaları gibi teknolojik araçlar eğitimde inovasyonu destekleyebilirken, problem temelli öğrenme, proje tabanlı öğrenme gibi pedagojik yaklaşımlar da eğitimde yenilikçi uygulamalar olarak öne çıkabilir (Can 2019). Sonuç olarak, eğitimde inovasyon, sürekli olarak değişen ihtiyaçlara cevap verebilmek, öğrenme süreçlerini iyileştirmek ve öğrencilerin ve toplumun gereksinimlerini karşılamak için önemli bir araçtır. Bu nedenle, eğitim sistemlerinin ve kurumlarının inovasyona açık olması ve sürekli olarak yenilikçi çözümler arayıp uygulamaları, eğitimin kalitesini artırabilir ve toplumsal kalkınmaya katkı sağlayabilir (Bozkurt 2020).

2.4.1 Teknoloji Entegrasyonu Uygulamaları

Teknoloji entegrasyonu uygulamaları, modern eğitim sistemlerinin gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Eğitimde inovasyon, öğretim yöntemlerinden öğrenme ortamlarına, müfredatlardan eğitim teknolojilerine kadar geniş bir yelpazede kendini göstermektedir. Bu uygulamalar, öğrencilerin daha etkili, motive ve kapsayıcı bir öğrenme deneyimi yaşamasını sağlarken, öğretmenlerin de mesleki gelişimlerini destekler ve eğitim süreçlerini daha verimli hale getirir (Korkman ve Metin 2021). Eğitimde inovasyonun en belirgin uygulamalarından biri, dijital teknolojilerin entegrasyonu ile gerçekleşir. Bilgisayarlar, tabletler ve akıllı tahtalar gibi dijital araçlar, sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme süreçlerinde önemli bir yer tutar. Özellikle çevrimiçi öğrenme platformları ve e-öğrenme sistemleri, öğrencilere ders materyallerine 7/24 erişim imkânı sunar ve öğrenmeyi daha esnek hale getirir. Öğrenciler, ders videolarını izleyebilir, interaktif simülasyonları deneyimleyebilir ve çevrimiçi quizler aracılığıyla bilgilerini test edebilirler. Bu tür dijital uygulamalar, öğrenmenin kişiselleştirilmesine olanak tanır ve öğrencilerin kendi öğrenme hızlarında ilerlemelerini sağlar (Büyüköztürk vd. 2020).

Bir diğer önemli inovatif uygulama, ters yüz sınıf (flipped classroom) modelidir. Bu modelde, geleneksel sınıf içi ders anlatımı yerine, ders materyalleri öğrencilere önceden verilir ve sınıf süresi, bu bilgilerin tartışılması ve uygulamalı çalışmalar için kullanılır. Bu yöntem, öğrencilerin ders materyalini kendi hızlarında öğrenmelerine ve sınıfta daha derinlemesine analiz ve problem çözme aktivitelerine katılmalarına olanak tanır (Gökbulut 2021). Ters yüz sınıf modeli, öğrencilerin aktif katılımını artırır ve onların eleştirel düşünme becerilerini geliştirir. Proje tabanlı öğrenme (project-based learning) de eğitimde inovasyonun önemli bir uygulamasıdır. Bu yöntemde, öğrenciler gerçek dünya problemlerine dayalı projeler üzerinde çalışırlar. Proje tabanlı öğrenme, öğrencilere teorik bilgileri pratikte uygulama fırsatı sunar ve onların problem çözme, işbirliği yapma ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Bu yaklaşım, öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha fazla dahil olmalarını sağlar ve onların motivasyonlarını artırır. Ayrıca, proje tabanlı öğrenme, öğrencilerin kendi ilgi alanlarına yönelik projeler seçmelerine olanak tanıyarak, öğrenme deneyimlerini daha kişisel ve anlamlı hale getirir (Can 2014).

İnovasyonun eğitimdeki bir diğer uygulaması, yapay zekâ ve makine öğrenimi teknolojilerinin kullanımıdır. Yapay zekâ, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına yönelik özelleştirilmiş eğitim programları oluşturabilir. Örneğin, adaptif öğrenme sistemleri, öğrencilerin performans verilerini analiz ederek onların zayıf ve güçlü yönlerini belirler ve bu verilere dayanarak kişiselleştirilmiş öğrenme yolları sunar (Can 2014). Bu tür sistemler, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre ders materyalini uyarlayarak onların öğrenme deneyimlerini optimize eder. Ayrıca, yapay zekâ destekli öğretim asistanları, öğrencilere anında geri bildirim sağlayabilir ve onların sorularını yanıtlayabilir, böylece öğrenme sürecini daha etkileşimli ve dinamik hale getirir. Müfredat inovasyonu da eğitimde önemli bir rol oynar. Geleneksel müfredatlar, genellikle bilgi aktarımına dayalıdır ve öğrencilerin sadece akademik başarılarına odaklanır. Ancak, inovatif müfredatlar, öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcılık, işbirliği ve iletişim gibi 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeyi hedefler. Bu tür müfredatlar, disiplinler arası yaklaşımları benimser ve öğrencilerin geniş bir yelpazede bilgi ve beceriler kazanmalarını sağlar (Yıldız 2020). Ayrıca, sürdürülebilirlik, küresel vatandaşlık ve dijital okuryazarlık gibi çağdaş konular, inovatif müfredatların ayrılmaz bir parçasıdır ve öğrencilerin günümüz dünyasında karşılaşacakları zorluklara hazırlıklı olmalarını sağlar.

Öğretmenlerin mesleki gelişimi de eğitimde inovasyonun önemli bir uygulama alanıdır. Yenilikçi eğitim yaklaşımları, öğretmenlerin sürekli olarak yeni pedagojik stratejiler ve teknolojik araçlar hakkında bilgi sahibi olmalarını gerektirir. Bu nedenle, öğretmenler için düzenlenen sürekli mesleki gelişim programları, onların yetkinliklerini artırır ve yenilikçi uygulamaları sınıf ortamında etkili bir şekilde kullanmalarını sağlar. Bu programlar, öğretmenlerin eğitim teknolojilerini nasıl kullanacaklarını, öğrenci merkezli öğretim stratejilerini nasıl uygulayacaklarını ve bireysel öğrenme ihtiyaçlarına nasıl yanıt vereceklerini öğrenmelerine yardımcı olur (Karadağ ve Yücel 2020). Eğitimde inovasyonun bir diğer önemli uygulama alanı, öğrenme ortamlarının yeniden tasarlanmasıdır. Geleneksel sınıf düzenleri, genellikle öğretmen merkezli ve pasif öğrenmeye dayalıdır. Ancak, inovatif öğrenme ortamları, öğrenci merkezli ve işbirlikçi bir yapıya sahiptir. Bu tür ortamlar, öğrencilerin grup çalışmaları yapmalarına, yaratıcı projeler geliştirmelerine ve öğrenme süreçlerine aktif olarak katılmalarına olanak tanır.

Ayrıca, teknolojinin etkili bir şekilde kullanılabileceği altyapıya sahip olmalıdır. Örneğin, esnek oturma düzenleri, interaktif tahtalar ve dijital cihazlarla donatılmış sınıflar, öğrencilerin daha etkileşimli ve dinamik bir öğrenme deneyimi yaşamalarını sağlar. İnovasyonun eğitimdeki uygulamaları, eğitim sistemlerinin daha etkili, esnek ve öğrenci merkezli hale gelmesini sağlar (Koçak ve Harmancı 2020). Dijital teknolojilerin entegrasyonu, ters yüz sınıf modeli, proje tabanlı öğrenme, yapay zeka destekli sistemler, inovatif müfredatlar, öğretmenlerin mesleki gelişimi ve öğrenme ortamlarının yeniden tasarlanması, eğitimde inovasyonun başlıca uygulama alanlarıdır. Bu uygulamalar, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirir, onların bilgi ve becerilerini geliştirir ve eğitim süreçlerini daha verimli hale getirir. Eğitimde inovasyonun teşvik edilmesi ve desteklenmesi, modern dünyada eğitimin kalitesinin artırılması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması açısından büyük bir önem taşımaktadır (Reimers, 2020).

2.4.2 Dijital Eğitim ve Uzaktan Eğitim Teknolojileri

Dijital eğitim ve uzaktan eğitim teknolojileri, bilgisayarlar, internet ve diğer dijital araçlar kullanılarak eğitim süreçlerinin gerçekleştirilmesini sağlayan yöntemlerdir. Uzaktan eğitim ise öğrencilerin ve öğretmenlerin fiziksel olarak bir araya gelmeden, çevrimiçi platformlar ve iletişim araçları kullanılarak eğitim almasını sağlar (Bozkurt 2020). Ancak, bu teknolojilerin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için uygun altyapı ve eğitim materyallerinin yanı sıra öğrenci, öğretmen ve veli desteği de gereklidir (Arık 2020).

Dijital eğitim araçları, bilgisayar yazılımları, mobil uygulamalar, çevrimiçi platformlar ve interaktif dijital içerikler gibi geniş bir yelpazede çeşitlilik göstermektedir (Eken vd. 2020). Ayrıca, oyun tabanlı öğrenme uygulamaları, öğrencilerin motivasyonunu artırmakta ve öğrenmeyi daha eğlenceli hale getirmektedir (Özer 2020). Örneğin, dil öğrenimi için geliştirilen mobil uygulamalar, günlük pratikler ve interaktif oyunlarla öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Çevrimiçi platformlar, dijital eğitimin en önemli bileşenlerinden biridir. Öğrenciler, bu platformlar aracılığıyla ders materyallerine kolayca erişebilmekte ve öğretmenleriyle doğrudan iletişime geçebilmektedir (Özer 2020). Ayrıca, interaktif dijital içerikler, dijital eğitim araçlarının en yenilikçi unsurlarından biridir. Ayrıca, interaktif ders kitapları ve dijital çalışma

kılavuzları, öğrencilerin öğrenme sürecine daha derinlemesine dahil olmalarını teşvik etmektedir (Alparslan 2020). Ayrıca birçok dijital aracın derslere entegre edilebildiği düşünüldüğünde bu teknolojiler, özellikle tarih, coğrafya ve fen bilimleri gibi derslerde kullanılarak, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu ve ilgisini artırmaktadır (Can 2004). Tüm bunlara ek olarak özel eğitim gereksinimleri olan öğrenciler için dijital araçlar, eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilmektedir. Örneğin, görme engelli öğrenciler için geliştirilen ekran okuyucu yazılımlar ve işitme engelli öğrenciler için altyazı desteği sunan video dersler, bu öğrencilerin eğitim süreçlerine aktif katılımını kolaylaştırmaktadır (Korkman ve Metin 2021). Ayrıca, dijital eğitim araçları, öğrencilerin kendi hızlarında ilerlemelerine olanak tanıyarak, onların öğrenme sürecini daha etkili ve verimli hale getirmektedir.

Dijital eğitim araçlarının sunduğu bir diğer önemli avantaj ise, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmasıdır. Bu beceriler, öğrencilerin hem akademik başarılarını artırmakta hem de kariyer hayatlarında başarılı olmalarını sağlamaktadır (Büyüköztürk vd. 2020). Bu araçlar, öğrencilere daha erişilebilir, etkileşimli ve kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunarak, onların akademik başarılarını artırmakta ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmektedir (Gökbulut 2021).

Uzaktan eğitim platformları, modern eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş ve öğrenme süreçlerini köklü bir şekilde dönüştürmüştür. Uzaktan eğitim platformları, esnek öğrenme imkânları sunarak, öğrencilerin kendi hızlarında ve kendi zaman dilimlerinde öğrenmelerine olanak tanımaktadır (Can 2014). Uzaktan eğitim platformları aracılığıyla öğrenciler, video dersler, interaktif simülasyonlar, çevrimiçi kütüphaneler ve dijital ders kitaplarına erişim sağlayabilmektedir (Yıldız 2020). Ayrıca, öğrenciler çeşitli etkileşimli etkinlikler ve forumlar aracılığıyla birbirleriyle ve öğretmenleriyle iletişim kurarak, öğrenme deneyimlerini daha etkileşimli hale getirmektedir.

Uzaktan eğitim platformları, öğrenme yönetim sistemleri (LMS) aracılığıyla, öğrencilerin ilerlemelerini takip etme ve değerlendirme süreçlerini kolaylaştırırken aynı zamanda öğretmenlere, öğrencilerin performanslarını izleme ve ihtiyaçlarına göre ders içeriklerini

uyarlama olanağı sağlamaktadır (Karadağ ve Yücel 2020). Uzaktan eğitim platformlarının bir diğer önemli özelliği, küresel erişim sağlamasıdır. Bu platformlar, dünyanın dört bir yanından öğrencilere ulaşarak, farklı kültürlerden bireylerin bir araya gelmesine ve bilgi paylaşımında bulunmasına olanak tanımaktadır. Bu küresel ağ, öğrencilerin uluslararası perspektifler kazanmasına ve küresel düşünme becerilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır (Koçak ve Harmancı 2020).

Uzaktan eğitim platformları, eğitimde fırsat eşitliği sağlamada da önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, görme engelli öğrenciler için ekran okuyucu yazılımlar ve işitme engelli öğrenciler için altyazı desteği sunan video dersler, bu bireylerin eğitim süreçlerine aktif katılımını sağlamaktadır (Reimers 2020). Öğrenciler, kendi öğrenme hızlarına uygun olarak ders materyallerini inceleyebilir ve kendi ilgi alanlarına göre ders seçebilirler. Bu esneklik, öğrencilerin motivasyonunu artırmakta ve onların öğrenme sürecine daha aktif katılımını sağlamaktadır (Demir 2014).

Uzaktan eğitim platformlarının bir diğer önemli avantajı, sürekli eğitim ve profesyonel gelişim fırsatları sunmasıdır. İş dünyası, hızlı değişen teknolojiler ve küresel rekabet ortamında, sürekli öğrenme ve uyum sağlama becerilerini gerektirmektedir (Demir 2014). Bu nedenle, uzaktan eğitim platformları, profesyonellerin iş hayatındaki rekabet avantajlarını artırmalarına ve kariyerlerinde ilerlemelerine yardımcı olmaktadır. Uzaktan eğitim platformlarının kullanımı, aynı zamanda öğretmenlerin eğitimde yenilikçi ve yaratıcı yaklaşımlar benimsemelerine olanak tanımaktadır. Öğretmenler, dijital araçlar ve teknolojiler aracılığıyla ders içeriklerini daha dinamik ve ilgi çekici hale getirebilirler. Örneğin, sanal sınıflar, video konferanslar ve interaktif beyaz tahtalar, öğretmenlerin dersleri daha etkili bir şekilde sunmalarına ve öğrencilerin dikkatini çekmelerine yardımcı olmaktadır (Salman 2020). Ayrıca, öğretmenler, çevrimiçi değerlendirme araçları ve otomatik geri bildirim sistemleri kullanarak, öğrencilerin performansını daha hızlı ve doğru bir şekilde değerlendirebilirler.

Uzaktan eğitim platformları, eğitimde yenilikçi pedagojik yaklaşımların benimsenmesine de katkıda bulunmaktadır. Öğrenciler, çevrimiçi projeler ve grup çalışmaları aracılığıyla, gerçek dünya problemlerini çözme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirme fırsatı

bulmaktadır (Kurnaz ve Serçemeli 2020). Ayrıca, uzaktan eğitim platformları, öğretmenlerin eğitimde yenilikçi ve yaratıcı yöntemler kullanmalarına olanak tanıyarak, eğitimde kaliteyi ve etkililiği artırmaktadır (Kırmızıgül 2020). Eğitimde fırsat eşitliği sağlamada da önemli bir rol oynayan bu platformlar, engelli bireyler, ekonomik sıkıntılar yaşayanlar ve çeşitli sosyal engellerle karşılaşanlar için eğitimde erişilebilirlik sorunlarını çözmektedir. Bu nedenle, uzaktan eğitim platformlarının kullanımı, eğitimde geleceğin şekillendirilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Öğrenciler ve öğretmenler, dijital araçlar ve internet bağlantısına erişimde zorluklar yaşayabilmektedir. Bu durum, özellikle kırsal bölgelerde ve ekonomik olarak dezavantajlı gruplar arasında daha belirgindir. Altyapı eksiklikleri, dijital eğitimde eşitlik sorunlarına yol açmakta ve bazı öğrencilerin öğrenme fırsatlarını sınırlamaktadır (Kocayiğit ve Uşun 2020). Bu sorunun çözümü için, devletler ve eğitim kurumları, dijital altyapıyı güçlendirmek ve tüm öğrencilere erişim sağlamak amacıyla yatırımlar yapmalı ve projeler geliştirmelidir.

Dijital okuryazarlık eksikliği, öğrenme ve öğretme süreçlerini olumsuz etkileyebilir ve dijital eğitimden tam anlamıyla yararlanmayı engelleyebilir (Başaran vd. 2020). Dijital eğitimde, öğrencilerin kendi başlarına çalışma gerekliliği, motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyebilir ve öğrenme süreçlerinde aksamalar yaşanabilir (Özyürek vd. 2016). Öğretmenler, öğrencilerle düzenli olarak birebir etkileşimde bulunarak, onların motivasyonlarını yüksek tutmaya çalışabilirler.

Dijital eğitimdeki bir diğer önemli sorun, sosyal etkileşim eksikliğidir. Geleneksel sınıf ortamında, öğrenciler arasında kurulan sosyal bağlar, onların öğrenme süreçlerini olumlu yönde etkileyebilir. Ancak dijital eğitimde, yüz yüze etkileşimlerin azalması, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmelerini zorlaştırabilir ve yalnızlık hissi yaratabilir. Bu sorunun üstesinden gelmek için, dijital eğitim platformları, öğrenciler arasında etkileşimi teşvik eden araçlar ve aktiviteler sunmalıdır (Serçemeli ve Kurnaz 2020). Dijital eğitimde, öğrencilerin öğrenme süreçlerini ve başarılarını değerlendirmek, geleneksel yöntemlere göre daha karmaşık olabilir. Öğretmenler, dijital araçlar aracılığıyla öğrencilerin

performansını izlemek ve objektif değerlendirmeler yapmakta zorluk yaşayabilirler (Çiçek vd. 2020).

Dijital eğitimde karşılaşılan sorunlar, teknolojik erişimden dijital okuryazarlığa, motivasyon eksikliğinden sosyal etkileşim sorunlarına kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır. Bu sorunların etkili bir şekilde ele alınması ve çözümler geliştirilmesi, dijital eğitimin başarısı ve sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Eğitim kurumları, devletler ve teknoloji sağlayıcıları, bu sorunlara yönelik çözümler üretmek ve dijital eğitim süreçlerini iyileştirmek için işbirliği yapmalı ve gerekli kaynakları sağlamalıdır. Bu sayede, dijital eğitim, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilir ve onları geleceğin dünyasına daha iyi hazırlayabilir (Karatepe vd. 2020).

Eğitim teknolojilerinin geleceği, yapay zekâ (AI), sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR), blockchain teknolojisi ve adaptif öğrenme sistemleri gibi çeşitli yenilikçi araç ve yöntemleri kapsamaktadır (Can 2020). Bu teknolojiler, öğretmenlerin öğrencilerle daha verimli bir şekilde ilgilenmesine ve onların güçlü ve zayıf yönlerini daha iyi anlamasına yardımcı olabilir (Alper 2020). Örneğin, fen bilimleri derslerinde AR teknolojisi kullanılarak, moleküllerin yapısı veya insan anatomisi gibi karmaşık konular, öğrencilerin etkileşimde bulunabileceği üç boyutlu modellerle daha anlaşılır hale getirilebilir (Maltepe Üniversitesi 2018). Bu teknolojiler, öğrencilerin öğrenmeye olan ilgisini artırabilir ve daha derin bir kavrayış sağlayabilir. Blockchain teknolojisi, eğitim verilerinin güvenli bir şekilde depolanması ve paylaşılması konusunda önemli fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca, blockchain teknolojisi, dijital sertifikaların ve diplomaların doğrulanabilir v1e güvenli bir şekilde sunulmasını sağlayabilir (Serçemeli ve Kurnaz 2020). Bu, sahte belgelerin önlenmesine yardımcı olabilir ve öğrencilerin yetkinliklerini daha güvenilir bir şekilde kanıtlamalarını sağlar.

Adaptif öğrenme sistemleri, eğitim teknolojilerinin geleceğinde önemli bir yer tutmaktadır. Adaptif öğrenme platformları, öğrencilerin öğrenme süreçlerini izleyerek, onlara en uygun öğrenme materyallerini ve yöntemlerini önerir (Farantika vd. 2020). Bu, her öğrencinin kendi hızında öğrenmesini sağlar ve öğrenme deneyimini daha etkili hale

getirebilir. Eğitim teknolojilerinin geleceğinde, veriye dayalı karar verme süreçleri de büyük önem taşımaktadır. Eğitim kurumları, öğrenci verilerini analiz ederek, eğitim politikalarını ve stratejilerini daha verimli bir şekilde planlayabilir. Veri analitiği araçları, öğrenci başarıları, katılım oranları ve diğer önemli göstergeleri izleyerek, eğitim kalitesini artırmak için gerekli müdahaleleri belirleyebilir (Farantika vd. 2020). Eğitim teknolojilerinin geleceğinde, yenilikçi yaklaşımlar ve veriye dayalı karar verme süreçleri, eğitim sistemlerinin sürdürülebilirliği ve başarısı için kritik öneme sahiptir (Boğar 2020).

2.4.3 Halk Eğitimi Merkezlerinde Dijital Dönüşüm

Halk Eğitimi (MEB 2020) dijital dönüşüm, geleneksel eğitim yöntemlerinin dijital teknolojilerle entegre edilmesi ve eğitim süreçlerinin dijital platformlara taşınması anlamına gelir. Özellikle uzaktan eğitim teknolojileri sayesinde, coğrafi engelleri aşarak öğrencilere eğitim imkânı sunulabilir (Özyürek ve Çetinkaya 2021). Bu, eğitimin daha erişilebilir hale gelmesine ve toplumsal kalkınmaya katkı sağlanmasına olanak tanır.

Teknolojik yeniliklerin hızla yayılması ve dijital okuryazarlığın artması, halk eğitimi merkezlerinde de dijital dönüşüm ihtiyacını doğurmuştur (Yıldız ve Bektaş 2021). Dijital dönüşüm sürecinin başlaması, öncelikli olarak altyapı yatırımları ile hayata geçirilmiştir. Altyapının yanı sıra, eğitim materyallerinin dijitalleştirilmesi ve çevrimiçi platformlar üzerinden erişilebilir hale getirilmesi de önemli bir aşama olmuştur (Bakioğlu ve Çevik 2020). Eğitim içerikleri dijital formata dönüştürülmüş, etkileşimli ve multimedya destekli materyaller geliştirilmiştir. Bu sayede, öğrenciler eğitim materyallerine her zaman ve her yerden erişebilme imkânına sahip olmuşlardır.

Öğretmenler, dijital araç ve platformları etkin bir şekilde kullanabilmek için çeşitli eğitimlere gereklilik duymuşlardır. Bu eğitimler, sadece teknolojik bilgiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda dijital pedagojik yaklaşımların da benimsenmesini sağlamıştır (Bozkurt 2020). Dijital okuryazarlık, sadece öğretmenler için değil, öğrenciler için de büyük bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, öğrencilere dijital araçları kullanma becerileri kazandırmak amacıyla çeşitli programlar ve atölyeler düzenlenmiştir (Arık 2020). Toplumun farklı kesimlerine yönelik dijital okuryazarlık programları düzenlenmiş

ve bu programlar sayesinde, dijital dünyaya erişim ve katılım oranları artırılmıştır. Ayrıca, dijital dönüşüm sürecinin toplum tarafından benimsenmesi ve desteklenmesi için çeşitli farkındalık kampanyaları ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülmüştür (Can 2004). Dijital dönüşüm süreci, halk eğitimi merkezlerinin eğitimdeki misyonunu yerine getirmelerine önemli katkılar sağlamış ve bu merkezlerin toplumsal faydasını artırmıştır (Korkman ve Metin 2021).

Dijital dönüşüm sürecinin başarılı bir şekilde yürütülmesi, sürekli izleme ve değerlendirme mekanizmalarının kurulmasını gerektirmiştir. Bu sayede, dijital dönüşüm sürecinin sürdürülebilirliği ve başarısı garanti altına alınmıştır (Alparslan 2020).

Eğitim programlarının dijitalleşmesi, bilgiye erişimi kolaylaştırdığı gibi, öğrenme sürecini de daha interaktif ve öğrenci merkezli hale getirmektedir (Korkman ve Metin 2021). Bu dönüşüm, geleneksel eğitim yöntemlerinin ötesine geçerek, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini artırmayı ve onları dijital çağın gereksinimlerine hazırlamayı amaçlar. Öğretmenler, dijital ders kitapları, e-kitaplar ve multimedya içerikleri gibi çeşitli dijital kaynakları derslerinde kullanarak öğrencilerin ilgisini çekebilir ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirebilirler (Büyüköztürk vd. 2020). Öğretmenler, dijital araçları kullanarak, öğrenci etkileşimini artırabilir ve derslerini daha çekici hale getirebilirler (Can 2014).

Eğitim programlarının dijitalleşmesi, aynı zamanda öğrenme yönetim sistemlerinin (LMS) kullanımıyla da desteklenir. Bu sistemler, öğrencilerin bireysel öğrenme yollarını takip etmelerine ve kendi hızlarında öğrenmelerine olanak tanır (Gökbulut 2021).

Dijitalleşmenin eğitim programlarına entegrasyonu, aynı zamanda öğrenci değerlendirme yöntemlerinin de dijitalleşmesini içerir. Geleneksel sınav ve ödev değerlendirme yöntemlerinin yanı sıra, dijital platformlar üzerinden gerçekleştirilen çevrimiçi sınavlar, projeler ve performans değerlendirmeleri, öğrenci başarısını daha kapsamlı bir şekilde ölçmeye olanak tanır (Yıldız 2020). Öğretmenler ve eğitimciler, dijital eğitim teknolojilerini ve pedagojik yaklaşımları öğrenmek ve bunları derslerinde uygulamak için çeşitli eğitim programlarına ve atölye çalışmalarına katılabilirler (Karadağ ve Yücel 2020).

Dijital eğitim için altyapı geliştirme, modern eğitim sistemlerinin temel taşlarından birini oluşturmaktadır. Altyapının oluşturulması, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin dijital kaynaklara ve araçlara sorunsuz bir şekilde erişebilmelerini sağlamayı amaçlar (Demir 2014). Eğitim kurumları, öğrencilerin ve öğretmenlerin internet bağlantısına kolayca erişebilmelerini sağlamak için gerekli yatırımları yönelmişlerdir. Bu bağlamda, yüksek bant genişliği ve düşük gecikme süresi sağlayan internet servislerinin kullanılması önemlidir (Salman 2020).

Altyapı geliştirme sürecinde, eğitim personelinin dijital becerilerinin artırılması da önemli bir adımdır. Teknik destek ekiplerinin oluşturulması ve bu ekiplerin dijital altyapının bakım ve yönetimi konusunda uzmanlaşması gerekmektedir (Salman 2020). Ayrıca eğitim kurumları, dijital eğitim araçlarının etkin bir şekilde kullanılabilmesi için uygun sınıf düzenlemelerine ve çalışma alanlarına sahip olmalıdır. Öğrencilerin bireysel ve grup çalışmaları için kullanabilecekleri sessiz ve teknolojik olarak donatılmış çalışma alanlarının oluşturulması da önemlidir (Kurnaz ve Serçemeli 2020). Bu alanlar, dijital öğrenme ortamlarının daha verimli kullanılmasını sağlar.

Eğitim kurumları, dijital altyapının sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli finansal kaynakları ayırmalıdır (Kırmızıgül 2020). Ayrıca, çevresel sürdürülebilirlik de göz önünde bulundurulmalıdır. İnternet erişimi, donanım ve yazılım gereksinimleri, güvenlik ve veri koruma, eğitim personelinin dijital becerileri, fiziksel altyapı ve sürdürülebilirlik, dijital eğitim altyapısının temel bileşenlerini oluşturur (Kocayiğit ve Uşun 2020). Bu bileşenlerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, dijital eğitim süreçlerinin başarısını ve kalitesini artırır.

Pandemi döneminde duyulan ihtiyaç ve bu alt yapı gelişimi ile birlikte pandemi dönemi sonrasında MEB tarafından HEMBA platformu geliştirilmiştir. HEMBA, uzaktan eğitim yöntemiyle kurs fırsatları sunmaktadır. 2023 yılında başlayan HEMBA kursları ile kurs merkezine gitmeden kursiyerler kursları tamamlayarak sertifika sahibi olabilmektedirler (MEB 2024). HEMBA web tabanında yapılan araştırma dâhilinde 119 kursun anlık kursiyerlere eğitim verdiği görülmektedir (HEMBA 2024).

Dijital dönüşüm, sadece teknolojik araçların kullanımı ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda pedagojik yaklaşımların, öğretim stratejilerinin ve kurum kültürünün de yeniden

yapılandırılmasını içerir (Başaran 2020). Öğrenciler, dijital platformlar üzerinden bireysel ve grup çalışmaları yaparak, kendi öğrenme süreçlerini aktif bir şekilde yönetmektedir (Özyürek vd. 2016). Ayrıca, öğretmenler de dijital pedagojik yöntemlerle donatılmış olup, sürekli mesleki gelişim programlarına katılmaktadırlar. Bu, öğretmenlerin dijital becerilerini artırarak, öğrencilere daha etkili rehberlik yapmalarını sağlamaktadır. Dijital müfredat ve öğretim materyalleri geliştirilmiş, öğretmenler için dijital pedagojik eğitim programları düzenlenmiştir (Eroğlu ve Kalaycı 2020). Örneğin, Kaliforniya eyaletinde bulunan bazı okullar, dijital öğrenme programlarını başarılı bir şekilde uygulamaktadır. Bu okullar, öğrencilere bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunmak için yapay zekâ ve öğrenme analitikleri gibi ileri teknolojileri kullanmaktadır (Çiçek vd. 2020). Öğrenciler, kendi öğrenme hızlarına ve ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş ders içeriklerine erişebilmekte, bu da onların öğrenme motivasyonlarını ve akademik başarılarını artırmaktadır.

Bir diğer dikkat çekici örnek ise Güney Kore eğitim sistemidir. Okullar, öğrencilere geniş bant internet erişimi sağlayarak, dijital ders materyallerine ve online kaynaklara kolayca erişmelerini sağlamaktadır (Can 2000). Ayrıca, Güney Kore'deki eğitim kurumları, sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi ileri teknolojileri kullanarak, öğrencilere daha etkileyici ve interaktif öğrenme deneyimleri sunarak özellikle fen ve mühendislik gibi disiplinlerde, karmaşık konuların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (Özdoğan ve Berkant 2020).

Eğitim kurumları, dijital teknolojilerin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için, öğretmenlerin ve öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik programlar düzenlemektedir (Ağaoğlu 2002Dijital dönüşümdeki başarı örnekleri, diğer eğitim kurumlarına ilham vererek, dijital eğitim süreçlerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Can 2019). Bu bağlamda, dijital dönüşümün tüm bileşenlerinin dikkatlice ele alınması ve uygulanması, eğitimde sürdürülebilir başarının anahtarıdır.

2.4.4 HEMBA

Halk Eğitim Bilişim Ağı (HEBA), Türkiye’de halk eğitim kurumlarının dijitalleşmesini desteklemek ve eğitim hizmetlerini daha verimli sunmak amacıyla kurulmuş bir platformdur. Bu ağ, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak 2023 yılında hayata

geçirilmiştir. HEMBA (Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı) uzaktan eğitim metodu ile kurs fırsatı sunmaktadır. 2023 Yılında uygulanmaya başlayan HEMBA, online kurslar, video dersler, e-kitaplar ve interaktif eğitim materyalleri sunarak kullanıcıların kendi hızlarında öğrenmelerine olanak tanır. Ayrıca, kursların planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi için bir eğitim yönetim sistemi sağlar. Kullanıcı dostu arayüzü sayesinde eğitmenler ve öğrenciler kolaylıkla erişim sağlayabilir. Hedef kitlesi, mesleki becerilerini geliştirmek isteyen yetişkin bireyler, okul çağındaki öğrenciler ve eğitimcileri kapsar. HEMBA'nın amacı, eğitim eşitsizliğini azaltmak, mesleki yeterlilikleri artırmak ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmektir. Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı (HEMBA) Platformu'nun amacı Uzaktan eğitim teknolojileri yoluyla eğitimin sınırlılıklarını (zaman, mekân, maliyet) en aza indirerek, hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimlerini artırmak için Uygulama alanları arasında çevrimiçi eğitim, farklı alanlarda kurslar düzenleme ve katılımcılara sertifika verme imkânı bulunmaktadır. Sonuç olarak, HEBA, Türkiye'deki eğitim sisteminin dijitalleşmesine katkı sağlayarak bireylerin eğitim fırsatlarına erişimini artırmayı hedefler. Eğitimde fırsat eşitliği sağlamak ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmek için sürekli olarak güncellenmekte ve genişletilmektedir. Bu kapsamda HEMBA'nın temel özellikleri Çizelge 2.1.'de gösterilmektedir.

Çizelge 2.1 HEMBA'nın temel özellikleri.

Eğitim İçerikleri	**Erişim Kolaylığı**
● Çeşitli eğitim programları ve kurslar sunar. ● Online ve yüz yüze eğitim seçenekleri içerir.	● Herkesin erişebileceği bir platformdur. ● Özellikle yetişkin bireylerin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmayı hedefler.
Dijital Altyapı	**Hedef Kitle**
● İnternet üzerinden eğitim materyallerine ulaşım sağlar. ● Eğitimciler ve katılımcılar arasında etkileşimi artırır.	● Her yaştan bireyi hedef alır. ● Özellikle işgücü piyasasına katılmak isteyen veya mesleki becerilerini geliştirmek isteyen bireylere yöneliktir.
Hizmetler	
● Kurslar, seminerler ve atölye çalışmaları düzenler. ● Bireylerin bilgi ve becerilerini artırmayı amaçlar.	

2.4.4.1 HEMBA'nın Amacı

• **Eğitim Fırsatlarını Artırmak**: Daha fazla bireyin eğitim almasını sağlamak.
• **Mesleki Gelişim**: İşgücü piyasasında rekabet edebilir bireyler yetiştirmek.
• **Toplumsal Bilinç**: Toplumda eğitim bilincini artırmak.

Halk Eğitim Bilişim Ağı, Türkiye'deki eğitim sistemine önemli katkılarda bulunan bir platformdur ve bireylerin sürekli öğrenme süreçlerine destek olur. HEMBA'ya, katılımcılar e-devlet şifreleri aracılığıyla internet tarayıcıları üzerinden ve mobil cihazlarından çeşitli uygulamalar ile giriş yapabilirler. EBA'nın ana sayfasındaki veli toplantısı, podscast, ailem, nasıl kullanabilirim kısımları yer almaktadır. Şekil 2.1.'de HEMBA giriş sayfasına yer verilmiştir.

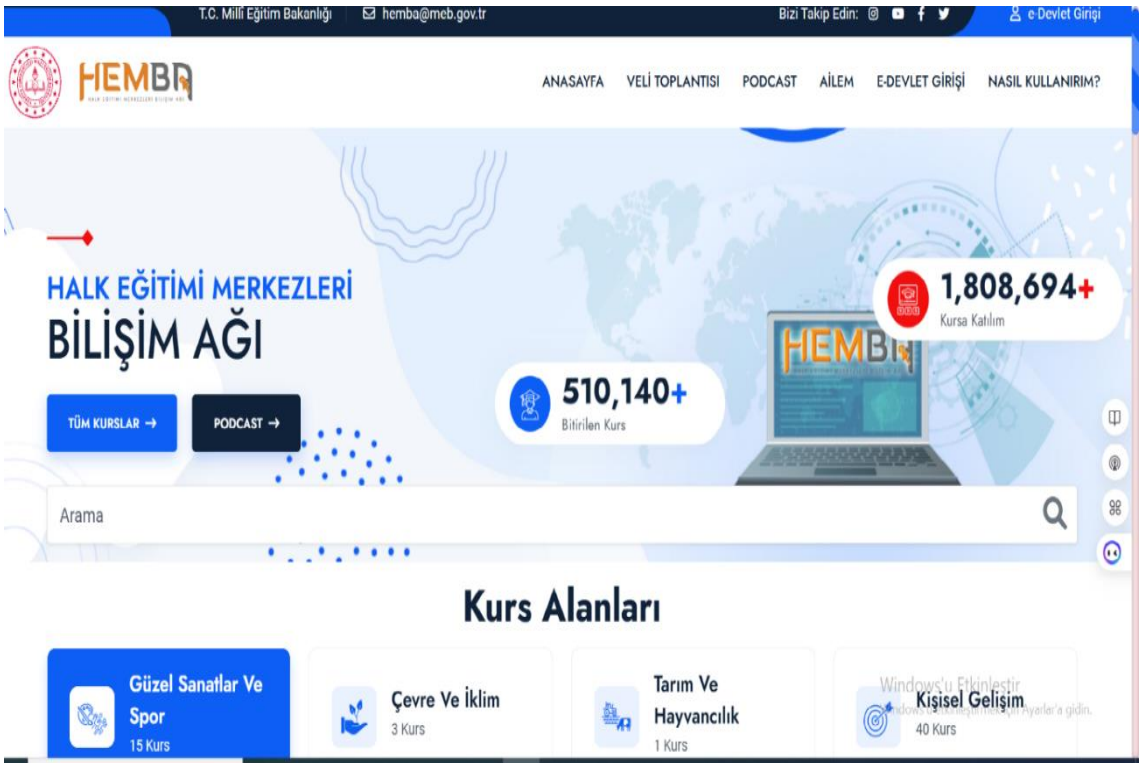

Şekil 2.1 HEMBA giriş sayfası (İnt. Kyn. 2)

HEMBA tüm kurslar menüsünün altında alanlar kısmında Bilişim Teknolojileri Çevre ve İklim El Sanatları Teknolojisi Güzel Sanatlar ve Spor Kişisel Gelişim Mesleki Gelişim Tarım ve Hayvancılık olmak üzere 7 tane alan oluşturulmuştur. Şekil 2.2.'de HEMBA alanlar menüsüne yer verilmiştir.

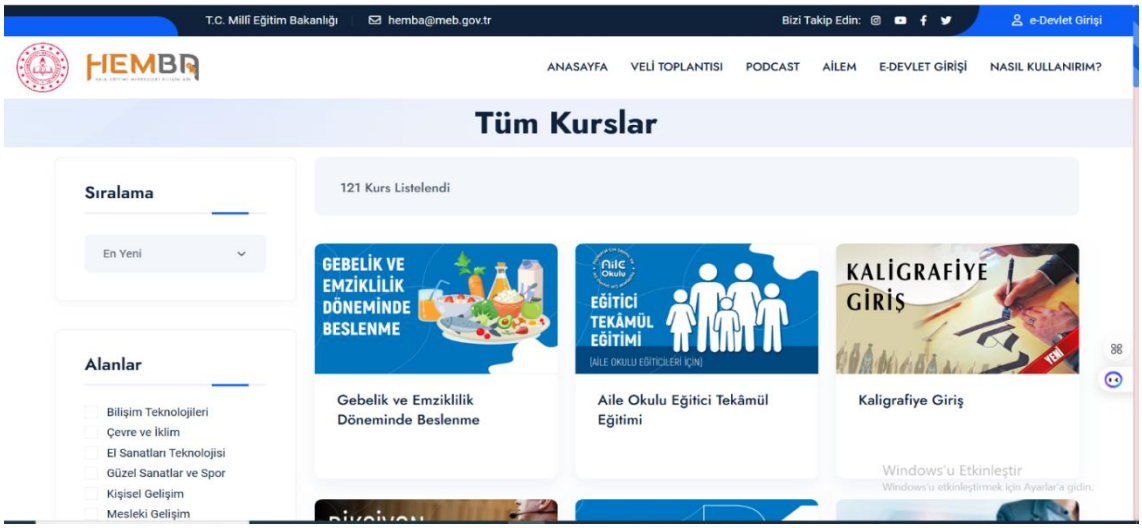

Şekil 2.2 HEMBA alanları (İnt. Kyn. 2).

HEMBA menülerinden veli toplantısı kısmına 2 tane video yer almaktadır. Videolarda velilere sesleniş ve öğrenci başarılarında veli okul ve öğretmen işbirliğinde gerçekleşen eğitimin öğrencilere ne derece katkı sağladıkları anlatılmaktadır. Ayrıca HEMBA platformunda en çok tercih edilen kurslar kısmında son dönemlerde popüler olmuş en çok kursiyer tarafından alınan kurslar yer almaktadır. HEMBA En Çok Tercih Edilen Sekmesi Şekil 2.3.'de gösterilmektedir.

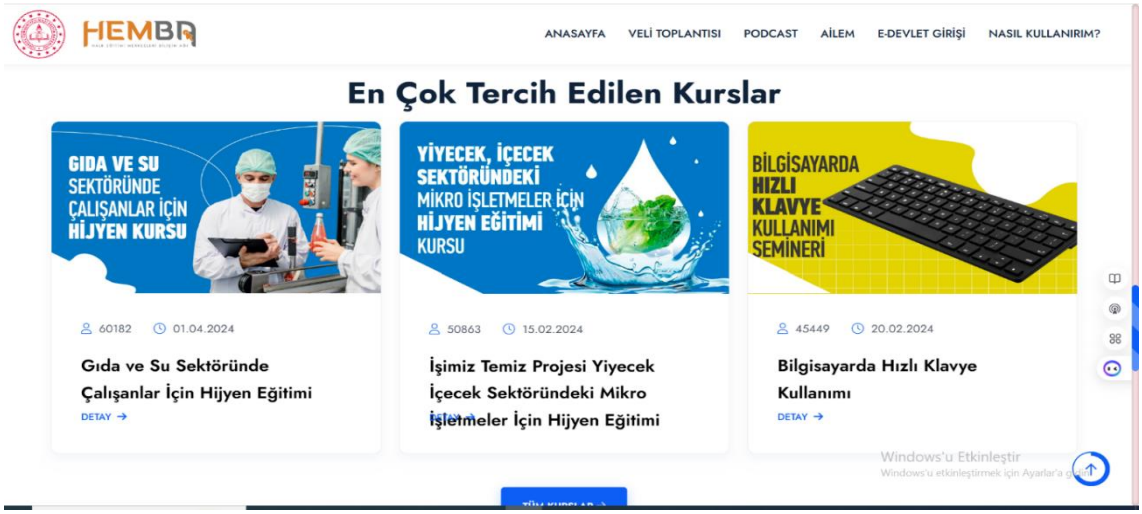

Şekil 2.3 HEMBA en çok tercih edilen sekmesi (İnt. Kyn. 2).

Podcast menüsünde ise 23 tane sesli içerik bulunmaktadır. Gastronomiden aile eğitimine kadar geniş yelpazede hazırlanmış güncel sesli materyallere yer verilmiştir. Verilen HEMBA Podcast Menüsü Şekil 2.4.'de gösterilmektedir.

Şekil 2.4 HEMBA podcast menüsü (İnt. Kyn. 2).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu tez çalışmasında Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi'nde gerçekleştirilen yenilikçi uygulamalar ve bu uygulamaların eğitim üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında, pandemi dönemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformu üzerinden eğitim alan kursiyerlerin, aldıkları eğitimlerin kursiyerler öğretmen ve yönetici görüşleri araştırılmıştır. Bu bağlamda tezde nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir.

Nitel araştırma yöntemi, olayların ve algıların doğal ortamlarında, gerçek ve bütün olarak incelenmesi amacıyla gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Nitel araştırma yönteminin farklı alt modelleri bulunmaktadır. Bunlardan biri de durum çalışmasıdır.

Bu araştırmada, durum çalışması yaklaşımı tercih edilmiştir çünkü incelenen olgu (Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi'nde HEMBA platformu kullanılarak gerçekleştirilen yenilikçi uygulamalar) araştırmacının kontrolü dışında gerçekleşen bir süreçtir ve bu süreci kendi özgün bağlamı içinde derinlemesine incelemek amaçlanmıştır. Durum çalışması, araştırmacının kontrolü dışında kalan bir olgu veya olayı ayrıntılı olarak incelemesine olanak sağlayan bir araştırma modelidir (Yıldırım ve Şimşek 2006).

Bu doğrultuda, araştırma kapsamında tek bir durum olarak Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan HEM incelenmiş; kurumun belirli dönemlerde uyguladığı HEMBA destekli eğitim süreçleri ve bu süreçlerde elde edilen deneyimler ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Veriler; görüşme, doküman incelemesi gibi nitel tekniklerle toplanmış ve durum çalışması yaklaşımına uygun biçimde, derinlemesine analiz edilmiştir. Böylece, inceleme konusu olgunun (yenilikçi uygulamalar ve HEMBA kullanımı) gerçek bağlamı içerisindeki doğası ve etkileşim biçimleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen bu çalışmada, öncelikle MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformunda eğitim alan tüm kullanıcılar (kursiyer, öğretmen, yönetici vb.) araştırmanın evrenini oluşturmaktadır (Kadıoğlu 2021). Ancak, çalışmanın amaçlarına uygun şekilde veri toplamak için, Uygun Örnekleme yöntemi tercih edilmiştir (Aziz 2011, Yağar ve Dökme 2018). Bu doğrultuda, araştırma sahası olarak Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi seçilmiş; HEMBA platformu üzerinden çevrimiçi eğitim alan 20 kursiyer, 5 öğretmen ve 4 yönetici ile görüşmeler yapılmıştır. Böylece farklı düzeydeki katılımcıların (kursiyer, öğretmen, yönetici) deneyim ve görüşleri derinlemesine incelenerek, HEMBA uygulamalarının çok boyutlu bir çerçevede değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

3.2.1 Öğrencilerin (Kursiyerlerin) Demografik Özellikleri

Bu araştırmaya katılan 20 öğrenci (kursiyer), Ankara'da yaşayan ve Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezinde HEMBA üzerinden eğitim alan bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu Çizelge 3.1'de özetlenmiştir.

Çizelge 3.1 Öğrenci katılımcıların demografik bulguları.

Yaş Grupları	**n**	**%**
18-28	12	41,3
29-39	8	27,5
40-50	6	20,6
51 ve üzeri	3	10,3
Medeni Durum		
Bekar	20	68,9
Evli	9	31,1
Cinsiyet		
Kadın	22	75,8
Erkek	7	24,2
Eğitim düzeyi		
Lise	4	13,7
Önlisans	3	10,3
Lisans	17	58,6
Yüksek Lisans	5	17,2
Yaşadığı Yer		
Ankara	29	100

Bulgular incelendiğinde öğrenci katılımcıların 18-28 yaş aralığında %41,3'ünü (n=12) oluşturarak en yoğun yaş grubu olmuduğu görülmektedir. 29-39 yaş grubu %27,5 (n=8), 40-50 yaş grubu %20,6 (n=6) ve 51 yaş ve üzeri grubu yalnızca %10,3 (n=3) temsil etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu genç ve genç yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Bu durum, araştırmanın daha çok genç neslin görüşlerini yansıttığını göstermektedir.

Katılımcıların medeni durumları göz önüne alındığında bekâr bireyler %68,9 (n=20) ile çoğunluğu oluştururken, evli bireyler %31,1 (n=9) ile daha az temsil etmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun bekâr olması, yaş dağılımıyla da örtüşüyor. Genç bireylerin daha çok yer aldığı bir örneklemde bekârlık oranının yüksek olması beklenen bir durumdur.

Katılımcıların cinsiyet durumları için kadın katılımcılar %75,8 (n=22) ile belirgin bir çoğunluğu, erkek katılımcılar %24,2 (n=7) ile azınlıkta kalmıştır. Kadınların ciddi bir ağırlığı söz konusudur.

Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında Lisans mezunları %58,6 (n=17) ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Yüksek lisans mezunları %17,2 (n=5), Lise mezunları %13,7 (n=4), Önlisans mezunları ise %10,3 (n=3) oranındadır. Katılımcıların büyük kısmı yükseköğretim düzeyinde eğitim almıştır. Bu durum, araştırmanın eğitimli bireylerin görüşlerine dayandığını gösteriyor.

Tüm katılımcılar (%100) Ankara'da yaşamaktadır.

3.2.2 Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Bu araştırmaya katılan 5 öğretmen, Ankara'da yaşayan ve Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezinde HEMBA (Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı) üzerinden eğitim alan bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu Çizelge 3.2'de özetlenmiştir.

Çizelge 3.2 Öğretmen katılımcıların demografik özellikleri.

Değişken	n	%
Yaş Aralığı		
28–39 (28, 39)	2	40
40–49 (42)	1	20
50+ (55, 55)	2	40
Cinsiyet		
Kadın	5	100
Mesleki Deneyim (Yıl)		
0–9 (5)	1	20
10–19 (17, 19)	2	40
30+ (31, 33)	2	40
Branş/Alan		
Sınıf Öğretmenliği	1	20
Yiyecek–İçecek	1	20
El Sanatları Tek. (Nakış)	1	20
Sağlık Hizmetleri	1	20
El Sanatları Tek. (Genel)	1	20

Araştırmada görüşme yapılan 5 öğretmen, Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi'nde HEMBA kapsamındaki kursları veren veya inceleyen eğitimcilerden oluşmaktadır. Çizelge 3.2'de yaş, cinsiyet, mesleki deneyim ve branş dağılımı yer almaktadır.

Bu bulgular öğretmen katılımcıların 28–39 yaş aralığında 2 kişi (%40), 40–49 yaş aralığında sadece 1 kişi (%20), 50 yaş ve üzeri grupta ise 2 kişi (%40) yer almaktadır. Katılımcıların yaş dağılımı dengeli sayılabilir; ancak 40–49 yaş aralığındaki katılımcı sayısının düşük olduğu görülmektedir.

Tüm katılımcılar (%100) kadındır.

Katılımcıların mesleki deneyimlerine bakılarak; 0–9 yıl arası deneyime sahip sadece 1 kişi (%20), 10–19 yıl arası deneyime sahip 2 kişi (%40), 30 yıl ve üzeri deneyime sahip olanlar da 2 kişidir (%40). Katılımcıların çoğu uzun süredir meslek hayatında olan,

deneyimli bireylerdir. Bu, araştırmanın daha çok mesleki birikimi yüksek olan katılımcıların görüşlerine dayandığını gösterir.

Katılımcıların branş ve alan dağılımı Sınıf Öğretmeni 1 kişi (%20), Yiyecek–İçecek 1 kişi (%20), El Sanatları Teknolojisi (Nakış) 1 kişi (%20), Sağlık Hizmetleri: 1 kişi (%20), El Sanatları Teknolojisi (Genel) 1 kişi (%20)'dir Katılımcıların branşları oldukça çeşitlidir ve her biri farklı bir alandan gelmektedir. Bu dağılım, çeşitli mesleki perspektiflerin araştırmaya dâhil edildiğini göstermektedir. Bu tablo, yaş ve deneyim açısından dengeli; ancak cinsiyet açısından tek yönlü bir örneklem sunmaktadır. Tüm katılımcıların kadın olması araştırmaya sınırlılık oluştururken, farklı branşların araştırmaya katılması ,nitel odaklı bir çalışmada geniş bakış açıları kazandırmaktadır.

3.2.3 Yöneticilerin Demografik Özellikleri

Bu çalışmada, HEMBA'nın idari ve organizasyonel boyutunu anlamak amacıyla 4 yönetici ile de görüşme yapılmıştır. Yönetici katılımcıların yaş, cinsiyet, mesleki deneyim ve kurumda çalışma süreleri Çizelge 3.3'te gösterilmektedir.

Çizelge 3.3 Yönetici katılımcıların demografik özellikleri.

Değişken	**n**	**%**
Yaş Aralığı		
40–49 (41, 45)	2	50
50+ (50, 56)	2	50
Cinsiyet		
Erkek	3	75
Kadın	1	25
Mesleki Deneyim (Yıl)		
10–19 (19)	1	25
20–29 (24, 25)	2	50
30+ (31)	1	25
Kurumda Çalışma (Yıl)		
0–3 (1, 2)	2	50
4–6 (6, 6)	2	50

Tablo 3.3'e göre yöneticiler, 40–49 yaş aralığında 2 kişi (%50), 50 yaş ve üzeri 2 kişi (%50) yer almaktadır. Mesleki deneyim süreleri 19 yıldan 31 yıla kadar değişmektedir. 10–19 yıl deneyimi olan 1 kişi (%25), 20–29 yıl arası deneyime sahip 2 kişi (%50), 30 yıldan fazla deneyime sahip 1 kişi (%25) bulunmaktadır. İki yönetici kısa süredir (1-2 yıl) bu kurumda, diğer ikisi ise 6 yıldır görev yapmaktadır. Bu çeşitlilik, HEMBA uygulamalarına dair farklı kıdem ve perspektifler sunarak platformun yönetim süreçlerine ilişkin çok yönlü değerlendirmelere imkân tanımaktadır.

Erkek katılımcılar 3 kişi ile örneklemin %75'ini oluştururken, kadın katılımcı yalnızca 1 kişidir (%25).

Kurumda Çalışma Süresi 0–3 yıl arasında çalışanlar 2 kişi (%50), 4–6 yıl arasında çalışanlar da 2 kişi (%50) ile eşit oranda temsil edilmektedir.

3.3 Veri Toplama Yöntemi

Bu araştırmada verilerin toplanmasında, görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme, insanların perspektiflerini, kişisel deneyimlerini, duygularını, değerlerini ve algılarını ortaya koymada oldukça etkili bir yöntemdir (Karataş, 2017). Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme sorularının oluşturulması sürecinde, konuya ilişkin kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiş ve önceki araştırmalar ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Literatürden elde edilen bulgular doğrultusunda, araştırmanın amaçlarıyla örtüşen sorular geliştirilmiştir
Öğrencilere yöneltilen sorular:

- Pandemi sürecinden sonra MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformu hakkında bilginiz var mı? Bu platformu hakkında gerekli bilgilendirme veya tanıtım aldınız mı?
- Pandemi sürecinde aldığınız uzaktan eğitim için dijital okuryazarlığınız (Bilgisayar kullanım yeterliği, Mobil araçlar (akıllı telefon, tablet vb.) kullanımı yeterliği İnternet kullanımı yeterliği) hangi düzeyde?
- Pandemi sürecinden sonra MEB tarafından geliştirilen Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağından hangi kursları aldınız?

- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen eğitimlerin kullanım kolaylığını/zorluğunu değerlendirir misiniz?
- Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformu ile derslerde kullanılan eğitim materyalleri ihtiyaçlarınızı ne denli karşıladı?
- Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformundan aldığınız eğitimlerin yeni iş bulmanızda katkısı oldu mu?
- Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformunun eksileri ve kısıtlılıkları nelerdir?
- Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformunun daha faydalı olması için önerileriniz nelerdir?

Öğretmenlere yöneltilen sorular:

- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'ndan sunulan kursların kalitesi ve çeşitliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu kursların ve modüllerin sayısı ile içeriklerinin uygunluğunu nasıl değerlendirirsiniz?
- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı aracılığıyla sunulan kursları yeterlilik açısından değerlendirmenizi istesem, kurs sayısını, içerik kalitesini, etkileşim fırsatlarını, eğitmenlerin yeterliliğini ve öğretim materyallerinin kalitesini nasıl buluyorsunuz?
- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kursların katılımcılara katkı sağladığını düşünüyor musunuz? Eğer katkı sağladıysa, bu katkıların hangi alanlarda olduğunu açıklayabilir misiniz? Özellikle kişisel ve mesleki/kariyer gelişimi açısından?
- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kurslarda HEMBA kullanımı ve çevrimiçi öğretim süreci açısından karşılaştığınız zorluklar nelerdir ve bu zorlukları aşmak için hangi yöntemleri kullandınız?
- Bir öğretmen olarak Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'ndaki kursları, öğretim materyalleri, modül aktiviteleri (forum, link, e-ders vb.) ve çevrimiçi öğretim süreci açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Yöneticilere yöneltilen sorular:

- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'nda sunulan kursların sayısı, içerik kalitesi, eğitimcilerin niteliği ve güncelliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Kurs içeriklerinin uygulanabilirliği konusunda görüşleriniz nelerdir?
- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kursları yeterlilik açısından değerlendirir misiniz? Ders tasarımı, içerik, etkileşim imkânları, eğitimcilerin niteliği ve öğretim materyalleri bakımından bu kursları nasıl buluyorsunuz?
- Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kurslarda HEMBA kullanımı ve çevrimiçi öğretim sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir ve bu zorlukları aşmak için hangi yöntemleri kullandınız?
- Bir yönetici olarak, Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'nın işleyişini; çevrimiçi kursların yürütülmesi, öğretmenlerin ve öğrencilerin yönetimi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

3.4 Verilerin Toplanması

Veri toplama işlemine başlanmadan önce, 30.10.2024 tarihinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'na başvurulmuş ve 11.11.2024 tarihli, 2024/52 sayılı kararla Etik açıdan sakıncalı olmadığına dair izin alınmıştır. Ardından 12.11.2024 – 22.11.2024 tarihleri arasında uygun örnekleme yöntemiyle veriler toplanmıştır. Araştırma verileri Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitim Merkezi'nden gerekli izinlerin alınmasından sonra yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme Halk Eğitimi Merkezi yönetici, öğretmen ve öğrencilerle tamamlanmıştır.

3.5 Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik araştırma sonuçlarının doğruluğunu veya problemi çözme becerisini konu edinir. Nitel araştırmada geçerlik, araştırmacının konu edindiği problemi olabildiğince tarafsız bir şekilde çözüme kavuşturma derecesidir. Bu durumda elde edilen verilerin gerçekte var olan durumu yansıtma derecesi önemlidir. Araştırma problemini bir bütün olarak ele almak veya incelenen olgunun tüm özelliklerine yoğunlaşmak, önemli geçerlik

ölçütleridir. (Baltacı 2019). Görüşme formu hazırlanırken, öncelikle araştırmanın amacına uygun soru havuzları oluşturulmuş, ardından ilgili alanda uzman iki akademisyen ve bir ölçme-değerlendirme uzmanından alınan görüşlerle kapsam geçerliği artırılmıştır. Bu süreçte, taslak sorularda gereksiz tekrarlar giderilmiş, sorular netleştirilmiş ve pilot uygulama sonucunda formun son hâli verilmiştir. Katılımcıların gönüllü katılımı esas alınmış ve her görüşmeden önce araştırmanın amacı, gizlilik ve kullanım esasları açıklanmıştır. Görüşmeler ses kaydı veya yazılı not şeklinde kaydedilmiş, kayıtlar transkript edilerek gerekli kodlama ve tematik analiz işlemleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın güvenirliği için iki bağımsız araştırmacı kodlama yapmış, bulgular arasında tutarlılık sağlamak amacıyla görüşmeler doküman incelemesiyle desteklenmiştir. Halk eğitimi merkezine ait çevrimiçi raporlar ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sunulan dokümanlar da analiz edilmiş, böylece çoklu veri kaynaklarıyla geçerlik-güvenirlik unsurları güçlendirilmiştir. Ayrıca bir anket formu kullanılmamış; ancak görüşme formunun ilk kısmında katılımcıların demografik verileri (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi vb.) standart soru formatıyla alınarak veri çeşitliliği artırılmıştır.

Araştırmanın güvenirliğini artırmak, verilerin nesnel bir şekilde analiz edildiğinden emin olmak ve araştırmacı önyargısını en aza indirmek amacıyla elde edilen bulgular alanında uzman bir değerlendirici ile paylaşılmıştır. Araştırmacı ve değerlendirici tarafından yapılan analizler karşılaştırılmış, yorumlar arasında uyum olup olmadığı Miles ve Huberman (1994) güvenirlik formülü ile hesaplanmıştır. Görüş birliği sağlanamayan durumlarda ise ikinci bir değerlendiriciye başvurulmuştur. Böylece analizlerin akademik tutarlılığı ve iç geçerliliği pekiştirilmiştir. Güvenirliğin tespiti için:

$$Güvenirlik = \frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı}} x100 \qquad (3.1)$$

formülü kullanılmış ve bu araştırmada elde edilen nitel verilerin güvenirliği %85 olarak hesaplanmıştır. %70 ve üzerinde elde edilen güvenirlik katsayısının güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Miles ve Huberman 1994, akt: Ocak, G, Ocak, İ. ve Saban 2013).

3.6 Nitel Veri Analizi

Bu görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, elde edilen verilerin kodlanması, kodların ortak noktalarına göre kategorilere ve temalara ayrılması, temaların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır (Ültay vd. 2021). Bu araştırmada, öncelikle ses kaydı veya notlar hâlinde alınan ham veriler okunarak, araştırma soruları ile ilişkili yanıtlar kodlama sürecine tabi tutulmuş, ardından benzer kodlar bir araya getirilerek kategori ve temalar oluşturulmuştur. Verilerin güvenirliğini artırmak amacıyla, kodlama işlemi iki farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılmış ve uyuşmazlıklar üzerinde uzlaşma sağlandıktan sonra nihai kod listesi oluşturulmuştur. Elde edilen temalar, literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılmış ve genel eğilimler bu karşılaştırma sonucunda yorumlanmıştır. Demografik soruların sonuçları yüzde ve frekans analizleriyle özetlenmiş, görüşme sorularına verilen açık uçlu yanıtlar ise içerik analizine dayalı tematik yapı çerçevesinde raporlanmıştır. Bu yaklaşımla hem içerik analizinin aşamalarına uyulmuş hem de geçerlik ve güvenirlik ilkelerine uygun bir veri çözümlemesi gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

Aşağıda, 29 katılımcıya ait demografik bilgiler üç ayrı tablo ve açıklayıcı paragraflar eşliğinde sunulmuştur. Bu katılımcılar; öğrenci (kursiyer) grubu (20 kişi), öğretmen grubu (5 kişi) ve yönetici grubu (4 kişi) olmak üzere üç ayrı kategoride incelenmiştir.

4.1 HEMBA'ya İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci katılımına bakıldığında en fazla katılımın 18-28 yaş aralığında (%41,3) en az katılımın ise %51 yaş ve üzerinde olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %75,8'ini kadınlar, % 24,2'sini erkekler oluşturmaktadır. Bekâr katılımcıların oranı %68,9 iken evli katılımcıların oranının %31,1 olduğu görülmüştür. Kurslara başvuran katılımcıların öğrenim düzeylerinin sırasıyla; lisans mezunu (%58,6), yüksek lisans mezunu(17,2), lise mezunu (13,7) ve ön lisans mezunu (10,3) olduğu görülmektedir. Tüm katılımcıların Ankara'da yaşıyor olması, araştırmanın yerel düzeyde yürütüldüğünü ve HEMBA kurslarına erişimin öncelikle Ankara merkezli olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacına uygun elde edilen bulgular, ana temalar kapsamında şekil 4.1'de sunulmuştur.

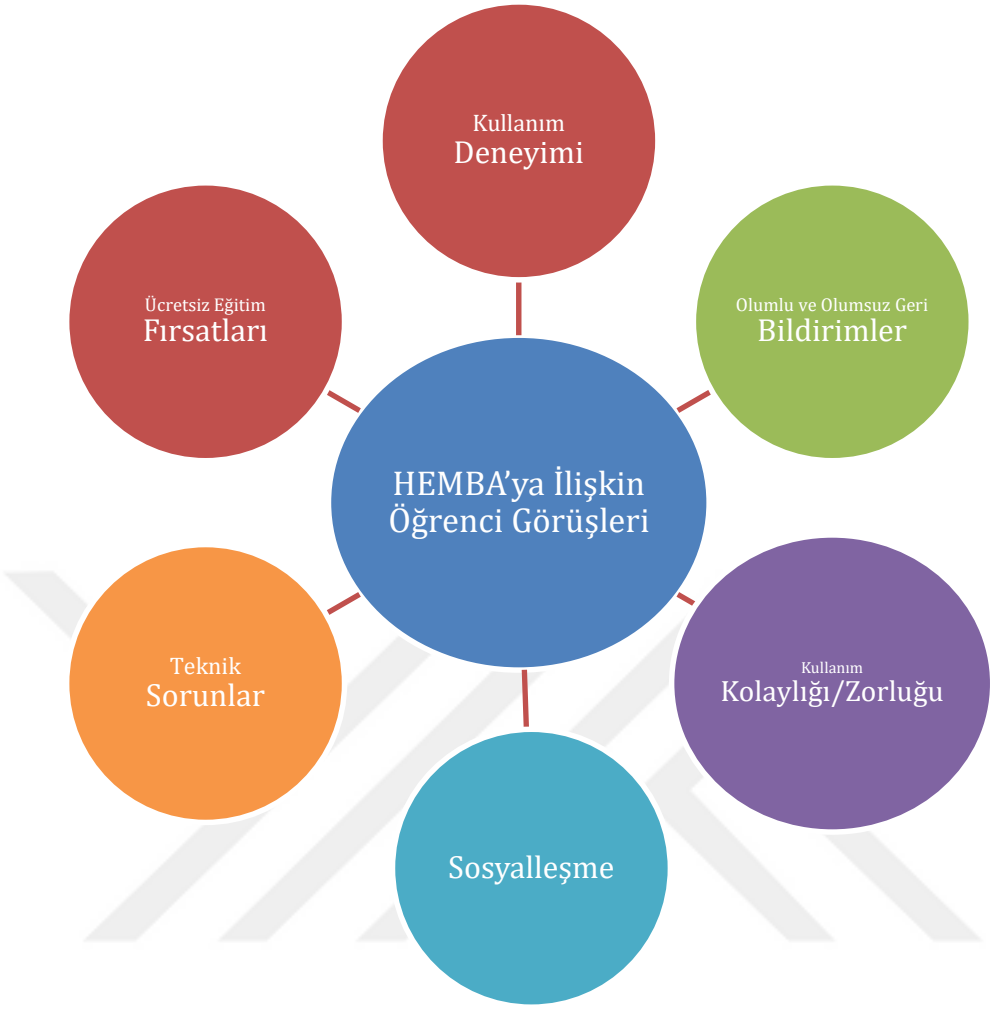

Şekil 4.1 Öğrenci görüşlerine ait ana temalar.

Kullanım Deneyimi: Platformu aktif olarak deneyimlemiş bazı katılımcılar, sistemin kullanıcı dostu bir ara yüze sahip olduğunu, içeriklere ulaşmanın ve modüller arası geçişin oldukça pratik şekilde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir (Ö14). Bunun yanı sıra canlı ders uygulamaları, içerik erişim sürekliliği ve eğitmen geri bildirimlerinin etkinliğine dair olumlu değerlendirmelerde bulunulmuştur (Ö3). Katılımcıların bir kısmı ise ilk kullanım aşamasında teknik bazı zorluklar yaşadıklarını, özellikle platformun bazı bölümlerinde yönlendirme eksiklikleri nedeniyle yardıma ihtiyaç duyduklarını dile getirmiştir (Ö19). Ayrıca dönemsel sistem yavaşlıkları ve bağlantı problemleri gibi teknik aksaklıkların kullanıcı deneyimini olumsuz etkilediği yönünde geri bildirimler alınmıştır (Ö7). Tüm bu veriler, HEMBA platformunun kullanıcılar tarafından genel olarak işlevsel

bulunduğunu ancak deneyimin kişisel dijital yeterlilikler ve teknik altyapıya bağlı olarak farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Olumlu ve Olumsuz Geri Bildirimler: Katılımcıların HEMBA platformu hakkında ifade ettikleri görüşlerde, hem olumlu hem de olumsuz geri bildirimlerin yer aldığı dikkat çekmektedir. Bazı öğrenciler, platform üzerinden sunulan eğitimlerin erişilebilirliğinden memnun kaldıklarını, ev ortamında öğrenme fırsatının motivasyonlarını artırdığını ve tekrar izlenebilir ders içeriklerinin öğrenmeyi kolaylaştırdığını belirtmişlerdir (Ö4, Ö9). Ancak bazı öğrenciler ise platformun teknik aksaklıklar nedeniyle zaman zaman ders takibini zorlaştırdığını, özellikle bağlantı kopmaları ve donma gibi sorunların öğrenme motivasyonlarını olumsuz etkilediğini vurgulamışlardır (Ö6, Ö15).

Kullanım Kolaylığı/Zorluğu: Platformu düzenli olarak kullanan bazı katılımcılar, ara yüzün sade ve anlaşılır olduğunu, temel işlemlerin hızlıca gerçekleştirilebildiğini ve yönlendirmelerin yeterli düzeyde olduğunu belirtmişlerdir (Ö9). Bu kullanıcılar, özellikle modül geçişleri, ödev yüklemeleri ve canlı ders bağlantılarında herhangi bir zorluk yaşamadıklarını ifade ederek platformun pratikliğini vurgulamışlardır (Ö4). Buna karşılık, sistemde ilk kez işlem yapan ya da dijital ortamlarda deneyimi sınırlı olan bazı katılımcılar, menülerin karmaşık olduğunu, bazı içeriklere erişimin zorlayıcı olduğunu ve rehberlik eksikliği nedeniyle zaman zaman işlemleri tamamlayamadıklarını dile getirmişlerdir (Ö16). Ayrıca bazı kullanıcılar, teknik desteğin sınırlı olması sebebiyle yaşadıkları sorunları kendi çabalarıyla çözmek durumunda kaldıklarını ve bunun süreci zorlaştırdığını ifade etmişlerdir (Ö1). Elde edilen veriler, HEMBA platformunun kullanım kolaylığı açısından genel olarak olumlu bulunmakla birlikte, bu deneyimin bireysel dijital yeterlilik, ön bilgi düzeyi ve rehberlik desteği gibi etkenlere bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Sosyalleşme: Katılımcıların HEMBA platformuna ilişkin sosyalleşme olanaklarına dair görüşleri incelendiğinde, uzaktan eğitim ortamlarının yüz yüze etkileşime kıyasla daha sınırlı sosyal bağlar sunduğu yönünde ortak bir kanaat oluştuğu gözlemlenmiştir. Birçok katılımcı, platform üzerinden yürütülen etkileşimlerin genellikle akademik düzeyde kaldığını ve öğrenci-öğrenci ile eğitmen-öğrenci arasındaki sosyal ilişkilerin yüzeysel

olduğunu belirtmiştir (Ö13). Katılımcılardan bazıları, grup çalışmaları, tartışma forumları ya da eş zamanlı etkinliklerle sosyalleşmenin kısmen desteklendiğini ifade etse de, bu uygulamaların yetersiz kaldığını ve doğal iletişim ortamlarının eksikliğinin hissedildiğini vurgulamıştır (Ö6). Öte yandan, bireysel iletişimi tercih eden ve sosyal etkileşime çok fazla ihtiyaç duymayan bazı katılımcılar, bu durumun kendileri için bir dezavantaj oluşturmadığını dile getirmiştir (Ö18). Bazı katılımcılar ise platformda daha fazla etkileşim alanı, örneğin sanal kulüpler, sosyal etkinlik alanları ya da informal sohbet odalarının eklenmesi gerektiğini önermiştir (Ö10). Bu bulgular, HEMBA platformunun sosyalleşme boyutunun kullanıcıların beklentilerini tam olarak karşılamadığına ve bu yönde geliştirme ihtiyacı bulunduğuna işaret etmektedir.

Teknik Sorunlar: HEMBA platformunun kullanımında karşılaşılan teknik sorunlar, katılımcıların deneyimlerini doğrudan etkileyen önemli bir tema olarak öne çıkmaktadır. Görüşmelerde bazı katılımcılar, sistemin zaman zaman donma, yavaşlama veya bağlantı kopması gibi problemler yaşattığını belirtmiştir (Ö12). Bu durum özellikle canlı dersler sırasında dersin akışını bozmakta ve hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından dikkat dağınıklığına yol açmaktadır (Ö8). Ayrıca bazı katılımcılar, içeriklerin geç yüklenmesi, videoların takılması ya da sistemden otomatik çıkış yaşanması gibi teknik aksaklıkların sürecin verimliliğini azalttığını dile getirmiştir (Ö15). Teknik destek birimine ulaşma sürecinin yetersizliği ya da geç dönüşler alınması ise, bu sorunların daha uzun süre devam etmesine neden olmaktadır (Ö2). Buna karşın, teknik açıdan çok fazla sorun yaşamadığını belirten bazı katılımcılar, sistemin genel olarak stabil çalıştığını ve sadece yoğunluk zamanlarında sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmiştir (Ö19). Tüm bu ifadeler, HEMBA platformunun teknik altyapısının zaman zaman yetersiz kaldığını ve kullanıcı deneyiminde olumsuzluklara neden olduğunu göstermektedir.

Ücretsiz Eğitim Fırsatları: Katılımcıların HEMBA platformuna yönelik değerlendirmelerinde, ücretsiz eğitim fırsatları önemli bir avantaj olarak öne çıkmıştır. Görüşmelerde birçok katılımcı, HEMBA'nın özellikle belirli modüller ve içerikler kapsamında ücretsiz erişim sunmasının eğitime erişimi kolaylaştırdığını ve fırsat eşitliğine katkı sağladığını belirtmiştir (Ö7). Özellikle sosyoekonomik açıdan dezavantajlı bireyler için bu durumun anlamlı olduğunu belirten katılımcılar, ücretsiz

sunulan kurslar sayesinde kendi gelişimlerine katkıda bulunduklarını dile getirmiştir (Ö20). Bazı katılımcılar, HEMBA'nın sunduğu ücretsiz içeriklerin nitelikli ve güncel olması nedeniyle ücretli platformlara kıyasla ciddi bir alternatif oluşturduğunu vurgulamıştır (Ö3). Genel olarak bakıldığında, HEMBA'nın ücretsiz eğitim olanaklarının kullanıcılar tarafından memnuniyetle karşılandığı, ancak bu fırsatların daha da genişletilmesine yönelik beklentilerin bulunduğu görülmektedir.

Pandemi sürecinde HEMBA platformunun öğrencilere yönelik etkileri, nitel veri analizinde öne çıkan temalar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Aşağıdaki tabloda, elde edilen veriler doğrultusunda belirlenen altı tema kapsamında katılımcıların doğrudan ifadelerine yer verilmiş ve platformun bireysel öğrenme deneyimine katkıları somutlaştırılmıştır. Böylece her bir tema detaylı biçimde ortaya konulmuştur.

Çizelge 4.1 HEMBA'ya ilişkin öğrenci görüşleri.

Tema	Kodlar	Kursiyer Görüşleri (Doğrudan Alıntılar)
Bilgi Sahipliği	İçerik ön bilgisi eksikliği (f=6)	*"Adını duydum ama ne işe yaradığını pek bilmiyorum açıkçası." (Ö12)*
	Platformun tanıtılmaması (f=5)	*"Bize HEMBA hakkında hiç detaylı bilgi verilmedi, sadece kayıt olduk." (Ö18)*
	Hedeflerin açıklanması (f=3)	"*Dersin ne anlatacağı başta çok net yazılmıştı, şaşırmadım." (Ö6)* *"HEMBA'da her modülün sonunda ne yapacağımız belliydi." (Ö4)*
Kullanım Deneyimi	Arayüz sadeliği (f=8)	*"Elime çok kolay ulaştım, menüler sade ve yönlendiriciydi." (Ö14)* *"İlk başta ne yapacağımı bilemedim, yardım alarak çözebildim." (Ö19)*
	Sayfa geçişleri (f=2)	*"Bazı sayfalar geç açılıyordu, sistem bazen yavaşlıyordu." (Ö7)*

Çizelge 4.1 (Devam) HEMBA'ya ilişkin öğrenci görüşleri.

Olumlu ve Olumsuz Geri Bildirimler	Olumlu geri bildirimler (f=10)	*"Evde dersleri izleyebilmek beni rahatlattı, istediğim zaman açıp tekrar edebildim." (Ö4)* *"Dersi anlayana kadar birkaç kez izleyebildim, bu çok faydalıydı." (Ö9)*
	Olumsuz geri bildirimler (f=6)	*"Dersin ortasında bağlantı koptu, tekrar girmem zaman aldı." (Ö6)* *"Sürekli donunca odaklanmam dağıldı, motivasyonum düştü." (Ö15)*
Dijital Okuryazarlık Seviyesi	Sisteme alışma (f=9)	*"İlk girdiğimde nereden başlayacağımı bilemedim, yardım almam gerekti." (Ö17)* *"Bazı terimleri anlamadım, ne işe yaradıklarını bilmiyordum." (Ö2)*
	Bilgisayar kullanımı (f=5)	*"Bilgisayarı iyi kullandığım için sisteme hemen alıştım, her şeyi kolayca buldum." (Ö11)* *"Dersleri takip etmekte hiç zorlanmadım, sistem bana çok pratik geldi." (Ö5)*
Kullanım Kolaylığı/Zorluğu	Kavram karmaşası (f=7)	*"Menüler biraz karışıktı, bazı şeyleri bulmakta zorlandım." (Ö16)* *"Bir sorun olduğunda teknik destek bulamayınca kendi kendime çözmeye çalıştım." (Ö1)*
	Kolay kullanım (f=5)	*"Sisteme girince her şey gözümün önündeydi, ne yapacağımı hemen anladım." (Ö9)*
Sosyalleşme	İletişim eksikliği (f=12)	*"Ders dışında pek iletişim olmadı, her şey sadece konuyla ilgiliydi." (Ö13)* *"Sanal etkinlikler olsa belki daha çok katılım olurdu, ortam canlanırdı." (Ö10)*
	Bağımsız öğrenme (f=11)	*"Ben zaten tek başıma çalışmayı seviyorum, iletişim eksikliği beni etkilemedi." (Ö18)*
Teknik Sorunlar	Teknik destek kaynaklı (f=15)	*"Destek ekibine yazdım ama cevap geç geldi, kendi kendime çözmek zorunda kaldım." (Ö2)* *"Canlı dersteyken birden bağlantı gitti, tekrar girene kadar konu geçmişti." (Ö12)*
	Donanım kaynaklı (f=6)	*"Dersin ortasında sistem donunca dikkatim dağıldı." (Ö8)* *"Video sürekli takıldı, konuyu anlamakta zorlandım." (Ö15)*
Ücretsiz Eğitim Fırsatları	Ücretsiz eğitim (f=17)	*"Bazı kursların ücretsiz olması benim gibi biri için büyük avantaj." (Ö7)* *"Param yoktu ama bu sayede kendimi geliştirme imkânı buldum." (Ö20)*
	İçerik kalitesi (f=8)	*"İçerikler kaliteli ve günceldi, başka yerden almama gerek kalmadı." (Ö3)*

Tabloda yer alan katılımcı görüşleri incelendiğinde, erişilebilirlik, içerik kalitesi ve kullanım kolaylığı gibi olumlu unsurların öğrenme sürecine katkı sağladığı; buna karşın

teknik altyapı sorunları, yönlendirme eksiklikleri ve sınırlı etkileşim alanlarının kullanıcı deneyimini zaman zaman olumsuz etkilediği görülmüştür.

4.2 HEMBA'ya İlişkin Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacına uygun elde edilen bulgular, ana temalar kapsamında şekil 4.2 'de sunulmuştur.

Şekil 4.2 Öğretmen görüşlerine ait ana temalar.

Kurs Çeşitliliği ve İçerik: HEMBA platformunda ders veren öğretmenler, kurs çeşitliliğinin genel olarak yeterli olduğunu ve farklı disiplinlere hitap ettiğini belirtmiştir (T3, T1). İçeriklerin sade, anlaşılır ve kullanıcı dostu olması olumlu bulunurken, bazı öğretmenler belirli alanlarda içerik tekrarlarının olduğunu ve güncellenmelerin artırılması

gerektiğini vurgulamıştır (T4, T2). Ayrıca, bazı konularda içerik eksikliği olduğu ve daha dengeli bir dağılıma ihtiyaç duyulduğu da ifade edilmiştir (T5).

Etkileşim ve Yöntem: Öğretmenler, HEMBA platformundaki öğretim sürecinin daha etkileşimli hale getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Görüşmelerde, öğretim materyallerinin geliştirilmesi, modül içi aktivitelerin daha aktif biçimde kullanılması ve çevrim içi derslerde öğrenciyle doğrudan etkileşimin artırılması gerektiği vurgulanmıştır (T5, T2). Özellikle ders sırasında soru-cevap etkinliklerinin artırılması, öğrencinin sürece katılımını teşvik edeceği düşüncesi öne çıkmıştır (T3, T1). Genel olarak öğretmenler, platformun etkileşim olanaklarının geliştirilmesinin öğretim yöntemlerinin etkinliğini artıracağı görüşündedir (T4).

Teknik Sorunlar ve Kullanıcı Desteği: Öğretmenler, HEMBA platformunda zaman zaman teknik sorunlarla karşılaştıklarını belirtmiştir. Özellikle bağlantı kopmaları, sayfa donmaları ve sistemden ani çıkışlar gibi aksaklıkların olumsuz etkilediği ifade edilmiştir (T1, T4). Bu tür durumlarda kullanıcı desteğine ulaşmanın zaman aldığı ya da yeterince yönlendirici olmadığı da dile getirilmiştir (T2). Bazı öğretmenler, teknik destek biriminin daha hızlı ve çözüm odaklı çalışması gerektiğini vurgulamış, bu yönüyle kullanıcı deneyiminin geliştirilmesine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir (T5, T3).

Mesleki ve Kişisel Gelişim Katkısı: Öğretmenler, HEMBA platformunda içerik üretme, ders verme ve dijital ortamda etkileşim kurma süreçlerinin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığını ifade etmiştir. Bu öğretim uygulamaları sayesinde farklı öğretim stratejilerini deneyimleme fırsatı bulduklarını belirten öğretmenler (T2, T5), dijital materyal tasarımı, içerik yönetimi ve öğrenci takibi konularında becerilerinin geliştiğini aktarmıştır (T4, T1). Ayrıca bazı öğretmenler, HEMBA'nın sunduğu çevrim içi eğitim deneyiminin, uzaktan öğretim kültürüne uyum sağlamaları açısından önemli bir öğrenme süreci olduğunu vurgulamıştır (T3).

Uygulamalı/Teorik Eğitimler: HEMBA platformunda görev alan öğretmenler, verilen eğitimlerin teorik içerik açısından genellikle yeterli olduğunu ifade etmiştir (T1, T4). Ancak uygulamalı eğitimler söz konusu olduğunda, mevcut materyal ve araçların yetersiz

kaldığı, özellikle öğrenciyle etkileşim gerektiren içeriklerin çevrim içi ortamda sınırlı kaldığı vurgulanmıştır (T5, T2). Bazı öğretmenler, uygulamalı alanlar için daha fazla örnek, video ve interaktif içerik desteği sunulması gerektiğini belirtmiştir (T3).

Pandemi sürecinde HEMBA platformunun öğretmenlere yönelik etkileri, nitel veri analizinde öne çıkan temalar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Aşağıdaki tabloda, elde edilen veriler doğrultusunda belirlenen beş tema kapsamında katılımcıların doğrudan ifadelerine yer verilmiş ve platformun bireysel öğrenme deneyimine katkıları somutlaştırılmıştır. Böylece her bir tema detaylı biçimde ortaya konulmuştur.

Çizelge 4.2 HEMBA'ya ilişkin öğretmen görüşleri.

Tema	Kodlar	Katılımcı Görüşleri (Doğrudan Alıntılar)
Kurs Çeşitliliği ve İçerik	Kurs çeşitliliği (f=4)	*"Farklı alanlardan birçok kurs vardı, bu çeşitlilik güzel." (T3)* *"Benim branşıma da uygun kurslar olması beni memnun etti." (T1)*
	İçerik güncelliği (f=4)	*"Bazı içerikler çok benzerdi, tekrar gibi geliyordu." (T4)* *"Güncellemeler yetersiz, bazı konular aynı şekilde duruyor." (T2)* *"Bazı başlıklarda hiç içerik yoktu, dağılım daha dengeli olmalı." (T5)*
Teknik Sorunlar ve Kullanıcı Desteği	Bağlantı sorunları (f=4)	*"Sistem bir anda attı, tekrar bağlanmam zaman aldı." (T1)* *"Sayfa donduğunda ne yapacağımı bilemedim, kimse yönlendirmedi." (T4)*
	Destek birimi (f=3)	*"Destek ekibine ulaşmak zor, geri dönüş çok geç geliyor." (T2)* *"Sorun yaşadım ama yardım alamadım, bu motivasyonumu düşürdü." (T5)* *"Destek birimi daha hızlı ve çözüm odaklı olmalı." (T3)*
Mesleki ve Kişisel Gelişim Katkısı	Farklı yöntem denemeye teşvik (f=4)	*"HEMBA sayesinde dijital materyal hazırlama becerim gelişti." (T4)* *"Kendi derslerime farklı yöntemler denemeye başladım." (T2)*
	Kültürel ve bireysel gelişime katkısı (f=2)	*"Çevrim içi öğretim kültürüne alışmamı sağladı." (T3)* *"Farklı içerikler görmek , bana yeni bir şey katmak açısından faydalıydı." (T5)*

Çizelge 4.2 (Devam) HEMBA'ya ilişkin öğretmen görüşleri.

Uygulamalı/Teorik Eğitimler	Uygulamalı eğitimler (f=4)	*"Teorik kısım iyi ama uygulamalı anlatımlar yetersizdi." (T1)* *"Uygulamalı içeriklerde daha fazla video ve örnek olmalı." (T3)* *"Öğrenciyi derse dahil eden içerikler eksikti." (T2)*
	Uzaktan eğitimler (f=3)	*"Özellikle el becerisi gerektiren derslerde zorlandık." (T5)* *"Materyaller sadece anlatım içeriyor, örnek uygulama az." (T4)*

Tabloda yer alan katılımcı görüşleri incelendiğinde, mesleki ve kişisel gelişim katkısı, teorik eğitimler gibi olumlu unsurların öğrenme sürecine katkı sağladığı; buna karşın teknik sorunlar ve kullanıcı desteği, etkileşim ve yöntem, uygulamalı eğitimler kullanıcı deneyimini zaman zaman olumsuz etkilediği görülmüştür.

4.3 HEMBA Platformuna İlişkin Yönetici Görüşleri

Yöneticiler, 41 ile 56 yaş aralığında ve çoğunluğu erkek (%75) katılımcılardan oluşmaktadır. Mesleki deneyim süreleri 19 yıldan 31 yıla kadar değişmektedir. İki yönetici kısa süredir (1-2 yıl) bu kurumda, diğer ikisi ise 6 yıldır görev yapmaktadır. Bu çeşitlilik, HEMBA uygulamalarına dair farklı kıdem ve perspektifler sunarak platformun yönetim süreçlerine ilişkin çok yönlü değerlendirmelere imkân tanımaktadır.

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacına uygun elde edilen bulgular, ana temalar kapsamında şekil 4.3'te sunulmuştur.

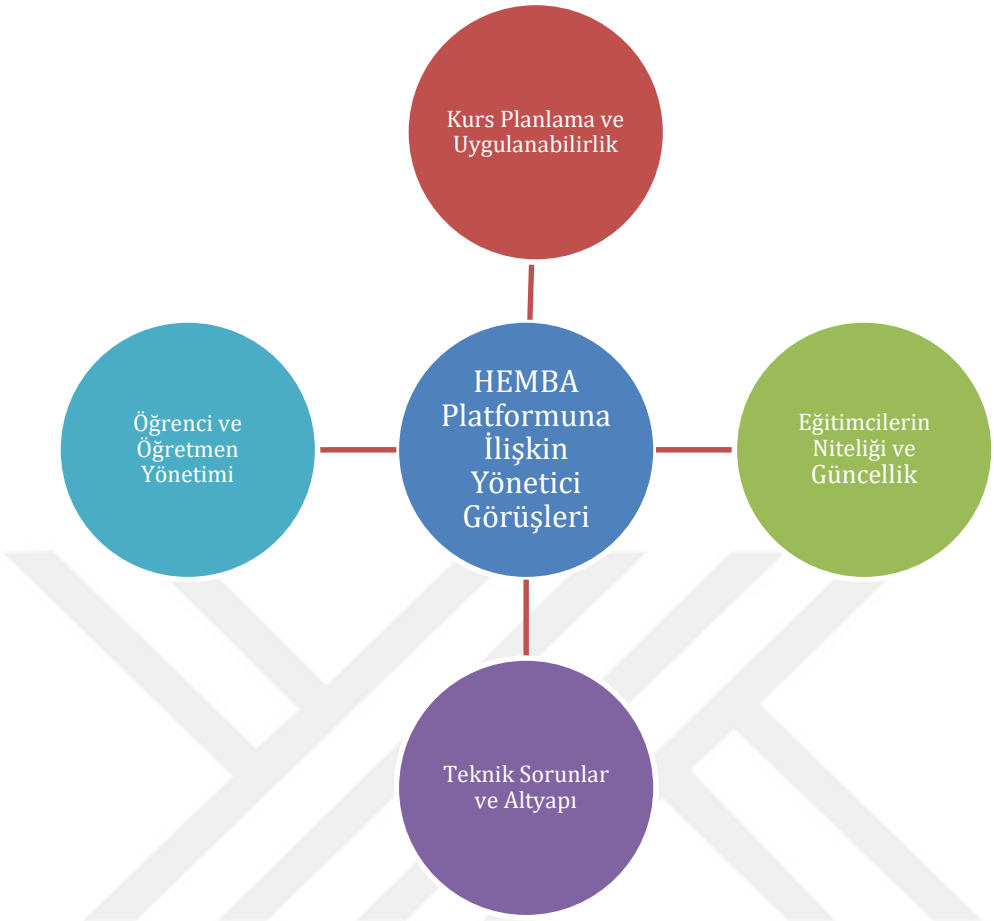

Şekil 4.3 Yönetici görüşlerine ait ana temalar.

Kurs Planlama ve Uygulanabilirlik: HEMBA platformunda görev yapan yöneticiler, kurs planlama süreçlerinin genel olarak sistemli bir şekilde yürütüldüğünü, ancak bazı derslerde içerik yoğunluğu ve süre uyumsuzluğu gibi sorunların yaşanabildiğini belirtmiştir (Y3, Y1). Kursların uygulanabilirliği açısından, teorik içeriklerin çevrim içi ortama uygun olduğu, ancak bazı uygulamalı modüllerin platformda tam anlamıyla karşılık bulmadığı ifade edilmiştir (Y4). Ayrıca, içerik üretim sürecinde öğretmenlerle daha yakın iş birliği yapılmasının, planlamaların uygulanabilirliğini artıracağı vurgulanmıştır (Y2).

Eğitimcilerin Niteliği ve Güncellik: Yöneticiler, HEMBA platformunda görev alan eğitimcilerin büyük ölçüde alanında yetkin ve deneyimli kişilerden oluştuğunu belirtmiştir (Y2, Y4). Ancak bazı yöneticiler, tüm eğitimcilerin çevrim içi öğretim dinamiklerine yeterince hâkim olmadığını ve bu alanda ek gelişim ihtiyaçları

olabileceğini ifade etmiştir (Y3). Ayrıca bazı ders içeriklerinin güncellik açısından zaman zaman geride kaldığı, bu nedenle eğitmenlerin hem içeriklerini hem de öğretim yaklaşımlarını periyodik olarak yenilemeleri gerektiği vurgulanmıştır (Y1).

Teknik Sorunlar ve Altyapı: Yöneticiler, HEMBA platformunun genel olarak işlevsel bir teknik altyapıya sahip olduğunu belirtmiş, ancak özellikle yoğun kullanım dönemlerinde sistemde zaman zaman yavaşlama, bağlantı kopmaları ve içerik yükleme sorunları yaşandığını ifade etmiştir (Y1, Y4). Bu tür teknik aksaklıkların kullanıcı memnuniyetini olumsuz etkileyebildiği, dolayısıyla sistemin kapasitesinin güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Y3). Ayrıca, teknik destek hizmetlerinin hızlı ve çözüm odaklı çalışmasının önemine dikkat çekilmiş, bu birimin daha etkin yapılandırılması gerektiği ifade edilmiştir (Y2).

Öğrenci ve Öğretmen Yönetimi: Yöneticiler, HEMBA platformunda öğrenci ve öğretmen yönetimi süreçlerinin genel olarak belirli bir sistematik içinde yürütüldüğünü belirtmiştir (Y2, Y3). Ancak özellikle öğrenci takibi ve öğretmen performans izleme süreçlerinde daha bütüncül bir yapı ve dijital analiz araçlarına ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir (Y1). Bazı yöneticiler, öğretmenlerin içerik yükleme, ders planlama ve öğrenci etkileşimini sağlama konusunda farklı düzeylerde performans gösterdiğini, bu nedenle sürekli destek ve rehberliğin önemli olduğunu vurgulamıştır (Y4).

Pandemi sürecinde HEMBA platformunun yöneticilere yönelik etkileri, nitel veri analizinde öne çıkan temalar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Aşağıdaki tabloda, elde edilen veriler doğrultusunda belirlenen dört tema kapsamında katılımcıların doğrudan ifadelerine yer verilmiş ve platformun bireysel öğrenme deneyimine katkıları somutlaştırılmıştır. Böylece her bir tema detaylı biçimde ortaya konulmuştur.

Çizelge 4.3 HEMBA 'ya ilişkin yönetici görüşleri.

Tema	Kodlar	Katılımcı Görüşleri (Doğrudan Alıntılar)
Kurs Planlama ve Uygulanabilirlik	İçerikler (f=3)	• *"Bazı kurslarda içerik çok yoğundu, verilen süreyle uyuşmadı." (Y3)* • *"İçerik oluşturma sürecinde öğretmenlerle daha yakın çalışmak gerekir." (Y2)*
	Planlama eksikliği (f=3)	• *"Genel olarak planlamalar sistemliydi ama uygulamalı dersler çevrim içi ortamda yetersiz kaldı." (Y1)* • *"Özellikle uygulamalı modüllerde yüz yüze gibi verim alınamıyor." (Y4)*
Eğitimcilerin Niteliği ve Güncellik	Eğitimler (f=4)	*"Eğitmenlerin çoğu alanında uzman, bu büyük bir avantaj." (Y2)* *"Genel olarak iyi ama sürekli gelişim sağlanması önemli." (Y4)*
	Güncel olmayan içerikler (f=2)	*"Bazı öğreticiler çevrim içi eğitime tam hâkim değil gibi." (Y3)* *"İçerikler bazen güncelliğini kaybediyor, düzenli güncelleme yapılmalı." (Y1)*
Teknik Sorunlar ve Altyapı	Yetersiz hizmet kapasitesi (f=3)	*"Sistem genel olarak iyi ama yoğunluk olduğunda yavaşlıyor." (Y1)* *"Zaman zaman içerik yükleme sorunları yaşıyoruz." (Y4)* *"Sistem kapasitesinin artırılması gerektiğini düşünüyorum." (Y3)*
	Destek birimi (f=4)	*"Teknik destek ekibi daha hızlı çalışmalı, gecikmeler süreci aksatıyor." (Y2)*

Tabloda yer alan yönetici görüşleri incelendiğinde, kurs planlaması, eğitimcilerin niteliği ve içeriklerin güncelliği gibi unsurların platformun işleyişine olumlu katkı sağladığı; buna karşın teknik altyapıdaki aksaklıklar, destek hizmetlerinin yetersizliği ve bazı uygulamalı derslerin çevrim içi ortama tam uyarlanamaması gibi etkenlerin süreci zaman zaman olumsuz etkilediği görülmüştür.

5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitim Merkezi kursiyerlerinden HEMBA platformu üzerinden eğitim alan yaş aralığı 29-39 olan 20 kursiyer, kurumda çalışan 4 idareci ve 5 öğretmen olmak üzere 29 kişiyle yapılan görüşmeler yapılmıştır. Bu doğrultuda HEMBA uzaktan eğitiminin öğrencilere, öğretmenlere ve yöneticilere etkisi araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiştir.

5.1 Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Sonuçlar

HEMBA uzaktan eğitimin öğrenciye etkisi çerçevesinde yapılan araştırma sonucunda bilgi sahipliği, kullanım deneyimi, olumlu ve olumsuz geri bildirimler, dijital okuryazarlık seviyesi, kullanım kolaylığı/zorluğu, sosyalleşme, teknik sorunlar, ücretsiz eğitim fırsatları olmak üzere 8 ana temada ele alınmıştır. Öğrenciler açısından uzaktan eğitimin erişim kolaylığı ve zaman esnekliği gibi avantajları olsa da sosyalleşme, teknik altyapı ve etkileşimin yeterli olmaması gibi çeşitli dezavantajları olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Kaya ve Yıldırım (2021) yapmış olduğu araştırmada, özellikle pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları zorlukları benzer şekilde dile getirmiştir. Ayrıca, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yetersiz olması, uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan teknik sorunları artırmıştır (Doğan ve Birişçi 2022). HEMBA platformuna yönelik katılımcı görüşleri, genel olarak kullanıcı dostu bir deneyim sunmasına rağmen bazı teknik sorunlar ve sosyalleşme eksiklikleri olduğunu göstermektedir. Uzaktan eğitimde kullanıcı deneyiminin, teknik sorunlar ve sosyalleşme fırsatlarıyla doğrudan ilişkili olduğu araştırmalarla gösterilmiştir (Çakır 2020, Yılmaz ve Yılmaz 2019). Katılımcılar, arayüzün sade ve pratik olduğunu belirtirken, bazıları ilk kullanımda yönlendirme eksiklikleri ve teknik aksaklıklar nedeniyle zorluk yaşadıklarını ifade etmiştir. Özellikle bağlantı kopmaları ve sistem yavaşlıkları, öğrenme motivasyonunu olumsuz etkilemektedir.

Sosyalleşme açısından, uzaktan eğitim ortamlarının yüz yüze etkileşimlere göre daha sınırlı olduğu ve sosyal bağların yüzeysel kaldığı gözlemlenmiştir. Ancak grup

çalışmaları ve tartışma forumları gibi uygulamalar kısmen destek sağlamakta, bu alanda daha fazla etkileşim alanı önerilmektedir. Uzaktan eğitim ortamlarının sosyal etkileşim üzerindeki sınırlamaları ve grup çalışmalarının bu durumu nasıl etkilediği üzerine yapılan araştırmalar, bu durumu ortaya koymaktadır (Aydın 2021)

Öte yandan, HEMBA'nın sunduğu ücretsiz eğitim fırsatları, katılımcılar tarafından büyük bir avantaj olarak değerlendirilmekte ve eğitime erişimi kolaylaştırdığı vurgulanmaktadır. Genel olarak, platform işlevsel bulunmakla birlikte, kullanıcı deneyimini iyileştirmek için teknik altyapının güçlendirilmesi ve sosyalleşme olanaklarının artırılması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

5.2 Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Sonuçlar

Öğretmen görüşleri incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinin mesleki anlamda büyük katkı sağladığı belirlenmiştir. Yalnız uygulamalı eğitim içeriklerinde etkileşimin sınırlılığı ve materyallerdeki kısıtlılığın sürecin verimliliğini olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir. Yaygın eğitimin, örgün eğitimden kopuk, ayrı bir sistem özelliği gösterdiği ve bu nedenle kaynakların etkin ve verimli kullanılmadığı (Türkoğlu ve Uça 2011) ifade edilmekte; bu doğrultuda örgün ve yaygın eğitim arasında yatay ilişkilerin kurulması önerilmektedir. Bu duruma benzer sonuçlar, örgün eğitime destek olması amacıyla kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformuna yönelik çalışmalarda da ortaya konulmuştur (Keskinkılıç ve Kuk 2023). Ayrıca öğretmenlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin uzaktan eğitim sürecinde önemli bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda Doğan ve Birişçi (2022) yapmış oldukları araştırma sonucunda öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğunu ancak bu yeterliliklerin öğretim süreçlerine entegrasyonunda çeşitli zorluklarla karşılaşıldığı belirlemiştir (Doğan ve Birişçi 2022). Tüm bu durumlara ek olarak Metin Gürbey ve Çevik (2021) yapmış olduğu araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sınıf kontrolünü sağlama, öğrenciler ile etkili iletişime geçebilme ve öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarını artırma konularında sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir.

HEMBA platformunda ders veren öğretmenlerin görüşleri, uzaktan eğitim ortamlarının sosyalleşme ve etkileşim açısından bazı sınırlamalar barındırdığını göstermektedir. Öğretmenler, kurs çeşitliliğinin genel olarak yeterli olduğunu belirtmekle birlikte, içeriklerin sade ve kullanıcı dostu olmasının yanında belirli alanlarda tekrarların varlığı ve güncellemelerin gerekliliği üzerinde durmaktadır. Bu durum, içeriklerin sürekli olarak güncellenmesi ve çeşitlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Aydın 2021).

Etkileşim ve öğretim yöntemleri açısından yapılan değerlendirmelerde, öğretmenler, HEMBA platformunun daha etkileşimli hale getirilmesi gerektiği konusunda hemfikirdir. Özellikle modül içi aktivitelerin daha aktif bir şekilde kullanılması ve çevrim içi derslerde öğrenciyle doğrudan etkileşimin artırılması, öğrenme deneyimini zenginleştirebilir. Soru-cevap etkinliklerinin artırılması önerisi, öğrencilerin derslere katılımını teşvik etme potansiyeli taşımakta ve bu da öğrenme sürecinin etkinliğini artırabilir (Demir 2020).

Teknik sorunlar, uzaktan eğitim süreçlerinde sıkça karşılaşılan bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin bağlantı kopmaları, sayfa donmaları ve sistemden ani çıkışlar gibi aksaklıklar yaşaması, öğrenme deneyimlerini olumsuz etkilemektedir. Bu tür sorunlarla karşılaşıldığında kullanıcı desteğine ulaşmanın zorluğu, öğretmenlerin platforma olan güvenini sarsabilir. Dolayısıyla, teknik destek biriminin daha hızlı ve çözüm odaklı çalışması, kullanıcı deneyiminin iyileştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir (Koç 2022). HEMBA platformunun öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığı belirtilmiştir. İçerik üretme ve dijital ortamda etkileşim kurma süreçleri, öğretmenlerin farklı öğretim stratejilerini deneyimleme fırsatı bulmalarını sağlamaktadır. Ancak, uygulamalı eğitimlerde mevcut materyal ve araçların yetersiz kaldığı, özellikle öğrenciyle etkileşim gerektiren içeriklerin çevrim içi ortamda sınırlı olduğu vurgulanmıştır. Bu durum, öğretmenlerin uygulamalı alanlarda daha fazla örnek, video ve interaktif içerik desteği talep etmelerine neden olmaktadır (Öztürk 2021). HEMBA platformunun mevcut durumu, öğretim yöntemlerinin etkinliğini artırmak ve kullanıcı deneyimini iyileştirmek için çeşitli geliştirmelere ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, içeriklerin güncellenmesi, etkileşimli öğretim yöntemlerinin benimsenmesi ve teknik destek süreçlerinin hızlandırılması, platformun başarısını artıracak önemli adımlar olacaktır.

Sonuç olarak, öğretmen görüşleri incelendiğinde, HEMBA uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişim açısından önemli katkılar sunduğu belirlenmiştir. Dijital platformda ders yürütme, içerik oluşturma ve farklı öğretim tekniklerini deneyimleme fırsatı, öğretmenlerin teknolojik ve pedagojik yeterliliklerini artırmıştır. Bununla birlikte, özellikle uygulamalı derslerde etkileşimin sınırlı kalması ve dijital materyal çeşitliliğinin yetersiz olması, öğretim sürecinin verimliliğini olumsuz yönde etkilemiştir. Tüm bu bulgular, öğretmenlerin uzaktan eğitime genel olarak olumlu baktıklarını, ancak sürecin niteliğini artırmak için içerik ve etkileşim yönünden daha fazla desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

5.3 Yönetici Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Sonuçlar

Yöneticilerin görüşleri incelendiğinde, HEMBA üzerinden yürütülen uzaktan eğitim sürecinin genel anlamda işlevsel olduğunu, ancak teknik altyapı, izleme-değerlendirme yöntemleri ve öğretmen-öğrenci takibi açısından geliştirilmesi gereken yönler bulunduğunu belirtmiştir. Bu bulgular, eğitimde dijital dönüşümün sadece teknik bir dönüşüm değil, aynı zamanda yönetimsel bir yeniden yapılanma ihtiyacı doğurduğunu göstermektedir (Keskinkılıç ve Kuk 2023). Ayrıca, yöneticiler, öğretmenlerin içerik yükleme, ders planlama ve öğrenci etkileşimini sağlama konusunda farklı düzeylerde performans gösterdiğini, bu nedenle sürekli destek ve rehberliğin önemli olduğunu vurgulamıştır.

Uzaktan eğitimin avantajları ile ilgili soruya katılımcıların verdiği cevaplar analiz edildiğinde, uzaktan eğitimin zaman ve mekâna bağlı olmaması, aynı anda çok kişiye ulaşılabilmesi, ders içeriklerinin zengin olması, maliyetin düşük olması ve sınıf ortamında yaşanan disiplin sorunlarının en aza indirilmesi yanıtları verilmiştir. Bu cevaplar, pandemi sürecinde öğrenci ve öğretmenlerin evlerinden çevrimiçi katılım sağlamalarının etkisiyle açıklanabilir (Çolak 2024).

Sonuç olarak, yöneticilerin görüşleri doğrultusunda HEMBA platformu üzerinden yürütülen uzaktan eğitim sürecinin genel anlamda işlevsel ve sürdürülebilir olduğu değerlendirilmiştir. Platformun temel eğitim süreçlerini kesintisiz yürütme kapasitesi,

acil durum koşullarında önemli bir çözüm alternatifi sunmuştur. Ancak, bu sürecin daha etkin işlemesi için teknik altyapının güçlendirilmesi, izleme ve değerlendirme mekanizmalarının daha sistematik hale getirilmesi ve öğretmen-öğrenci etkileşimini takip edecek dijital kontrol araçlarının geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

5.4 Öneriler

Bu tartışma doğrultusunda, HEMBA platformunun ve yaygın eğitim uygulamalarının etkinliğini artırmak için şu öneriler sunulmaktadır:

5.4.1 Öğrencilere Yönelik Öneriler

1. HEMBA uzaktan eğitim sisteminin daha etkili kullanılabilmesi için öğrencilere yönelik dijital okuryazarlık eğitimleri düzenlenebilir.
2. Sosyal etkileşimi artırmak amacıyla, çevrim içi grup çalışmaları, forum etkinlikleri ve etkileşimli modül uygulamaları yaygınlaştırılabilir.
3. Donanım ve internet altyapısı yetersiz olan öğrencilere kamu ve özel sektör iş birliğiyle teknik destek sağlanabilir. Kütüphanelerin donanımları artırılabilir.
4. Öğrencilerin motivasyonlarını artırmak ve süreçte aktif kalmalarını sağlamak için ödüllendirme sistemleri, sertifika modülleri ve başarı takibi uygulamaları geliştirilebilir.

5.4.2 Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin dijital pedagojik yeterliliklerini artırmaya yönelik etkileşimli öğretim yöntemleri ve dijital içerik hazırlama becerilerine yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir.
2. Uygulamalı derslerin daha verimli yürütülebilmesi için öğretmenlere özel dijital materyal havuzları oluşturulabilir.
3. Öğretmenlerin öğrenci katılımını izleyebileceği analitik araçlar geliştirilebilir.
4. Uzaktan eğitimin getirdiği yalnızlaşma sorununa karşı, öğretmenler arası iş birliğini destekleyen çevrim içi toplantılar ve mesleki paylaşım ağları yaygınlaştırılabilir.

5.4.3 Yöneticilere Yönelik Öneriler

1. HEMBA sisteminde görev yapan yöneticilere, uzaktan eğitim planlaması, dijital yönetim becerileri ve izleme-değerlendirme sistemleri konusunda düzenli mesleki gelişim eğitimleri verilebilir.
2. Teknik altyapının sürekli güncellenmesi sağlanmalı; sistem yükünü taşıyabilecek sunucu kapasitesi, yedekleme ve veri güvenliği sistemleri güçlendirilebilir.
3. Öğretmen ve öğrenci etkileşimini daha etkin izleyebilecek raporlama sistemleri geliştirilerek yöneticilerin süreçleri daha sağlıklı takip etmesi desteklenebilir.
4. Kullanıcı geri bildirimlerinin sistematik olarak toplanması ve karar alma süreçlerinde değerlendirilmesi sağlanarak, platformun kullanıcı odaklı bir yapıya kavuşması teşvik edilebilir.

Sonuç olarak, HEMBA platformu pandemi sürecinde dijital eğitimin sürdürülmesinde kritik bir rol oynamış olsa da, yukarıda belirtilen geliştirme alanlarının ele alınması platformun hem eğitim kalitesini artıracak hem de daha geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşmasını sağlayacaktır. Bu önerilerin uygulanması, hem kursiyerlerin hem de eğitimcilerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılayarak, yaygın eğitim sisteminin verimliliğini artıracaktır.

6. KAYNAKLAR

Abuhammad S, 2020, Barriers To Distance Learning During The COVID-19 Outbreak: A Qualitative Review From Parents' Perspective. Heliyon, 6, 11.

Agnoletto R, Queiroz V, 2020, COVID-19: Moving From The Classroom To The Virtual Environment, Bulletin Volume, 5, 4.

Ağaoğlu E, İmer G, Kurubacak G, 2002, A Case Study Of Organizing Distance Education: Anadolu University, Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE, 3, 45-51.

Al-Balas M, Al-Balas H I, Jaber H M, Obeidat K, Al-Balas H, Aborajooh E A, vd, 2020, Distance Learning İn Clinical Medical Education Amid COVID-19 Pandemic İn Jordan: Current Situation, Challenges, And Perspectives, BMC Medical Education, 20, 1-7.

Alea L A, Fabrea M F, Roldan R D A, Farooqi A Z, 2020, Teachers' Covid-19 awareness, distance learning education experiences and perceptions towards institutional readiness and challenges, International journal of learning, teaching and educational research, 19, 127-144.

Alparslan M. 2020, Öğretim Üyelerinin Özel Yeteneklilerin Eğitiminde Uzaktan Eğitim Kullanımına Yönelik Görüşleri, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6, 126-147.

Alper A, 2020, Pandemi Sürecinde K-12 Düzeyinde Uzaktan Eğitim: Durum Çalışması, Millî Eğitim, 49, 45-67.

Amir L R, Tanti I, Maharani D A, Wimardhani Y S, Julia V, Sulijaya B, vd. 2020, Student Perspective Of Classroom And Distance Learning During COVID-19 Pandemic İn The Undergraduate Dental Study Program Universitas Indonesia, BMC Medical Education, 20, 1-8.

Arık B M, 2020, Türkiye'de Koronavirüsün Eğitime Etkileri-Iv, Dijital Uçurum Uzaktan Eğitimi Nasıl Etkiliyor? [Türkiye'de Koronavirüsün Eğitime Etkileri – IV | Dijital uçurum uzaktan eğitimi nasıl etkiliyor?], Türkiye'de Koronavirüsün Eğitime Etkileri, IV, 113-122.

Armstrong-Mensah E, Ramsey-White K, Yankey B, Self-Brown S, 2020, COVID-19 And Distance Learning: Effects on Georgia State University school of public health students, Frontiers in Public Health, 8, 576227.

Azhari B, Fajri I, 2022, Distance Learning During The COVID-19 Pandemic: School Closure İn Indonesia, International Journal of Mathematical Education in Science and Technology, 53, 1934-1954.

Aziz A, 2011, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Ve Teknikleri: Araştırma Süreci Ve Tasarımı, Veri Toplama Teknikleri, İnterneti Kullanma, Anket Hazırlama, İçerik Ve Söylem Çözümlemesi, Raporlaştırma. Nobel Yayınları, 256 s, Ankara.

Azzahra N F, 2020, Addressing Distance Learning Barriers İn Indonesia Amid The Covid-19 Pandemic (No. 2), Policy Brief.

Bahçeşehir Üniversitesi 2020, Uzaktan Eğitim Süreci Üzerine Veli, Öğretmen ve Öğrencilerden Elde edilen Veriler İle İlgili Araştırma Bulgularının Raporu [Report on the Data Obtained from Parents, Teachers, and Students Regarding the Distance Education Process]. Eğitim Bilimleri Fakültesi, 134-144. https://docs.google.com/document/d/1Yg6DyVDFf_ZwVoMhxislU5ipztqQQm 8naNgAEU qzyCg/edit?usp=sharing

Bakioğlu B, Çevik M, 2020, COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri, Turkish Studies, 15, 109-129.

Baltacı A, 2019, Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5, 368-388.

Başaran M, Doğan E, Karaoğlan E, Şahin E, 2020, Koronavirüs (Covıd-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma. AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5, 368-397.

Boğar Y, 2020, Koronavirüs (covid-19) Pandemisinin Eğitime Olan Etkilerinin Değerlendirilmesi Ve Fen Eğitiminin Sanallaştırılması: Bölüm 3, In E. Yeşilyurt (Ed.), *Eğitim* Sosyal Ve Beşeri Bilimlerine Multidisipliner Bakış İçinde (ss. 78-108).

Bozkurt A, 2020, Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci Ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal Ve Yeni Eğitim Paradigması, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd, 6, 112-142.

Büyüköztürk Ş, Kılıç Çakmak E, Akgün Ö, Karadeniz Ş, Demirel F, 2020, Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi, 159 s, Ankara.

Can E, 2000, Anadolu Üniversitesi'nde Uzaktan Öğretim Teknikleri İle Lisans Öğrenimi Gören Öğrencilerin Öğretim Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlar, IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 27-30 Eylül 2000, Erzurum.

Can E, 2004, Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eğitimlerini Değerlendirmeleri, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz, Malatya.

Can E, 2014, Açık ve Uzaktan Eğitim: Pedagojik, Yasal Ve Yönetsel Gereksinimler, Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi, 24-26 Nisan 2014, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Can E, 2019, Açık ve Uzaktan Yükseköğretim Mezunları Üzerine Bir Değerlendirme, AUAd, 5, 81-105.

Can E, 2020, Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi Ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye'de Açık Ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergi, 6, 11-53.

Can N, Atlı B, Atlı G, Karakuş A, Ayyıldız M, Üre N, 2023, Pandemi Öncesi ve Sonrası Dönemde Halk Eğitim Merkezlerinin Durumu. International Social Mentality And Researcher Thinkers Journal, 6, 3227-3236.

Çakmak M, Demir F, Özdaş F, 2022, COVID-19 Salgın Sürecinin Eğitime Yansımaları: Fırsatlar ve Zorluklar, Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, 13, 276-300.

Çiçek İ, Tanhan A, Tanrıverdi S, 2020, Covid-19 ve Eğitim. Milli Eğitim, 49, 1091-1104.

Demir E, 2014, Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 39, 203-212.

Doğan C, Birişçi S, 2022, Covid-19 Süreciyle Birlikte Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi, Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi, 6, 53-76.

Dömbekci H A, Erişen M A, 2022, Nitel Araştırmalarda Görüşme Tekniği, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22, 141-160.

Eken Ö, Tosun N, Eken D, 2020, Covid-19 Salgını İle Acil ve Zorunlu Uzaktan Eğitime Geçiş: Genel Bir Değerlendirme. Milli Eğitim, 49, 113-128.

El Refae G A, Kaba A, Eletter S, 2021, Distance Learning During COVID-19 Pandemic: Satisfaction, Opportunities And Challenges As Perceived By Faculty Members And Students, Interactive Technology And Smart Education, 18, 298-318.

Elfirdoussi S, Lachgar M, Kabaili H, Rochdi A, Goujdami D, El Firdoussi L, 2020, Assessing Distance Learning İn Higher Education During The COVID-19 Pandemic, Education Research International, 1, 8890633.

Eroğlu F, Kalaycı N, 2020, Üniversitelerdeki Zorunlu Ortak Derslerden Türk Dili Dersinin Uzaktan Ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamalarının Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi, Ana Dili Eğitimi Dergisi, 8, 1001-1027.

Farantika D, Kurniasar R D, Kholida A, 2020, Attachment Building Between Parents And Children During The Pandemic COVID 19, Proceeding International Webinar Series- Educational Revolution in Post COVID Era ―Teaching and Evaluation for Children in COVID Era‖, 39-47.

Foo C C, Cheung B, Chu K M. 2021, A Comparative Study Regarding Distance Learning And The Conventional Face-To-Face Approach Conducted Problem-Based Learning Tutorial During The COVID-19 pandemic, BMC medical education, 21, 1-6.

Gökbulut B, 2021, Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Uzaktan Eğitim Ve Mobil Öğrenme, Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 11, 160-177.

Gurajena C, Mbunge E, Fashoto S, 2021, Teaching And Learning İn The New Normal: Opportunities And Challenges Of Distance Learning Amid COVID-19 pandemic, Available at SSRN 3765509.

Kadıoğlu H, 2021, Evren ve Örneklem. Erişim adresi http://sbf. marmara. edu. tr/dosya/sbf/ders% 20notlar% C4% B1/evren% 20ve, 20, C3.

Karadağ E, Yücel C, 2020, Yeni Tip Koronavirüs Pandemisi Döneminde Üniversitelerde Uzaktan Eğitim: Lisans Öğrencileri Kapsamında Bir Değerlendirme Çalışması, Yükseköğretim Dergisi / Journal of Higher Education (Turkey), 10, 181–192.

Karataş Z, 2017, Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi, Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 1, 68-86.

Karatepe F, Küçükgençay N, Peker B, 2020, Öğretmen Adayları Senkron Uzaktan Eğitime Nasıl Bakıyor? Bir Anket Çalışması, Journal of Social and Humanities Sciences Research, 7, 1262-1274.

Kaya A, Yıldırım S, 2021, Pandemide Eğitimle İlgili Makalelerin Tematik Analizi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 14, 1-10.

Keskinkılıç M, Kuk M, 2023, Eğitimde Dijital Dönüşüm ve EBA Farkındalık Düzeyinin Belirlenmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25, 24-39.

Kırmızıgül H G, 2020, COVID-19 Salgını Ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7, 283-289.

Kocayiğit A, Uşun S, 2020, Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları (Burdur İli Örneği), Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 8, 285-299.

Koçak Z, Harmancı H, 2020, COVID-19 Pandemi Sürecinde Ailede Ruh Sağlığı, Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5, 183-207.

Korkman N, Metin M, 2021, The Effect Of Inquiry-Based Collaborative Learning And Inquiry-Based Online Collaborative Learning On Success And Permanent Learning Of Students, Journal of Science Learning, 4, 151-159.

Kurnaz E, Serçemeli M, 2020, Covid-19 Pandemi Döneminde Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim Ve Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma, USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 2, 262-288.

Lassoued Z, Alhendawi M, Bashitialshaaer R, 2020, An Exploratory Study Of The Obstacles For Achieving Quality İn Distance Learning During The COVID-19 Pandemic, Education sciences, 10, 232.

Maltepe Üniversitesi, 2018, Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi: Neden Uzaktan eğitim? 20 Nisan 2024, https://www.maltepe.edu.tr/muzem/tr/uzaktan-egitim-nedir.

Marek M W, Chew C S, Wu W C V, 2021, Teacher Experiences İn Converting Classes To Distance Learning İn The COVID-19 Pandemic, International Journal of Distance Education Technologies (IJDET), 19, 89-109.

Masalimova A R, Khvatova M A, Chikileva L S, Zvyagintseva E P, Stepanova V V, Melnik M V, 2022, Distance Learning İn Higher Education During COVID-19, In Frontiers in Education (Vol. 7, p. 822958). Frontiers Media SA.

Metin M, Çevik A, Gürbey S, 2021, Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerini Belirleme Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, 4, 1-21.

Millî Eğitim Bakanlığı, 2024, HEMBA. Tüm kurslar, 20 Nisan 2024, Retrieved from https://www.hemba.gov.tr/egitim-listeleme.

Millî Eğitim Bakanlığı, 2024, Sinanpaşa Halk Eğitim Merkezi, HEMBA nedir?. 20 Nisan 2024, Retrieved from https://sinanpasahem.meb.k12.tr/icerikler/hemba-nedir-basvurusu-nasil-yapilir_15342996.html.

Millî Eğitim Bakanlığı, 2020a, Bakan Selçuk, Koronavirüs'e Karşı Eğitim Alanında Alınan Tedbirleri Açıkladı, 20 Nisan 2024, https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr.

Mishra S, Sahoo S, Pandey S, 2021, Research Trends İn Online Distance Learning During The COVID-19 pandemic, Distance Education, 42, 494-519.

Nenko Y, Kybalna N, Snisarenko Y, 2020, The COVID-19 Distance Learning: Insight From Ukrainian Students.

Nuraini N L S, Qihua S, Venatius A S, Slamet T I, Cholifah P S, 2020, Distance Learning Strategy İn Covıd-19 Pandemic For Primary Schools, International Webinar Series-Educational Revolution in Post Covid Era, 107-116.

Ocak G, Ocak İ, Saban A, 2013, Sınıf Öğretmenlerinin Fen Ve Teknoloji Derslerindeki Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Değerlendirilmesi. Uludağ Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 161-184.

OECD, 2020, "Education at a Glance 2020: OECD Indicators."

Özdoğan A Ç, Berkant H G, 2020, Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi, Milli Eğitim Dergisi, 49, 13-43.

Özer M, 2020, Covid 19 Salgını Sonrası Dünyada Eğitim, 15.05.2024, Retrieved from https://www.meb.gov.tr/covid-19-salgini-sonrasi-dunyada-egitim/haber/20936/tr,

Özyürek A, Begde Z, Yavuz N F, Özkan İ, 2016, Uzaktan Eğitim Uygulamasının Öğrenci Bakış Açısına Göre Değerlendirilmesi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6, 595-605.

Özyürek A, Çetinkaya A, 2021, COVID-19 Pandemi Döneminde Aile Ve Ebeveyn-Çocuk İlişkilerinin İncelenmesi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18, 96-106.

Qazi A, Qazi J, Naseer K, Zeeshan M, Qazi S, Abayomi-Alli O, vd, 2021, Adaption of Distance Learning To Continue The Academic Year Amid COVID-19 lockdown. Children and Youth Services Review, 126, 106038.

Reimers F M, 2020, Küresel Eğitim İnovasyon Girişimi, Harvard Eğitim Enstitüsü, COVID-19 Pandemisine Karşı Eğitimde Atılabilecek Adımlara Rehberlik Edecek Bir Çerçeve. Retrieved from https://globaled.gse.harvard.edu/files/geii/files/framework_guide_v4_tr.pdf

Salman U A, 2020, Türkiye'de Koronavirüsün Eğitime Etkileri-V, Dijital Uçurumu Öğrenciler Anlatıyor, 21.05.2024, Retrieved from https://bit.ly/3lq6ZTu.

Salta K, Paschalidou K, Tsetseri M, Koulougliotis D, 2022, Shift From A Traditional To A Distance Learning Environment During The COVID-19 Pandemic: University Students' Engagement And İnteractions, Science & Education, 31, 93-122.

Serçemeli M, Kurnaz E, 2020, Covıd-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir

Araştırma, Journal of International Social Sciences Academic Researches Dergisi, 4, 40-53.

Sığın S, 2020, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesi Konusunda Öğrenciler Ve Öğretim Elemanları Ne Düşünüyor? Tek Durumlu Bir Örnek Olay Çalışması, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 134s, Aydın.

Stevanović A, Božić R, Radović S, 2021, Higher Education Students' Experiences And Opinion About Distance Learning During The Covid-19 pandemic, Journal of Computer Assisted Learning, 37, 1682-1693.

Sutiah S, Slamet S, Shafqat A, Supriyono S, 2020, Implementation of Distance Learning During The Covid-19 Pandemic İn Faculty Of Education And Teacher Training, Cypriot Journal of Educational Science, 15, 1204-1214.

Tekin İ, 2023, Yönetim Bilişim Sistemleri İşletmelerde Dijital Dönüşüm Yönetimi, Özgür Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, 2020, "EBA - Eğitim Bilişim Ağı."

Türkoğlu A, Sanem U Ç A, 2011, Türkiye'de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2, 48-62.

UNICEF, 2020, "The State of the World's Children 2020: Children, COVID-19 and the Impact on Education."

Ültay E, Akyurt H, Ültay N, 2021, Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi, IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 10, 188-201.

World Bank, 2020, "Remote Learning during COVID-19: Lessons from Today, Principles for Tomorrow."

Yağar F, Dökme S, 2018, Niteliksel Araştırmaların Planlanması: Araştırma Soruları, Örneklem Seçimi, Geçerlik Ve Güvenirlik, Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3, 1-9.

Yıldırım A, ve Şimşek H, 2006, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 6. Baskı, Seçkin Yayınları, 446s, Ankara.

Yıldız B, Taş A, 2023, Hayat Boyu Öğrenmeye Katılımın Yaygın Eğitim Kursları Bağlamında İncelenmesi, Milli Eğitim Dergisi, 52, 2335-2356.

Yıldız E, 2020, Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Topluluk Hissine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi, Egitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 8, 180-205.

Yıldız S, Bektaş F, 2021, COVID-19 Salgınının Çocukların Boş Zaman Etkinliklerinde Yarattığı Değişimin Ebeveyn Görüşleriyle Değerlendirilmesi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 26, 99-122.

Yurdakal İ H, Susar Kırmızı F, 2021, COVID- 19 Salgını Sürecinde Gerçekleştirilen Acil Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 11, 290-302.

Zhou J, 2022, The Role Of Libraries İn Distance Learning During COVID-19, Information Development, 38, 227-238.

İnternet Kaynakları

1- http://conference.um.ac.id/index.php/ksdp/article/view/102, 16.03.2025

2- https://www.hemba.gov.tr/, 20.04.2025

EKLER

EK-1. Öğrencilere Yöneltilen Görüşme Soruları

Cinsiyet:

Yaş:

Eğitim Düzeyi:

Medeni Durum:

Yaşadığınız Yer:

1. Pandemi sürecinden sonra MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformu hakkında bilginiz var mı? Bu platform hakkında gerekli bilgilendirme veya tanıtım aldınız mı?

2. Pandemi sürecinde aldığınız uzaktan eğitim için dijital okuryazarlığınız (Bilgisayar kullanım yeterliği, mobil araçlar kullanımı, internet kullanımı yeterliği) hangi düzeyde?

3. Pandemi sürecinden sonra MEB tarafından geliştirilen Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'ndan hangi kursları aldınız?

4. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen eğitimlerin kullanım kolaylığını/zorluğunu değerlendirir misiniz?

5. Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformu ile derslerde kullanılan eğitim materyalleri ihtiyaçlarınızı ne denli karşıladı?

6. Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformundan aldığınız eğitimlerin yeni iş bulmanızda katkısı oldu mu?

7. Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformunun eksileri ve kısıtlılıkları nelerdir?

8. Pandemi sonrasında MEB tarafından geliştirilen HEMBA platformunun daha faydalı olması için önerileriniz nelerdir?

EK-2. Öğretmenlere Yöneltilen Görüşme Soruları

Cinsiyet:

Yaş:

Mesleki Deneyiminiz:

Branşınız:

Bulunduğunuz Kurumda Çalışma Süreniz:

1. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'ndan sunulan kursların kalitesi ve çeşitliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu kursların ve modüllerin sayısı ile içeriklerinin uygunluğunu nasıl değerlendirirsiniz?
2. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı aracılığıyla sunulan kursları yeterlilik açısından değerlendirmenizi istesem; kurs sayısını, içerik kalitesini, etkileşim fırsatlarını, eğitmenlerin yeterliliğini ve öğretim materyallerinin kalitesini nasıl buluyorsunuz?
3. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kursların katılımcılara katkı sağladığını düşünüyor musunuz? Eğer katkı sağladıysa, bu katkıların hangi alanlarda olduğunu açıklayabilir misiniz? Özellikle kişisel ve mesleki/kariyer gelişimi açısından?
4. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kurslarda HEMBA kullanımı ve çevrimiçi öğretim süreci açısından karşılaştığınız zorluklar nelerdir ve bu zorlukları aşmak için hangi yöntemleri kullandınız?
5. Bir öğretmen olarak Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'ndaki kursları, öğretim materyalleri, modül aktiviteleri (forum, link, e-ders vb.) ve çevrimiçi öğretim süreci açısından nasıl değerlendirirsiniz?

EK-3. Yöneticilere Yöneltilen Görüşme Soruları

Cinsiyet:

Yaş:

Mesleki Deneyiminiz:

Bulunduğunuz Kurumda Çalışma Süreniz:

1. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'nda sunulan kursların sayısı, içerik kalitesi, eğitimcilerin niteliği ve güncelliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Kurs içeriklerinin uygulanabilirliği konusunda görüşleriniz nelerdir?
2. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kursları yeterlilik açısından değerlendirir misiniz? Ders tasarımı, içerik, etkileşim imkânları, eğitimcilerin niteliği ve öğretim materyalleri bakımından bu kursları nasıl buluyorsunuz?
3. Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı üzerinden verilen kurslarda HEMBA kullanımı ve çevrimiçi öğretim sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir ve bu zorlukları aşmak için hangi yöntemleri kullandınız?
4. Bir yönetici olarak, Halk Eğitim Merkezi Bilişim Ağı'nın işleyişini; çevrimiçi kursların yürütülmesi, öğretmenlerin ve öğrencilerin yönetimi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

EK-4. Araştırma İzni

Etimesgut Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2025.021380

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 967220

T.C. Kimlik No: 36520627236

Adı Soyadı: ZEYNEP EKER

Araştırmanın Adı: EĞİTİMDE YAŞANAN İNOVASYON SÜRECİNDE HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİ: COVİD-19 PANDEMİ SÜRECİNDE ERYAMAN ŞEHİT HÜSEYİN KALKAN HEM ÖRNEĞİ

Araştırmanın Niteliği:
Yüksek Lisans Tezi
Araştırmanın Örneklem
/ Çalışma Grubu:
Öğretmen,Öğretmen,

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Etimesgut Eryaman Şehit Hüseyin Kalkan Halk Eğitimi Merkezi Uygulama Yapılacak Birim: Halk Eğitimi Merkezi

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı:
ÖĞRETMEN,ÖĞRENCİ,YÖNETİCİ
GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 25.03.2025 Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi:
25.03.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Sistemi -